ARNE SOHLSTRÖM

BYN GARPHYTTAN

I GRYTNÄS SOCKEN

DOMBOKSUTDRAG OM BYNS BÖNDER OCH DERAS LIV

DETTA ÄR ENDAST EN PRELIMINÄR FÖRHANDSKOPIA AV DE FÖRSTA TVÅ AVSNITTEN I ETT PLANERAT HÄFTE OM GARPHYTTAN

Västerås 1989

1500-TALET

Av häradsrättsprotokollen i slutet av 1600-talet framgår det, att det i Garphyttan vid den tiden fanns två grupper av familjer, vilka gjorde anspråk på var sin del av byns mark. Talesmän för de båda grupperna framförde i Rätten att de härstammade från var sin barnkull med gemensam fader men skilda mödrar. Dessa protokoll återges i det följande.
Vid ett Ting år 1683 angav den yngre kullens ättlingar att stamfadern hette Olof Larsson, som var gift två gånger och med första hustrun hade tre döttrar och en son, med den andra hustrun tre söner och två döttrar.
Vid ett Ting år 1702 angav den äldre kullens ättlingar att stamfadern hette Olof Persson Garp, som också varit gift två gånger. De sade att den äldre barnkullen bestått av två söner och tre döttrar, den yngre av tre söner och två döttrar.
När vi i vår tid, med bättre tillgång till 1500-talets handlingar, försöker utreda deras härkomst, finner vi att det rätta förhållandet säkerligen är att de hade skilda stamfäder men en gemensam -moder. Den första mannen var Olof Persson som dog 1572 och änkan gifte sedan om sig med Olof Larsson.
Förmodligen var det de båda männens gemensamma förnamn som var anledningen till deras misstag. Det var inte bara i dagligt tal som patronymika utelämnades, även i så officiella handlingar som skattelängderna angavs relativt ofta endast förnamn. Inom släkten var väl stamfaderns patronymika känt, och när de i berättelser om gångna tider hörde talas om Olof i Garphyttan kunde de inte tänka sig att det gällde två skilda personer utan förutsatte givetvis att det gällde deras förfader. De två barnkullarna förklarades ganska naturligt med att förfadern varit gift två gånger. Den yngre kullen kände till namnet på den första hustrun men inte på den andra, trots att den senare skulle varit deras farmor.

I de äldsta skattelängderna för Grytnäs återfinns Garphyttan först år 1557 med Erik Ersson under rubriken "Bergsmän". Erik Ersson finns även i en tiondelängd för år 1560.
I jordeboken för år 1565 är han ersatt av Olof Persson, även han betecknas som bergsman. I ingressen till avsnittet om socknens åtta bergsmän sägs det:

Item är vetandes, att dessa efter 8 skattebönder göra synnerligen att deras årliga utskylder så att de räknas för bergsmän och icke för skatteutskylder efter de ligga så när under bergsbruket, och bruka de mest täktejord, så att man kan inte synnerligen räkna ut på dem som det görs efter jordetalet på andra skattebönder, ty somliga görer mera och somliga mindre skatt, men uti mantalet skola de stå för hela bönder.

De övriga sju bergsmännen i socknen var:
Olof Olsson och Lasse Fårsson i Pålsbenning.
Per Olsson i Djäknehyttan.
Per Hermansson, Per Thomasson och Erik Olsson i Knallasbenning.
Per Månsson i Hoffmansbenning.

I längden för Älvsborgs lösen år 1571 är Olof Persson ensam i Garphyttan. Denna skatt var en skatt på den personliga förmögenheten, såsom järn, koppar, silver, kreatur m.m. Den årliga räntan däremot gällde jorden, och där kunde en bonde gent emot staten skatta även för andras delar, även för hela byn. De enskilda bönderna fördelade sedan skatten mellan sig. Därmed kan sägas att Olof Persson verkligen var ensam i Garphyttan år 1571.
I skattelängden för år 1573 är han ersatt av Olof Larsson, som sedan finns i längderna fram till femte terminens uppbörd av Älvsborgs lösen 1615, då han ersätts av sonen Hans Olsson.
Olof Larsson var säkerligen gift med Olof Perssons änka, detta antagande styrks också av ett tings-

protokoll i KLHA, serie I, volym AI:3, f 118v från 17 januari 1593 med följande innehåll:

Kom Olof Larsson på Garphyttan och talade till Jöran på Djäknehyttan om någon råg som kom Olofs styvbarn till.
Blev avsagt, att Jöran skulle behålla rågen och giva Olof 1/12-dels skeppund stångjärn, och att där väl förteckna ock huru mycket malm vid hyttan skulle komma barnen till godo, och sedan en brodersdel i hyttan som barnen tillkomma.

Detta bör vara tillräckligt bevis för att Olof Larsson var gift med änkan efter Olof Persson, som var bergsman genom sitt innehav av en brodersdel i Djäknehyttan. Hur han förvärvat denna brodersdel blir det nog svårare att ta reda på.
Det är nog inte möjligt att kunna utforska en eventuell släktskap mellan bergsmännen Erik Ersson och Olof Persson. Det var dock på den tiden svårt - men inte omöjligt - att förvärva jord eller annan fast egendom utan släktskap med säljaren.
Det kan nämnas att Per Olsson i Djäknehyttan hade en son Olof Persson. Han levde dock 1596 då han bytte jord med sin broder Erik Persson i Hyttan.
När Hans Olsson hade tillträtt hemmanet, begärde han hos Häradsrätten bekräftelse på faderns, Olof Larssons förvärv av Garphyttan enligt följande protokoll.

KLHA, I, AI:10, f 241v, 30 april 1617
Sammaledes kommo Olof Larssons arvingar på Garphyttan och gåvo till känna, huru när Herr Erik Sparre höll Lagmansting, då haver Sigfrid Hendriksson, som då var med Herr Erik Sparre, anammat hans dombrev och därpå utlovade Lagmans vidare stadfästelse, och sedan är samma brev intet igenkommit, och nu var upptecknat huru mycket som både Olof Larsson, samt ock hans fader Lasse Gabrielsson därpå givit haver, som registrerat här visas.
Stå vidlyftigare på 44-bladet.

Samma Ting, f 243v. f 44v urspr. pag.
Kom Hans Olofsson på Garphyttan och gav tillkänna huru hans fader Olof Larsson på förenämnda Garphyttan hade köpt förenämnda Garphyttan, och därpå dombrev bekommit utav Jöns Ingemarsson i Ornäs, och när sal. Herr Erik Sparre höll Lagmansting anammade han samma brev till sig och lovade att stadfästa samma dombrev, och är så där igenom förkommet. Som många vittnade att så tillgått, begärde nu att han måtte bekomma brev på nytt igen.
Haver Olof Larsson av efterskrevne köpt förenämnde Garphyttan:
Hustru Brita i Pellebo för en brodersdel 8 fat, Erik i Jularbo 4 fat, Knut i Jularbo 4 fat, Isac Nilsson i Västansjö för 2 systerdelar 8 fat, Isac Pedersson i Västansjö 8 fat, Anders i Knutsbo 4 fat, Erik Larsson i Bråtaregården 4 fat, Lasse Björsson i Wågebäck 4 fat.

Man kan här notera att den enda mannen som får betalt för en brodersdel, Isac Pedersson i Västansjö, har samma patronymikon som Olof Persson. Hustru Brita kan vara en änka efter någon som också var berättigad till en brodersdel. Var det möjligen syskon till Olof Persson, som överlåter sitt fadersarv till Olof Larsson?
Man måste dock tänka på att Persson var ett av de vanligast förekommande patronymika.

OLOF LARSSON GÖR JORDEBYTE

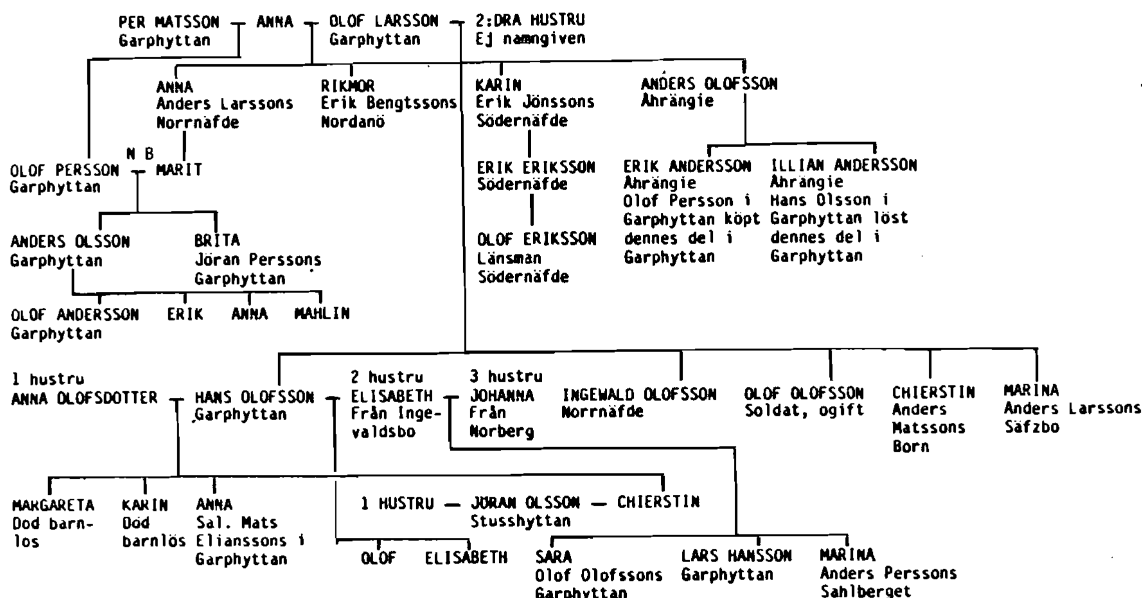
KLRD, 1, f 461, 19 okt 1611

Kom Olof Larsson på Garphyttan i Grytnäs socken samt Peder Hansson i Sonnbo i Folkärna socken och gav till känna, huru de hade gjort ett vänligt jordebyte sig emellan i så måtto, att Olof Larsson gav Peder Hansson och hans syster all den del han ägde i Sonnbo undantagandes en femtedel, som är en systerdel, där emot gav Peder Hansson honom igen all den del som de ägde på Garphyttan, både i hus och jord på båda sidor, och skall Olof Larsson giva Anders Matsson i Knutsbo 4 fat. Detta stadfäste de med handräckning.

OLOF LARSSONS ÄTTLINGARS BERÄTTELSE OM SLÄKTEN

KLHA, III, AI:25, f 73, 10 maj 1683

Lars Hansson i Garphyttan besvärade sig över sin svåger och halvsysters man Jöran Olofsson i Stusshyttan, att han skall hava en hop pantjord utav hemmanet för vilken han inga utlagor gör, utan skrubbar dem in på honom och hans samsyskon, det han med en revningslängd i förledne år förrättad bevisa ville, och för den skull begärande att Jöran Olsson, som skall hava mera jord uti Garphyttehemmanet än de, det revningslängden skulle utvisa, efter som vars och ens del är uppslagen, och så efter proportion draga utlagor.
Detta hemman Garphyttan haver en benämnd Olof Larsson fordom ägt, vilken var tvegift. Med förra hustrun - som hade en son med sin förra man, Olof Persson benämnd, som sen fick sin halvsysters dotter till hustru - hade han tre döttrar och en son, med andra hustrun tre söner och två döttrar, den ena sonen Olof vart soldat och blev död ogift i fiendeland, dess arvedel tillföll hans syskon av bägge Olof Larssons barnkullar.
Hans broder Hans Olsson som var Jöran Olssons svärfader, vars dotter utav andra kullen - efter han var tre gånger gift - han hade till hustru. Och ovannämnde Lars Hansson samt tvenne hans systrar äro av hans tredje hustru. Och sedan bemälte Hans Olsson ingått i andra giftet med Jöran Olssons svärmoder, hustru Elisabeth född i Ingevaldsbenning, sina barn med första hustrun oavvittrade, blev mest allt det arv både i löst och fast förskingrat som han fick efter sin fader Olof Larsson, därför när barnen av förra kullen kommo till mannen och begynte fråga efter deras möderne, måste han släppa till det han hade kvar av hemmanet. Härmed Jöran Olsson viste sin hustrus halvbroder och hans syskon vadan det kommer att han har där mera jord än de, dock kunde han icke undandraga sig att göra Cronans utlagor som därpå löper
Blev därför avsagt att Olof Larssons sons, Olof Olssons, del skall först avrevas, efter han falla alla de andra Olof Larssons barn av bägge kullarna till arvs. Sedan avdelas en treding av hemmanet till Olof Larssons styvsons, Olof Perssons arvingar, efter han har löst en treding uti hemmanet, förbemälde Olof Olssons del undantagen så väl arv som lösning, de övriga tvådelarna tillkomma Hans Olssons arvingar.
När detta således är förrättat, kan Häradsdomaren uträkna på var och en arvinge uti hemmanet vad han i utlagor årligen bör göra.

OLOF PERSSONS ÄTTLINGARS BERÄTTELSER OM SLÄKTEN

AV OLOF ANDERSSON

KLRD, 26, f 940v, 19 maj 1690

Jöran Olsson i Stusshyttan och Mats Ersson ibidem kärade till Olof Perssons arvingar i Garphyttan om en äng kallad Marits eller Mats äng, liggande inom Garphyttans rågång, varest Norrnäfdeborna item Gisselboborna, dock de på andra hemmanet i Stusshyttan boende, hava äng som skjuter där intill, och sade de ängestegen vara för 40 lispund tackjärn bortsatt av Anders Olsson i Stusshyttan.
Allt därför såsom de nu tro ängen, som av sig bärande är, hava lönt sig själv, helst som de ock betalt utlagorna, då begära få ängen tillbaka till byn utan lösen.
Svarandena sade ängen ligga inom sin rågång och fordom hava där under lytt, men inlade en förening och avhandling som upprättad var den 3 maj 1647, där uti sal. Olof Persson i Norrnäfde, Jöran Olssons fader, item Hans Seffredsson dess svåger, ibidem boende, och systern hustru Karin Olsdotter i Stusshyttan bekänna hava avträtt till hustru Marit i Garphyttan, svarandens Olof Anderssons i Garphyttan farmoder, som var ovanbemälde Olof Perssons hustru, emot en arvsrätt som hon hade i Norrnäfde, bemälde Mats äng, den Jöran Olsson kallade Marits äng, vilken i skriften förmäles hava legat till Stusshyttan. Uppå detta är Härads confirmation kommen den 10 april 1657.
Resolution: Efter de uppviste breven av Garphytteborna visar klart ängen vara kommen ifrån Stusshyttan, men icke pantsatt utan för en bördsrätt avträdd, och kan så Rätten intet åtgöra klagandenas skäl och begäran så länge slika fastebrev och confirmationer stå i sin kraft här i orten. Men må dock Stusshytteborna få vedergällning för det de hava skattat för ängen, och bör vidare, så länge Garphytteborna njuta slogen, årligen efter rätt proportion göras in i utlagorna därför under Stusshyttan. Och eftersom av kärandena bekändes vara något uppburet på ängen så avräknas det först på utlagorna.

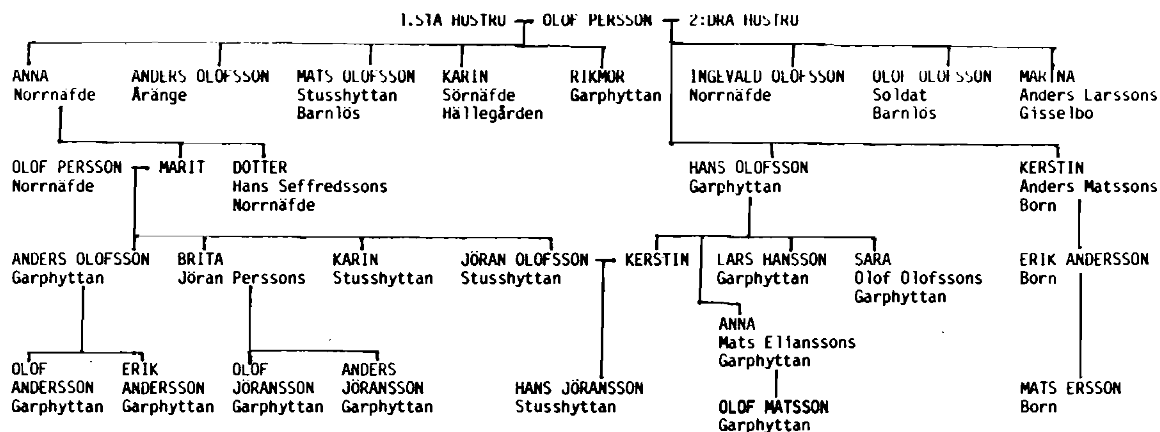
AV ERIK ANDERSSON

KLHA, VI, AI:1, opag., 16 sept 1702

Förekommo Erik Andersson, Olof och Anders Jöranssöner på Garphyttan, som låtit instämma sina grannar Lars Hansson, Olof Matsson och hustru Sara Hansdotter, item Hans Jöransson i Stusshyttan och Mats Ersson på Born, påståendes att få i hemmanet Garphyttan utbyta sina arvsrätter till fullo nöje å alla sidor, så i det ena som i det andra arvsfallet, samt en rätt jämkning över hela hemmanet och alla dess tillägor, såväl efter arvssom inhandlade bördsrätter, och att där under jämväl intagas må den så kallade Olsdelen, som för detta särskilt är bliven uttagen och för sig enkannerligen lagd i alla skiften, den dock åtskilliga ibland dem brukat allt efter som de löst till, icke annat de veta.
Svarandena invände sig intet kunna neka kärandena vad de efter lag och med givande arv, samt bördsrätterna kunna rätteligen vara befogade till.
Uppgivandes parterna å båda sidor en sådan släktlinje.
Nämligen att första mannen som ägde hela Garphyttehemmanet hette Olof Persson Garp, vilken sades hava varit tvegift, och med första hustrun ägt 5 barn, tvenne söner och trenne döttrar, av sönerna skall den ene blivit kallad Anders, bofast i Åränge, och den andre Mats boende i Stusshyttan, barnlös död bliven. Döttrarnas namn angåvos hava varit, Anna boendes i Norrnäfde, hustru Karin i Hällegården och Södernäfde, samt Rikmor i Garphyttan. Med andra hustrun skall benämnde Olof Persson ägt även väl 5 barn, 3 söner och 2 döttrar. Sönerna varit Ingevald i Norrnäfde, Hans i Garphyttan, och Olof som ogift och barnlös död blivit uti örlog tid då han gått ut för soldat. Döttrarna varit hustru Marina Anders Larssons i Gisselbo och hustru Kerstin Anders Matssons på Born. Men av alla dessa barnen kom ingendera mer att sitta fastare vid Garphyttan, än allenast Hans Olofsson av

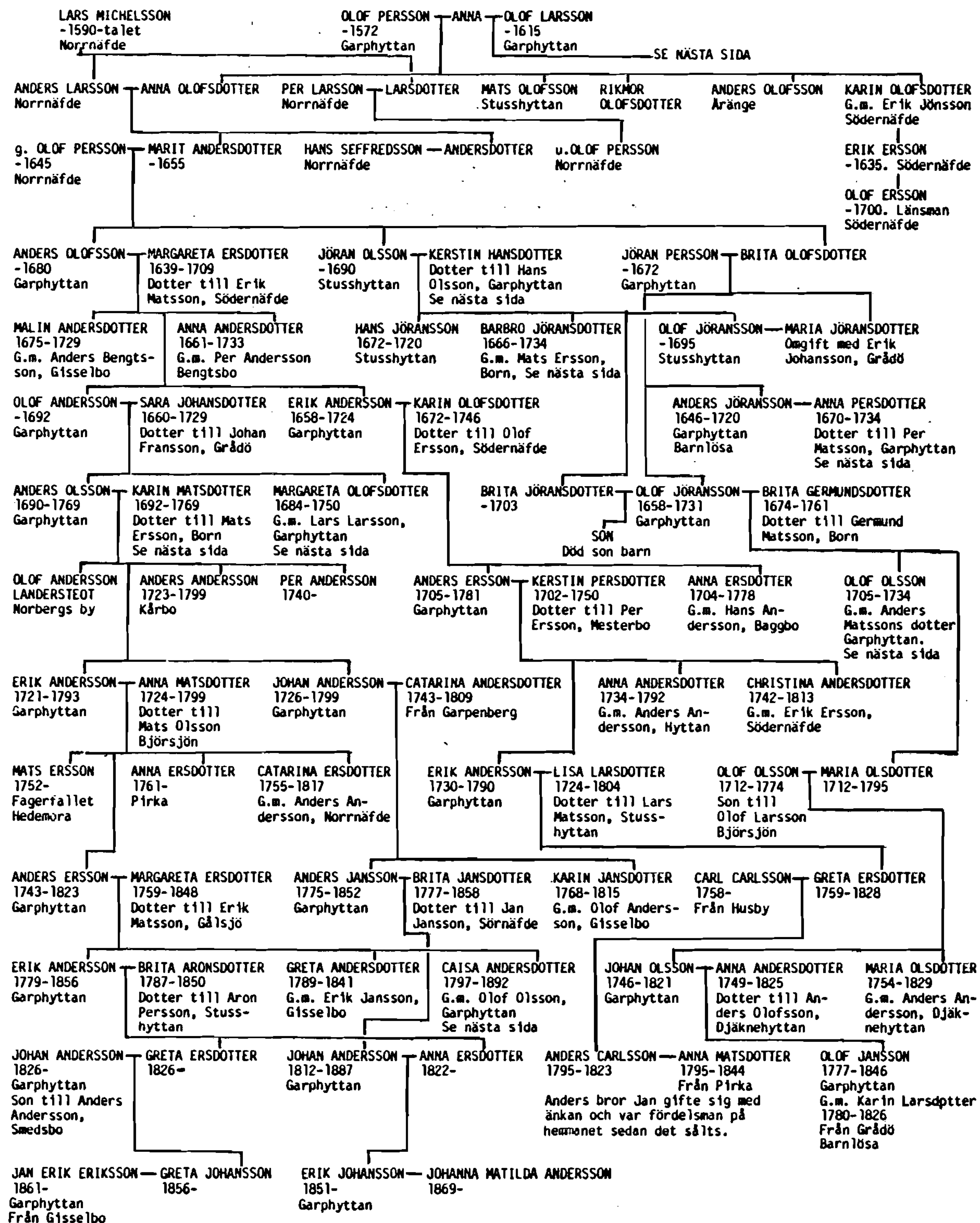
yngre kullen och hustru Annas arvingar av äldre kullen, som med sämja och vänlighet avsked i sådan proportion utlöst de andra sina sam- och halvsyskon, att Hans Olofsson inlöst tvådelarna av allt det som till salu gick, och hustru Annas dotter och hennes man Olof Persson tillhandlat sig tredingen. Varefter kärandena ännu påstodo att få lösa sig in uti det som av den så kallade Olofsdelen kan efter likvidation befinnas vara olöst. Men på andra sidan intalte svarandena, att de först utav Olofsdelen böra ärva 3/4-parten och kärandena intet mera än 1/4-del, begärde alltså arvsrätten till sådant kvantum först ut, och sedan bördsrätt i denna Olofsdelen efter samma proportion.
Var emot kärandena åter invände att å deras sida är lika besked, i ty att ock där en broder Mats Olofsson i Stusshyttan är barnlös med döden avgången vorden, förmente således ingen eller mycket liten skillnad kunna bliva, antingen i anseende till arvs- eller bördsrätten.
Resolution: Arvsrättigheterna böra dessa intressenter njuta fyllest tillgodo efter lag, så i det arv som efter första mannen Olof Persson Garp, som i sidoarvet efter de frånfallna syskonen fallet är, likmätigt 1 och 9 Cap Ärvdebalken, men bördsoch lösningsrätten vad vidkommer, så ehuruväl det för kärandena av äldre kullen något skilja skulle emot den yngre kullen i anseende till det, att i den äldre kullen varit allenast två sambröder med trenne samsystrar. Likväl som å båda sidor tillstås en sådan förening hava varit ingången och sluten emellan Hans Olofsson och hustru Anna i Norrnäfde eller hennes dotter, som varit Erik Anderssons på Garphyttan farmoder, att Hans Olofsson skulle lösa av de systerdelar som till salu gingo tvådelarna, och Erik Anderssons farmoder tredingen, vilket också för jämnadens skull uti utlagornas och soldathållets uträkning dessa intressenter emellan bekvämligast vara månde, ty var ock efter samma förening lösningen både i Olofsdelen och i de övriga till salu gångna, eller ännu hädanefter gående andelar, bemälte Hans Olofssons och hustru Annas arvingar emellan, verkställes och fullgöres, till vilken ända parterna må träda till likvidation under gode män, som de under executionen av denna dom förordnas att tillse och uträkna vem efter denna proportion mer eller mindre löst, och sedan indraga Olofsdelen på hela hemmanet, samt en fullkomlig byarev och jämförelse efter 1:4 Byggnadsbalken förrätta låta.

Dessa uppgifter ger följande släkttavla:

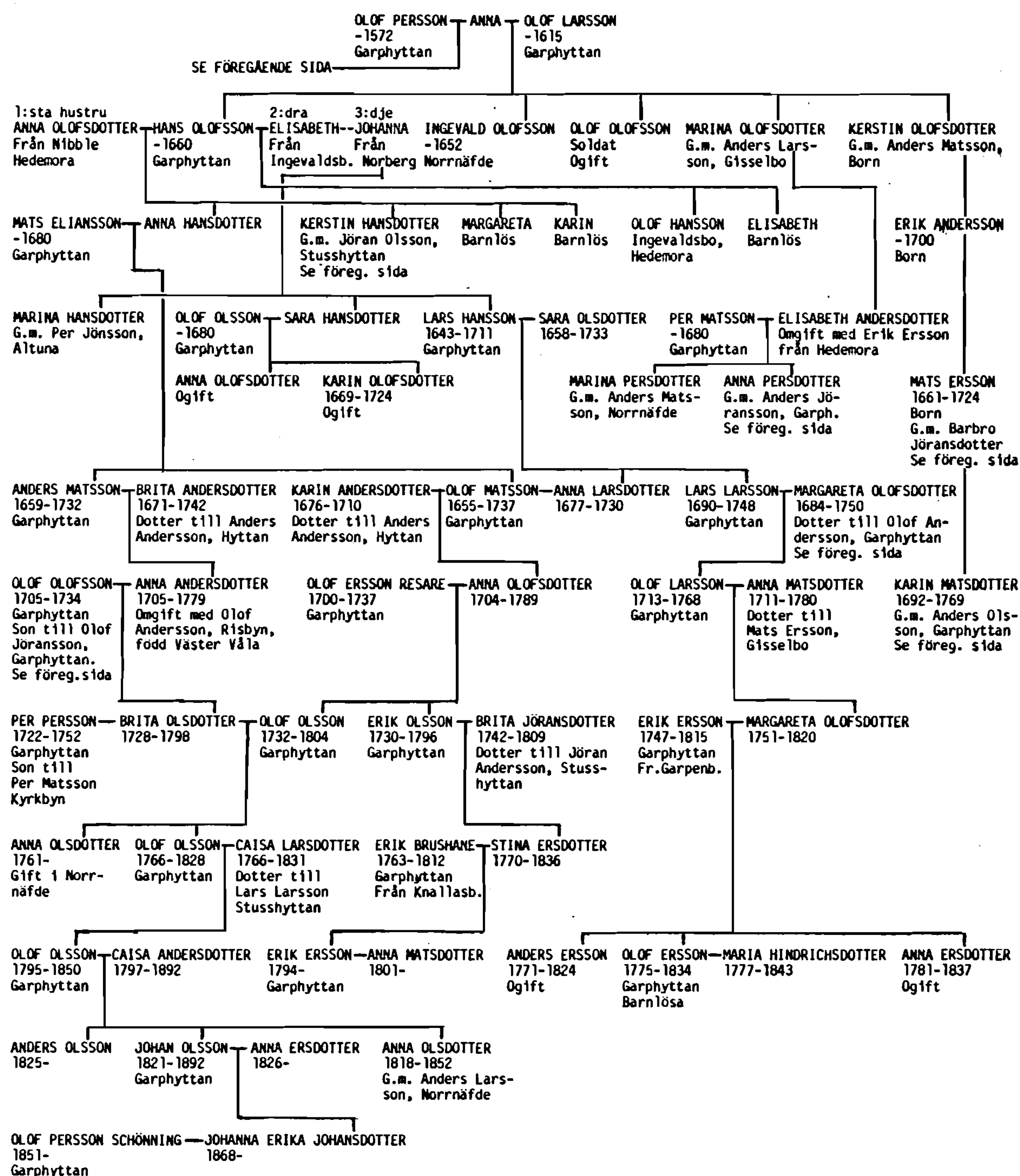

KOMMENTARER TILL ÄTTLINGARNAS UPPGIFTER OM SLÄKTEN

Som redan påpekats i inledningen till detta häfte, torde de båda släktgrenarnas uppgifter om en gemensam anfader vara felaktiga. Anledningen kan dels vara männens gemensamma förnamn, dels att deras föräldrar dog när de var unga och innan tvisterna om jorden hade börjat. Lars Hanssons far Hans Olsson dog när Lars var omkring 15 år och Erik Anderssons far Anders Olsson när Erik var omkring 20 år. Därmed förlorade de vad som på den tiden väl var den bästa källan till kunskap om förfäderna och deras förhållanden.
I Lars Hanssons släkttavla finns uppgifter som verkar tveksamma. Först är det påståendet att Per Matssons och hustru Annas son Olof Persson skulle ha gift sig med sin systerdotter. Det finns i domböckerna för den tiden mål om sexualumgänge då det utdömdes dödsstraff "efter Guds lag, det 18 och 20 Cap i den boken Moses". Mose föreskriver där dödsstraff för äktenskap mellan nära släktingar. Det gör också Sveriges lag av år 1734, som dessutom utdömer avsättning av den präst som förrättat vigseln. Häradsrättens anmärkning "N B" är kanske ett uttryck för deras förvåning över uppgiften.
Som tidigare påpekats är det underligt att Lars Hansson kände till namnet på Olof Larssons första hustru, men inte på den andra som skulle varit Lars farmor.
Olof Persson anges vara bosatt i Garphyttan. Enligt mantalslängden var Hans Olsson ensam i Garphyttan från år 1615, då han ersatte fadern Olof Larsson, och till år 1642 då Olof Persson tillkommer. Om uppgiften om Olof Perssons härkomst är riktig bör han då ha varit omkring 80 år gammal.
Vid hösttinget 1713 och hösttinget 1715 omtalades den gamla förening som hade träffats mellan hustru Anna i Norrnäfde och Hans Olsson i Garphyttan, vilken innebar att Hans Olsson skulle lösa till sig två tredjedelar av Garphyttans jord och hustru Anna den återstående tredjedelen. Varken vid detta tillfälle eller annars i större delningstvister nämns Olof Persson i Garphyttan. Det är endast i Lars Hanssons släkttavla och vid ett par jordförvärv i Garphyttan som han förekommer förknippad med Garphyttan, och i de fallen förmodligen endast representerande hustruns innehav i Garphyttan.
I protokollet över målet mellan Jöran Olsson i Stusshyttan och Olof Andersson i Garphyttan anges: Olof Persson i Norrnäfde, Jöran Olssons fader, item Hans Seffredsson dess svåger, ... till hustru Marit i Garphyttan, svarandens Olof Anderssons farmoder, som var ovanbemälde Olof Perssons hustru.
Olof Persson finns i Norrnäfde från 1615, då han i längden över Älvsborgs lösens andra uppbördstermin ersätter Per Larsson. Han finns sedan i längderna tillsammans med svågern Hans Seffredsson till 1650-talet. När familjemedlemmarna började specificeras i längderna år 1653 bestod familjen av 0 man, 0 hustru, 1 son, 1 sonhustru och 1 dotter. Det torde vara Jöran Olsson med hustru och syster Karin. Olof Persson är förmodligen död och hustru Marit har flyttat till Garphyttan med sin son Anders.
I mantalslängden för Garphyttan ersätts Olof Persson av hustru Marit år 1650 och 1652 är det sonen Anders Olsson.
När det gäller Per Olssons fader kan sägas, att vid den aktuella tiden fanns i Grytnäs skattelängder endast en Per Matsson i Stusshyttan. Om vi antar att det är Olof Perssons far. så bestyrks detta av att Jöran Olsson, efter tre uppbud åren 1654 och 1655, vid vårtinget 1656 fick fasta på faderns, Olof Perssons sjättedel av Stusshyttan.
Med ledning av skatte- och mantalslängder samt protokollen över de många tvisterna i slutet av 1600-talet har släktavlorna på följande sidor uppgjorts.
Årtalen från 1600-talet är endast ungefärliga och avser endast att ge en uppfattning om vid vilken tid personen levde.

LARS MICHELSSON -1590-talet Norrnäfde
OLOF PERSSON -1572 Garphyttan
ANNA
OLOF LARSSON -1615 Garphyttan
SE NÄSTA SIDA
ANDERS LARSSON Norrnäfde
ANNA OLOFSDOTTER
PER LARSSON Norrnäfde
LARSDOTTER
MATS OLOFSSON Stusshyttan
RIKMOR OLOFSDOTTER
ANDERS OLOFSSON Äränge
KARIN OLOFSDOTTER G.m. Erik Jönsson Södernäfde
g. OLOF PERSSON -1645 Norrnäfde
MARIT ANDERSDOTTER -1655
HANS SEFFREDSSON Norrnäfde
ANDERSDOTTER
u.OLOF PERSSON Norrnäfde
ERIK ERSSON -1635. Södernäfde
OLOF ERSSON -1700. Länsman Södernäfde
ANDERS OLOFSSON -1680 Garphyttan
MARGARETA ERSDOTTER 1639-1709 Dotter till Erik Matsson, Södernäfde
JÖRAN OLSSON -1690 Stusshyttan
KERSTIN HANSDOTTER Dotter till Hans Olsson, Garphyttan Se nästa sida
JÖRAN PERSSON -1672 Garphyttan
BRITA OLOFSDOTTER
MALIN ANDERSDOTTER 1675-1729 G.m. Anders Bengtsson, Gisselbo
ANNA ANDERSDOTTER 1661-1733 G.m. Per Andersson Bengtsbo
HANS JÖRANSSON 1672-1720 Stusshyttan
BARBRO JÖRANSDOTTER 1666-1734 G.m. Mats Ersson, Born, Se nästa sida
OLOF JÖRANSSON -1695 Stusshyttan
MARIA JÖRANSDOTTER Omgift med Erik Johansson, Grådö
OLOF ANDERSSON -1692 Garphyttan
SARA JOHANSDOTTER 1660-1729 Dotter till Johan Fransson, Grådö
ERIK ANDERSSON 1658-1724 Garphyttan
KARIN OLOFSDOTTER 1672-1746 Dotter till Olof Ersson, Södernäfde
ANDERS JÖRANSSON 1646-1720 Garphyttan Barnlösa
ANNA PERSDOTTER 1670-1734 Dotter till Per Matsson, Garphyttan Se nästa sida
ANDERS OLSSON 1690-1769 Garphyttan
KARIN MATSDOTTER 1692-1769 Dotter till Mats Ersson, Born Se nästa sida
MARGARETA OLOFSDOTTER 1684-1750 G.m. Lars Larsson, Garphyttan Se nästa sida
BRITA JÖRANSDOTTER -1703
OLOF JÖRANSSON 1658-1731 Garphyttan
SON Död son barn
BRITA GERMUNDSDOTTER 1674-1761 Dotter till Germund Matsson, Born
OLOF ANDERSSON LANDERSTEDT Norbergs by
ANDERS ANDERSSON 1723-1799 Kårbo
PER ANDERSSON 1740-
ANDERS ERSSON 1705-1781 Garphyttan
KERSTIN PERSDOTTER 1702-1750 Dotter till Per Ersson, Mesterbo
ANNA ERSDOTTER 1704-1778 G.m. Hans Andersson, Baggbo
OLOF OLSSON 1705-1734 G.m. Anders Matssons dotter Garphyttan. Se nästa sida
ERIK ANDERSSON 1721-1793 Garphyttan
ANNA MATSDOTTER 1724-1799 Dotter till Mats Olsson Björsjön
JOHAN ANDERSSON 1726-1799 Garphyttan
CATARINA ANDERSDOTTER 1743-1809 Från Garpenberg
ANNA ANDERSDOTTER 1734-1792 G.m. Anders Andersson, Hyttan
CHRISTINA ANDERSDOTTER 1742-1813 G.m. Erik Ersson, Södernäfde
MATS ERSSON 1752- Fagerfallet Hedemora
ANNA ERSDOTTER 1761- Pirka
CATARINA ERSDOTTER 1755-1817 G.m. Anders Andersson, Norrnäfde
ERIK ANDERSSON 1730-1790 Garphyttan
LISA LARSDOTTER 1724-1804 Dotter till Lars Matsson, Stusshyttan
OLOF OLSSON 1712-1774 Son till Olof Larsson Björsjön
MARIA OLSDOTTER 1712-1795
ANDERS ERSSON 1743-1823 Garphyttan
MARGARETA ERSDOTTER 1759-1848 Dotter till Erik Matsson, Gålsjö
ANDERS JANSSON 1775-1852 Garphyttan
BRITA JANSDOTTER 1777-1858 Dotter till Jan Jansson, Sörnäfde
KARIN JANSDOTTER 1768-1815 G.m. Olof Andersson, Gisselbo
CARL CARLSSON 1758- Från Husby
GRETA ERSDOTTER 1759-1828
ERIK ANDERSSON 1779-1856 Garphyttan
BRITA ARONSDOTTER 1787-1850 Dotter till Aron Persson, Stusshyttan
GRETA ANDERSDOTTER 1789-1841 G.m. Erik Jansson, Gisselbo
CAISA ANDERSDOTTER 1797-1892 G.m. Olof Olsson, Garphyttan Se nästa sida
JOHAN OLSSON 1746-1821 Garphyttan
ANNA ANDERSDOTTER 1749-1825 Dotter till Anders Olofsson, Djäknehyttan
MARIA OLSDOTTER 1754-1829 G.m. Anders Andersson, Djäknehyttan
JOHAN ANDERSSON 1826- Garphyttan Son till Anders Andersson, Smedsbo
GRETA ERSDOTTER 1826-
JOHAN ANDERSSON 1812-1887 Garphyttan
ANNA ERSDOTTER 1822-
ANDERS CARLSSON 1795-1823
ANNA MATSDOTTER 1795-1844 Från Pirka
Anders bror Jan gifte sig med änkan och var fördelsman på hemmanet sedan det sålts.
OLOF JANSSON 1777-1846 Garphyttan G.m. Karin Larsdotter 1780-1826 Från Grådö Barnlösa
JAN ERIK ERIKSSON 1861- Garphyttan Från Gisselbo
GRETA JOHANSSON 1856-
ERIK JOHANSSON 1851- Garphyttan
JOHANNA MATILDA ANDERSSON 1869-

OLOF PERSSON
-1572
Garphyttan
ANNA
OLOF LARSSON
-1615
Garphyttan
SE FÖREGÅENDE SIDA
1:sta hustru
ANNA OLOFSDOTTER
Från Nibble
Hedemora
HANS OLOFSSON
-1660
Garphyttan
2:dra
ELISABETH
Från
Ingevaldsb.
3:dje
JOHANNA
Från
Norberg
INGEVALD OLOFSSON
-1652
Norrnäfde
OLOF OLOFSSON
Soldat
Ogift
MARINA OLOFSDOTTER
G.m. Anders Lars-
son, Gisselbo
KERSTIN OLOFSDOTTER
G.m. Anders Matsson,
Born
MATS ELIANSSON
-1680
Garphyttan
ANNA HANSDOTTER
KERSTIN HANSDOTTER
G.m. Jöran Olsson,
Stusshyttan
Se föreg. sida
MARGARETA
Barnlös
KARIN
Barnlös
OLOF HANSSON
Ingevaldsbo,
Hedemora
ELISABETH
Barnlös
ERIK ANDERSSON
-1700
Born
MARINA HANSDOTTER
G.m. Per Jönsson,
Altuna
OLOF OLSSON
-1680
Garphyttan
SARA HANSDOTTER
LARS HANSSON
1643-1711
Garphyttan
SARA OLSDOTTER
1658-1733
PER MATSSON
-1680
Garphyttan
ELISABETH ANDERSDOTTER
Omgift med Erik Ersson
från Hedemora
ANNA OLOFSDOTTER
Ogift
KARIN OLOFSDOTTER
1669-1724
Ogift
MARINA PERSDOTTER
G.m. Anders Mats-
son, Norrnäfde
ANNA PERSDOTTER
G.m. Anders Jö-
ransson, Garph.
Se föreg. sida
MATS ERSSON
1661-1724
Born
G.m. Barbro
Jöransdotter
Se föreg. sida
ANDERS MATSSON
1659-1732
Garphyttan
BRITA ANDERSDOTTER
1671-1742
Dotter till Anders
Andersson, Hyttan
KARIN ANDERSDOTTER
1676-1710
Dotter till Anders
Andersson, Hyttan
OLOF MATSSON
1655-1737
Garphyttan
ANNA LARSDOTTER
1677-1730
LARS LARSSON
1690-1748
Garphyttan
MARGARETA OLOFSDOTTER
1684-1750
Dotter till Olof An-
dersson, Garphyttan
Se föreg. sida
OLOF OLOFSSON
1705-1734
Garphyttan
Son till Olof
Jöransson,
Garphyttan.
Se föreg.sida
ANNA ANDERSDOTTER
1705-1779
Omgift med Olof
Andersson, Risbyn,
född Väster Våla
OLOF ERSSON RESARE
1700-1737
Garphyttan
ANNA OLOFSDOTTER
1704-1789
OLOF LARSSON
1713-1768
Garphyttan
ANNA MATSDOTTER
1711-1780
Dotter till
Mats Ersson,
Gisselbo
KARIN MATSDOTTER
1692-1769
G.m. Anders Ols-
son, Garphyttan
Se föreg. sida
PER PERSSON
1722-1752
Garphyttan
Son till
Per Matsson
Kyrkbyn
BRITA OLSDOTTER
1728-1798
OLOF OLSSON
1732-1804
Garphyttan
ERIK OLSSON
1730-1796
Garphyttan
BRITA JÖRANSDOTTER
1742-1809
Dotter till Jöran
Andersson, Stuss-
hyttan
ERIK ERSSON
1747-1815
Garphyttan
Fr.Garpenb.
MARGARETA OLOFSDOTTER
1751-1820
ANNA OLSDOTTER
1761-
Gift i Norr-
näfde
OLOF OLSSON
1766-1828
Garphyttan
CAISA LARSDOTTER
1766-1831
Dotter till
Lars Larsson
Stusshyttan
ERIK BRUSHANE
1763-1812
Garphyttan
Från Knallasb.
STINA ERSDOTTER
1770-1836
OLOF OLSSON
1795-1850
Garphyttan
CAISA ANDERSDOTTER
1797-1892
ERIK ERSSON
1794-
Garphyttan
ANNA MATSDOTTER
1801-
ANDERS ERSSON
1771-1824
Ogift
OLOF ERSSON
1775-1834
Garphyttan
Barnlösa
MARIA HINDRICHSDOTTER
1777-1843
ANNA ERSDOTTER
1781-1837
Ogift
ANDERS OLSSON
1825-
JOHAN OLSSON
1821-1892
Garphyttan
ANNA ERSDOTTER
1826-
ANNA OLSDOTTER
1818-1852
G.m. Anders Lars-
son, Norrnäfde
OLOF PERSSON SCHÖNNING
1851-
Garphyttan
JOHANNA ERIKA JOHANSDOTTER
1868-

1600-TALET

Detta avsnitt sträcker sig några år in på 1700-talet för att vi skall kunna följa de många och långa processerna till slutet.
En del tvister förekom mellan Hans Olssons och Anders Olssons ättlingar, som bl.a. rörde delningen av den s.k. Olofsdelen, den andel som tillföll Olof Larssons son Olof, och som av någon anledning inte kom med när Garphyttan delades mellan Hans Olsson och hustru Anna Olsdotter i Norrnäfde.
De flesta och mest omfattande processerna förekom dock inom Anders Olssons familj, mellan Erik Andersson och Olof Anderssons änka och son. Dessutom mellan Olofs son och styvfadern.
Marina Olsdotters dotter Elisabeth fick i sitt äktenskap två döttrar, och även om den delen blev det dispyter. Det var många som ansåg sig berättigade att överta denna andel.
Olof Olsson och Sara Hansdotter hade också två döttrar vilka båda dog ogifta. Även om den jorden blev det diskussioner, men utan större bråk övertogs den av Lars Larsson, Saras brorson.
Utöver dessa förekom en mängd mindre mål om diverse saker.
Det mesta av detta återges på de följande sidorna.

OLOF PERSSONS JORDFÖRVÄRV

KLHA, II, AI:6, f 190, 10 maj 1639

Olof Perssons på Garphyttan i Gytnäs socken uppbud på 5 fjärdingsland åker med hus och äng ibidem, som han haver köpt av Ingevald Olsson i Norrnäfde för stångjärn 6 skeppund.

HANS OLSSONS JORDFÖRVÄRV

BRODERNS, ANDERS OLSSONS

KLHA, II, AI:8, f 341v, 6 dec 1641

Hans Olsson i Garphyttan fick fasta på sin brodersons Elian Anderssons i Åränget arv i hus och jord.

HALVSYSTERNS,KARIN OLSDOTTERS

KLRD, 1 1/2, f 689v, 8 okt 1646

Hans Olsson i Garphyttan fick fasta på sin framlidne systers jordedel i Garphyttan med tillydande lägenheter, som han hade köpt av hennes barn Eric Ericsson i Södernäfde och hustru Brita Ericsdotter i Djäknehyttan.

TVEKSAMHET OM KÖPET AV SYSTERNS, MARINA OLSDOTTERS

KLHA, III, AI:5, f 62v, 25 juni 1661

Emellan Hans Olssons arvingar på Garphyttan samt Anders Larsson i Gisselbo, som tvistade om någon jord, vart således avsagt, att alldenstund ovanbemälde arvingar icke kunna bevisa att Hans Olsson haver köpt jord på Garphyttan belägen av Anders Larsson, såsom de föregåvo, men Kyrkoherden Olof Moraei vittnade, att då han för 8 år sedan var med andra gode män på ett byte efter ovanbemälde Hans Olsson, blevo parterna härom således förente, att emedan inga skäl på någondera sidan funnos, antingen samma jord var pantsatt eller såld, är de bägge sidor på sådant sätt förenta varda, att Anders skulle taga jorden igen och giva arvingarna så många skeppund stångjärn igen, som den sades vara såld för, nämligen 6 skeppund, och de hava nöjts på alla sidor.
Då behåller ock Anders samma jord, och vad ännu kan bevisas icke vara fullt levererat av de 6 skeppund stångjärn skall Anders till arvingarna betala.

TVISTER MELLAN ANDERS OLOFSSONS OCH HANS OLOFSSONS ÄTTLINGAR SAMT MELLAN HANS OLOFSSONS BARN OM ARVET EFTER FADERN

KLHA, III, AI:26, f 135, 8 nov 1681

Olof Olofsson i Garphyttan å sin hustrus vägnar och hans svåger Lars Hansson Lustig gåvo tillkänna att deras halvsystrars män, Jöran Olsson i Stusshyttan och Mats Eliansson i Garphyttan, efter deras mor ärvt några lösören i Garphyttan, som Jöran och Mats föregiva vara förtjänta, varför de uti deras omyndiga år för 21 år sedan efter faderns död gripit till deras fasta egendom, enskilt sins emellan innehavda lösta jordägor där hava funnits, som skulle ungefär till 350 daler Kmt kunna skattas, men vad lösören de hade till att fordra visste dessa klaganden icke. Emellertid skola de för samma jord nu i 21 års tid hava utgjort alla Cronans utlagor. Förutom detta skola ock Jöran och Mats hava utan lag och dom tagit ifrån dem en halv teg, som de av dem tillförne hade igenlöst för 30 daler Kmt.

Jöran Olsson i Stusshyttan berättade, att hans svärfader Hans Olsson i Garphyttan - vilken tregift var och ovanbemälte hans anklagare är av tredje hustrun, men Jörans hustru av första hustrun - hade mist sina två första hustrur och förskiftat båda barnkullarnas fasta mödernearv, varför han ock måste där emot låta sina fasta ägor gå i stället.

Resolution: Som i detta intet annat fanns än tal och svar, icke heller det ringaste skriftliga dokument på arvsskiftet efter Hans Olssons två hustrur, då måste Rätten lämna saken såsom den nu är till dess man kan få skäl och bevis fram, varefter dömas kan.

1 hustru — 2 hustru — 3 hustru

Jörans hustru, Mats hustru (1 hustru)

Lars Lustig, Olofs hustru (3 hustru)

KLHA, VI, AI:3, opag., 3 okt 1715

Över de åtskilliga tvistigheter, vice versa instämda av Erik Andersson och dess broderson Anders Olofsson i Garphyttan på den ena, och deras grannar Olof och Anders Matssöner, Anders och Olof Jöranssöner, Lars Larsson och Karin Olofsdotter därsammastädes på den andra sidan, vart efter inhämtad beskaffenhet och parternas avhörda förklaringar resolverat:

Att emedan primo Erik Anderssons och Anders Olofssons ovannämnde vederparter sig förklarat, vad den under jämförelsen i förledne maj månad i våras, hela byn, få uppå tvådelarna, vad jämkningsskriften förmäler Lars Larsson haver tillförne inlöst för mycket av Olsdelen, och Rättens dom av den 2 oktober 1713 förmår att likvideras skulle parterna emellan, samt tillses och uträknas, vem mer eller mindre löst än vederbört, efter den gamla föreningen emellan Hans Olofsson och hustru Anna i Norrnäfde, ty vad således kan bevisas löst vara över proportionen, antingen av hustru Anna arvingar op tredingen, eller av Hans Olofssons efterkommande på tvådelen, avträdes skäligen emot betalning, och icke annorlunda.

Men vad annorledes utan penningar och värde inkräktat är i de gamla integarna avträdes utan ..., och överskottet i de nya integarna jämnas och fylles med lika och jämgott uppbördsland av utmarken.

För det tredje, som Erik Anderssons och Anders Olofssons ovannämnda grannar icke mindre å sin sida stämt än de blivit stämda om jämnare delning både i hustomter och andra lägenheter, samt rev och jämförsel över vretar och åkrar med Erik och Anders på tredingen av hemmanet, så hava de därigenom vist benägenhet, håg och vilja att komma så väl därmed till ändskap och riktighet, som ock att avhandla vad ännu tvistigt vara kan om de nya integarna. Men på det sådant till en fullkomlig verkställighet komma må, finner Rätten nödigt och rättvist, under 10 da-

ler silvermynts vite dem pålägga därmed att skynda, så att det må bliva fullgjort inom nästa Helgonamässa, efter det denna dom till dem utgiven varder, på det osämjan och missförståndet i denna by grannarna emellan en gång må förtagas och upphöra, samt i dess ställe sämja och enighet inplantas, rotas och styrkas.

4) Länsmans författade uträkning dessa grannar emellan över utlagorna och soldathållet efter sisthållna reven i nästlidne maj månad måste de bestå, godkänna, efterleva och sig till rättelse ställa, så framt de inga skäl till någon ändring i själva reven visa gitte.

5) Fordrar Erik Andersson av Olof Jöransson och Lars Larsson enskilt deras förklaring när de fullgöra vilja 1708 års hösttingsdom. Men det står alldeles hos Erik själv, ty när han kallar de uti domen nämnde gode män förrättningen att verkställa, måste de andra även väl, på bud och föresatt tid, sig därunder infinna, vid fem daler silvermynts vire tillgörandes om det försummas.

6) Den avrad och utlagors vedergällning, som av Erik Andersson och dess broderson Anders Olofsson vederparterna fordra för någon mer å tvådelen innehavda jord än vederbort och de varit berättigade till, kan Rätten icke finna det ringaste skäl med, alldenstund revlängden, uti nästlidne maj månad upprättad, på intet ställe visar dem hava haft över sin tillbörighet, men å några ställen för dem brustit på tredingen.

7) Förmena fuller Olof och Anders Matssöner, Anders och Olof Jöranssöner, Lars Larsson och Karin Olofsdotter, att då jämförelsen över all hemmansjorden och lägenheterna gången, lärer så mycket överstiga som emot Erik Anderssons och Anders Olofssons förfäders utlagda 150 daler Kmt svarar. Men det står vid slutet först att skönja och erfara, antingen de hava över eller under sina rätta andelar. Dock tala och fara vederparterna härutinnan vilse, att de föregiva Erik Anderssons och Olof Anderssons förfäder icke mera jord köpt hava i Garphyttan på den så kallade tvådelen än för 150 daler Kmt, och enär de utbekommit så mycket i jord som där emot svarar, böra de därmed benöjda vara. Ty där emot visar klarligen Erik Anderssons i Gisselbo den 21 juni 1685 till Olof och Erik Andersson i Garphyttan utgivna köpebrev, att han sålt och de köpt av honom för 310 daler Kmt den jordedel i berörda Garphyttan, som han förut, den 18 april 1669, till sig inbytt hade av sitt syskonbarn Olof Hansson uti Ingevaldsbo och Hedemora socken, emot sin hustrus jord i Sörbo och berörda socken, samt 130 daler Kmts mellangift för det att Garphyttejorden var bättre än Sörbodelen. Detsamma ock fastebreven under den 19 maj 1671 och 30 maj 1688 innehålla.

Varav slutes, att som kullarna sins emellan om arvfallen icke likviderat, så haver Olof Hansson med sig innehållit sin syster Lisbeth Hansdotters del och med sin egen försålt till Erik Andersson i Gisselbo, förmenande sin samsyster där emot hava sin vedergällning utav den honom både uti bägge halvsystrarnas Margaretas och Karins arvsdelar efter fadern, sammaledes ock Erik i Gisselbo dem bägge transporterat uti ett köp ifrån sig till Olof och Erik Andersson på Garphyttan. Därför vill man nu visa beskaffenheten av arvsfallen där i byn och huru vedergår dem emellan, där över bör efter lag likvideras, sägandes priset på var systerdel, som varit elva, till ett hundra daler Kmt, de då tyckas hava varit värda och ungefärligen blivit sålda för, behållandes där hos i minne, att avlidne Erik Andersson på Born samt dess broder nämndeman Anders Andersson ibidem år 1702 i augusti under rannsakningen berättat, jämväl ock nu på Tinget den senare, att Hans Olsson på Garphyttan varit tregift och haft trenne barnkullar, i den äldste 4 döttrar, Anna Mats Elianssons, Kerstin Jöran Olssons, Margareta och Karin som bägge barnlösa och ogifta bortdödde. Item mellersta kullen en son Olof och en dotter Lisbeth, som barnlös med döden avgick. I den yngsta, eller tredje, en son

Lars och tvenne döttrar, Sara Olof Olssons och Marina Per Jönssons i Altuna, samt att de tvenne avlidne döttrarna av äldsta kullen var efter annan först frånföllo innan Lisbeth av mellersta kullen genom döden avled. Så och att alla tre kullarna hade i hemmanet intet möderne innestående, utan blott fäderne att fordra. Det samtliga vedergående arvingar erkände och vidgingo, samt med föreningen av den 11 och 12 maj 1702 förlikade voro.
När alltså de bägge döttrarna Margareta och Karin bägge frånföllo efter faderns död, trädde alla i kullarna tillsammans att ärva, och togo de överlevande samsystrarna Anna och Kerstin efter 9 Cap Ärvdebalken tre fjärdeparter utav 200 daler eller 150 daler tillsammans och var sina 75. Bägge andra kullarna tillföll fjärdingen, 50 daler. Sedan när Lisbeth Hansdotter död vart, ärvde hennes sambroder Olof Hansson 3/4-delar av hennes fäderne, 75 daler av 100 daler, och halvsyskonen av äldsta och yngsta kullen fjärdedelen 25 daler. Bekommande broder broderslott och syster systerlott.
Så fördelades arvsdelarna för var och en således:
Systerdelarna voro efter fadern 11 och deras värde 1100 daler Kmt, nämligen av första kullen:

Anna Hansdotter ärvt efter fadern Hans Olofsson	100.-
Efter bägge samsystrarna Margareta och Karin	75.-
Efter halvsystern Lisbeth uti dess fäderne	4.5
Hälften uti fjärdingen, som Lisbeth ärvde efter Margareta och Karin	.5
	180.-

Kerstins arvedel lika stor som Annas	180.-

Olof Hanssons arv efter fadern	200.-
Efter sin samsyster Lisbeth	75.-
Efter bägge halvsystrarna	15.-
3/4-delar av Lisbeths arv efter halvsystrarna	5.-
	295.-

Lars Hanssons del efter fadern	200.-
Efter bägge halvsystrarna Margareta och Karin samt efter Lisbeth	22.-
	222.-

Sara efter fadern	100.-
efter hennes halvsystrar	12.-
	112.-

Marina lika med Sara	112.-

Härav synes nu klart och tydeligan huru det blivit, och boet delats arvtagarna emellan på papperet, men jorden har ingalunda kunnat, eller efter Kungl. förordningar fått, skiftas i så små stycken som på papperet uppförda stå, utan vad av dem ännu olöst finnes prövar Rätten skäligt att Erik Andersson, som med dess broderson Anders Olofsson genom köp med Erik Andersson i Gisselbo synes innehava Olof Hanssons och dess syters Lisbeths arvsdelar, må sådant inlösa för jämnad i ytlagor och soldathållet, samt Länsmans likvidation däröver bliva dem emellan bestående, även som Erik Andersson löst hustru Sara Hansdotters, enligt förlikning av den 30 okt ..., en halv teg i Stortäkten, till henne försåld av Olof Hansson innan han flyttade till Ingevaldsbenning i Hedemora socken, men lämnat sin broderson Anders Olofsson att lösa den andra halvparten. Jämväl av Olof Jönsson på Garphyttan löst en part av den så kallade Olofsdelen för 10 daler 12 öre, som han utav Ingevalds dotter i Norrnäfde köpt hade. Eljest ihågkommes här, att Anders Jönsson, som på sin hustrus vägnar innehaver efter hennes modermoder Marina Olofsdotter, utom Hans Olssons barns arvsskifte, så mycket som svarar emot tvenne sådana systerdelar inne bland dem på tvådelen av hemmanet, därefter han ock i utlagor och soldathållsräkningen är uppförd för 2 systerdelar, vilken uträkning är alldeles gillad och stadfäst.
Berörande expenserna, som på reven och likvidationen gjorda äro, så måste de likmätigt 1713 års dom av alla vedergående intressenter erläggas proportionellt ... ...

NYA TVISTER MELLAN HANS OLSSONS ARVINGAR OM JORDEN

OM DÖDA SYSKONS ARVSANDELAR

KLHA, V, AI:1, f 71, 30 maj 1688

Lars Hansson i Garphyttan, hustru Sara Hansdotter ibidem och svågern Per Jonsson i Altuna, sal. Hans Olssons i Garphyttan arvingar av tredje eller yngsta kullen, sade att tvenne deras halvsystrar döda blevo av första kullen och en av mellankullen, dem de andra syskonen ärvt, och hava så kullarna kommit överens, att första kullen antagit den fjärdeparten för god som föll efter systern av mellankullen och eftergivit till yngsta kullen där emot få behålla den fjärdepart som föll i bägge systrarnas part av första kullen, och de delarna, säger Lars Hansson och hans samarvingar, Jöran Olsson i Stusshyttan, som är måg av första kullen, med sig innehåller.
Jöran nekade därtill och sade de andra hava den delen till sin jord avstått och sköt saken till rev, vilket ock klagandena fordrade.
Avsades därför, att revkarlen Johan Olsson i Persbo och fjärdingsman Per Olsson i Södernäfde må uppreva denna jord, att se om delen är utmäten för detta eller ej, och därhos jämka de gode män noga dessa parter emellan.

ÄNNU EN REV BESLUTAS

KLHA, III, AI:1, f 202v, 1 okt 1689

Avsades att gode män Johan Olsson i Persbo och Bengt Andersson i Mästerbo skall sig förfoga till Garphyttan och där uppreva jorden efter sal. Hans Olsson ibidem, och tillse huru särdeles sista kullens barn efter hustru Johanna fått sin rätt i pantjorden, som lämnad är till arvs barnen emellan, och om de andra kullarna måtte tagit för stor del av mödernet såsom klagas. Varde och således de gode männen genom detta prov erfarande om någondera av arvingarna skattat mera än vederbort, det som i sådant fall refunderas bör.

OM LÖSÖRET OCH JORDEN

KLHA, V, AI:2, f 107, 26 maj 1693

Hans Olssons arvingar i Garphyttan klagade att mågen, sal. Jöran Olsson i Stusshyttan, haver tagit inne med sig mesta efterlämnade lösören, item jorden, och icke givit samarvingarna sin rätt där uti.
Jämväl erkännande att ehuruväl han brukat jord i deras hemman ej dess heller skall givit in med i utlagorna.
Yttermera kärade var till annan sal. Jöran Olssons 2 efterlevande barnkullar att de ej göra varannan rätt, varken i arvet eller i utlagorna.
Blev därför avskedat att all Jörans fasta egendom skall noga uppmätas och sal. Hans Olssons efterlämnade jord sedan ifrånmätas. Där efter avsättes var kullens möderne för sig, och sedan efterses huru vardera fått sitt fäderne. Sist prövas ock huru var gjort sina behöriga utlagor.
Till denna commissionens och likvidationens uträttande anmodades och kallades av Rätten Auditören Välbetrodde Erik Pernborg och Häradsskrivaren Välbetrodde Folkern.

HANS OLSSONS FÖRSTA HUSTRUS FÄDERNE I HEDEMORA

KLHA, III, AI:9, 2 juni 1665

Anders Olsson i Nibble fick fasta på efterskrevne egendom som han sig tillhandlat haver, nämligen Jöran Olssons i Stusshyttan och Grytnäs socken hustrus tillfallna arv i hus och jord etc. efter sin morfader uti Nibble. Mats Elianssons i Garphyttan och Grytnäs socken hustrus ärftliga egendom efter hennes morfader. Margareta Hansdotters i Garphyttan hus och jord med dess tillhöriga ägor, som hon ärvt haver uti Nibble efter sin morfader.

Enligt KLHA, III, AI:12, f 101, 2 okt 1668, var Anders Olsson svåger med Jöran och Mats.

PROCESSER OM SARA HANSDOTTERS ARVEDEL I GARPHYTTAN

KLHA, V, AI:2, opag., 23 maj 1694

Resolverades mellan Erik Andersson i Garphyttan och hustru Sara ibid, av vilken den förra påstår att hustru Sara har en teg i Stortäkten borta från hans hemman, som Olof Hansson i Ingevaldsbenning i Garphyttan fått, men har bortsålt undan detta hemman, till vilket Olof Hansson ägare varit förr än han till Hedemora flyttat.
Men hustru Sara där emot protesterar, att Olof Hansson detta äng i pant haft av hennes föräldrars hemman, som hon sedan att tillbaka lösa såsom en pant ifrån Olof Andersson, och icke att något ifrån hans hemman, som intet tillförne är hennes förfäders hemman.
Att som denna sak igenom hustru Sara påberopade document, daterat Grytnäs anno 1669 är så mycket mörkare, som documentet ändrat är, havande förr stått att Olof Olofsson, hennes man, haver det löst av sin svåger Olof Hansson i Garphyttan, men det är raderat, och står i dess ställe nu i brädden signerat, att han har löst ut ur oskylda händer med annan hand och bläck, så att det förra ändå synes likare vara, emedan hon själv detta document om händer haft.
Det fördenskull, för vidare sakens upplysning och rättelse, skall bägges hemmansdelar och jord igenom rev upptagas skall, och därav skall mera prövas under vilkenderas hemman det rätteligen lyda bör, då därefter utslag följer.

KLHA, VI, AI:3, mål 28, 2 juni 1719

Lars Larsson på Garphyttan hade fuller instämt sina syskonbarn pigorna Karin och Anna Olofsdöttrar ibidem, om utlösen ifrån deras ringa andelar uti Hans Olofssons hemman därsammastädes.
Men den saken uppsköts till dess svar utfaller uppå allmogens vid riksdagen nyligen gjorda ansökning om 1693 års förordnings efterlevande för denna landsort, av den 1 maj, att hemmanen här icke må klyvas uti ringare än åttondelar.

KLHA, VI, AI:3, mål 27, 2 juni 1719

Kärade pigorna Karin och Anna Olofsdöttrar till Erik Andersson, Olof Jöransson och Anders Olofsson i Garphyttan, om någon del utav deras avlidne föräldrars jord därsammastädes, de föregiva dessa trenne innehava utan lösen och betalning eller avrad för dess nyttjande. Uppvisande till styrko därav ett brev daterat 1669 utan viss dag, varigenom Olof Olofsson i Garphyttan bekänner sig hava tagit rätt för sin jordedel i Moren och Hedemora socken utav brodern Anders Olofsson, nämligen 50 daler Kmt, och dem nedlagt i Garphyttan för en teg belägen i Stortäkten, som han löst av Olof Hansson för lösören efter sin sal. moder. Item bekänner Mats Eliansson i Garphyttan att hava tagit utav hustru Sara Hansdotter ibidem halvtannat skeppund stångjärn för en teg som hans hustru brukat för sina lösören, varöver trenne uppbud är beviljade under den 6 oktober 1687, den 2 juni och 18 oktober 1688, påståendes att återfå all sin arvejord i Garphyttan som svarandena innehava, jämväl att Erik Andersson edligen intyga må, sig hava mer än 18 daler till dess moder levererat haver för stortegen, hos honom i pant stående, uppå vilka 18 daler pigorna säga sin moder hava återställt Erik Andersson, så att honom allenast 5 daler restera skola, tagandes så den efterrättelse utur en befallningsman Carlbohms den 10 januari 1703 utgivna förbudssedel.
Men här emot förklarade sig Erik Andersson, att en lång tvenne hävlingstegar, som han långt för detta i pant hade utav Olof Olofssons änka hustru Sara Hansdotter för 13 daler Kmt, haver hon återbekommit i samma tid som ovanberörde förbudssedel utgavs. Men med tegen i Stortäkten skall vara således beskaffat, att han den 24 maj 1694 tingsstämde han hustru Sara för densamma, såsom havande den borta från hans hemman, varöver dom erhölls att igenom rev och jordrannsakning utletas skulle, vilken deras jordedel samma

teg rätteligen tillgodo borde. Men den 30 oktober 1695 blev parterna i sämja och vänlighet förenta, att Erik Andersson skulle halvparten av tegen få igenlösa med 25 daler Kmt, som förlikningsskrift under bägge deras namn uppsatt utvisar. Varav Karin och Anna Olofsdöttrar sade sig ingen kunskap hava. Dock som Erik Andersson således fått inlösa den ena hälften, begärde också dess broderson Anders Olofsson att få emot lösen tillträda den andra halvparten av denna teg i Stortäkten. Sägandes så däröver, så väl bägge dessa, Erik Andersson och Anders Olofsson, som Olof Jöransson, att de utav dessa pigors föräldrars jord i Garphyttan alls intet med sig innehaver, utan deras syskonbarn Lars Larsson brukar jämte sin egen, någon dens jord hos vilken de hava densamma att tillgå.
Resolution: Häradsrätten kan av dessa pigors, Karin och Anna Olsdöttrars andragna käromål och vederparternas förklaring där över, intet finna det dessa deras contraparter Erik Andersson, Olof Jöransson och Anders Olofsson utan lösen innehava någon dem efter deras föräldrar tillkommande jord, utan bevisar Erik Andersson igenom förlikning av den 30 oktober 1695 att hava för 25 daler Kmt löst av deras moder hustru Sara Hansdotter en halv teg i Stortäkten, och Anders Olofsson bjuder penningar för den andra halvdelen, som efter utfallen dom av år 1715 han befogad är att lösa. Men skulle för dessa pigor i det övriga vara skäl och fog något i Garphyttan att påtala, så förordnas deras syskonbarn Lars Larsson därsammastädes, deras rätt såsom förmyndare att bevaka och försvara, samt emot vederbörande contraparter lagligen att utföra.

Sara Hansdotters döttrar Anna och Karin dog ogifta och barnlösa. Karin år 1724, 55 år gammal.

JORDFÖRVÄRV I GARPHYTTAN

KLHA, III, AI:14, 18 maj 1671

Erik Andersson i Garphyttan fick dombrev på det jordebyte, som han den 18 april 1669 hade gjort med sitt syskonbarn Olof Hansson i Ingevaldsbenning, Hedemora socken, vilket jordebyte således är skett, att Olof gav Erik sin arvedel av jord efter fadern uti Garphyttan med alla de tillhöriga lägenheter vad namn de hava kunna, och Erik gav Olof igen sin hustrus jord i Söderbo, Hedemora socken, med allt vad därtill hörer, samt ock 130 daler Kmt till, dem Olof kände sig nöjaktligen hava uppburit.

År 1685 sålde Erik Andersson andelen till Olof och Erik Anderssöner i Garphyttan och flyttade tillbaka till fädernehemmanet i Gisselbo.

KLHA, III, AI:19, juni 1677

Anders Olsson i Garphyttan beviljades fasta på hälften av sitt syskonbarns, Margareta Ingevaldsdotters, jordedel i Garphyttan, som han den 19 maj 1676 köpt haver för 20 daler Kmt.
Olof Jöransson i Garphyttan beviljades fasta på andra hälften av Margareta Ingevaldsdotters del.

KLHA, III, AI:24, 17 maj 1682

Stadfästes det jordebyte, som Mats Ersson i Södernäfde med sin syster hustru Margareta, Anders Olssons i Garphyttan, gjort haver, således att Mats Ersson haver bekommit sin systers jordedel och hus i Södernäfde, och givit igen sin systermans Mats Hansson Håhls jordedel och hus i Garphyttan, samt 25 daler Kmt, emedan hans jord i Södernäfde var något drygare än Garphyttejorden.

STRIDIGHETER OM ARVET EFTER OLOF JÖRANSSON I STUSSHYTTAN

KLRD, 30, f 1255, 11 okt 1694

Olof Jöranssons änka hustru Maria Jöransdotter i Garphyttan kärade till sin svåger Hans Jöransson i Stusshyttan, bägge i Grytnäs socken, angående hennes giftorätt och morgongåva efter hennes sal. man, helst efter hon barnlös efter honom lämnad är, inläggandes Vällärde Herr Daniel Lahlins attest av den 22 maj nästlidne, som betygar att sal. Olof Jöransson sin hustru Maria Jöransdotter 30 lod silver, häst och sadel i morgongåva lämnat. Hans Jöransson säger sig fuller hava hört dessa 30 lod silver av honom utlovade, dem han intet neka kan, men hästen med sadel har han intet hört henne lovat, dock han icke stort där emot säger, efter hon därå attest framlägger, men om hon skall få häst och sadel så bliver intet över om gälden skall betald bliva, begärer för den skull rättelse huru de sig för utlagorna förhålla skola.
Resolution: Arvingarna efter sal. Olof Jöransson i Stusshyttan som nu strida med änkan hustru Maria Jöransdotter huru boet efter mannen skiftas skall, hava sig därvid sålunda att förhålla, att först antecknas allt vad efter honom i löst och fast varit. Därefter bör gälden först av oskifte betalas. Sedan uttager hustrun sin morgongåva, som finnes efter sannolikheten böra förbliva vid de belovade 30 lod silver allenast, varefter sedan hustrun sin tillstadda förmån bekommit, där ännu flera lösören finnes njuter hon sin tredjedel, men hans fasta arvejord förbliver så mycket den övrig är med hans arvingar.

Maria Jöransdotter, dotter till Jöran Persson och Brita Olofsdotter i Garphyttan, gifte sedan om sig med Erik Johansson i Grådö, Hedemora.

KLRD, 31, f 737, 20 maj 1695

Tvistade Erik Bengtsson i Stusshyttan på sin hustrus, Anna Jöransdotters vägnar med sin hustrus halvbroder Hans Jöransson ibm och hans systrar om arvsdelning efter hustru Annas halvbroder Olof Jöransson i Stusshyttan, där ifrån samsyskonen skola vilja halvsyskonen utesluta.
Hans Jöransson sade sig honom det ej förvägra vilja, men begärde rättelse vad på honom belöper och ville gärna lösa honom där ur.
Resolution: Efter 9 Cap Ärvdebalken ärver halvsyskonen fjärdingen av halvbroderns Olof Jöranssons efterlämnade egendom, och sedan skifta samsyskonen sig emellan de 3-delarna och förena sig om lösen av jorden som de bäst sämjas, eftersom de tillsammans och förr äro jordägare i Stusshyttan.

MARIA JÖRANSDOTTERS ÄRFTLIGA ANDEL I GARPHYTTAN

KLHA, VI, AI:3, opag., 27 april 1715

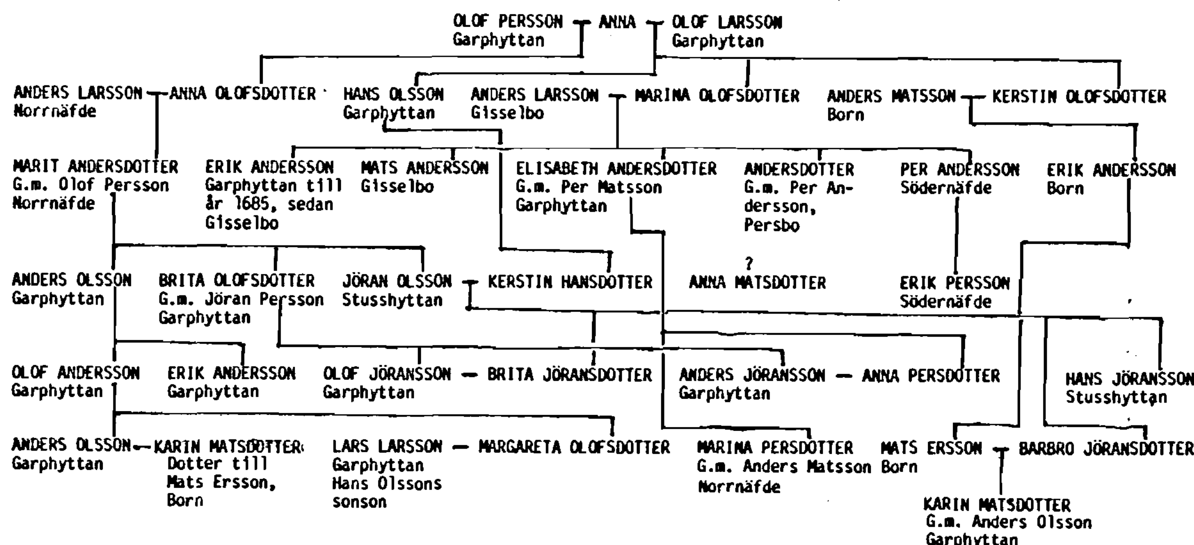
Beviljades Erik Johansson i Grådö rev och skattning över sin hustrus Maria Jöransdotters ärftliga andel uti fasta egendomen i Garphyttehemmanet emot bägge bröderna Olof och Anders Jöranssöner, vilken värdering i laga tid och vid påfordran förrättas kan och må utav Länsman Petter Gagner och Hans Matsson i Nybyn samt Johan Andersson i Norrnäfde uti vedergåendes närvaro å båda sidor.

KLHA, VI, AI:3, mål 10, 20 maj 1718

Erik Johansson ifrån Grådö fordrade efter föregången stämning, av ain svåger Olof Jöransson i Garphyttan få skälig betalning för sin hustrus Maria Jöransdotters ärftliga andel i Garphyttan, som anno 1715 den 27 april är vorden skattad för 100 daler Kmt, med avrad därav för den tid Olof det brukat och innehaft.

TVISTER OM MARINA OLOFSDOTTERS ARVEJORD I GARPHYTTAN

Marina Olofsdotters dotter Elisabeth Andersdotter, gift med Per Matsson, övertog moderns ärvda jord i Garphyttan. Efter Per Matssons död omkring 1680 gifte hon om sig med Erik Ersson, skomakare från Hedemora, och detta senare äktenskap blev barnlöst.
Den ena dottern, Anna, gifte sig med Anders Jöransson i Garphyttan, som därmed övertog halva hemmanet. Den andra dottern, Marina, gifte sig med Anders Matsson i Norrnäfde, som inte var intresserad av att behålla Marinas jord utan var villig att sälja den. Detta föranledde diskussioner mellan släktingarna om vilken av dem som var mest berättigad till att överta Marina Persdotters jord.
Som en hjälp till att förstå de invecklade släktförhållandena ges här en släkttavla med de inblandade personerna.

MARINAS BARN BEGÄR MERA I ERSÄTTNING FÖR ARVEJORDEN

KLRD, 65, f 1015, 2 okt 1712

Förekom Per Andersson i Persbo med Erik Persson i Södernäfde, talandes å egna och Erik Anderssons i Gisselbo vägnar till Anders Jöransson på Garphyttan och Anders Matsson i Norrnäfde om återstod och rest uppå sin arvspretention i den fasta egendomen, som efter deras respektive svär- och fadermoder framlidne hustru Marina Olofsdotter dem på Garphyttan till arvs föll emot 40 år sedan, och de satt svarandenas avlidne svärfader Per Natsson ibm i händer att inlösa, men intet vardera fått än Erik Andersson i Gisselbo 40 daler Kmt, Mats Andersson ibm av Per Matsson 30, av dess successor Erik Ersson 10 daler, gör ock 40 daler, Per Andersson i Södernäfde av Per Matsson 36 och av Erik Ersson 4 daler gör ock 40 daler Kmt, Per Andersson på sin hustrus vägnar av Per Matsson 16 daler och Erik Ersson 4 gör 20 daler. Hustru Anna Matsdotter i Smed Matsbo av Per Matsson 12 och Erik Ersson 8 daler gör sammaledes 20 daler Kmt.
Men förmena jorden efter rev och mätning kunna befinnas mera värd, vilket kärandena nu påstå att utbekomma, givandes därvid tillkänna att en syster i Stusshyttan, Kerstin benämnd, alls intet fått.
Anders Matsson allena tillstädes uppviste ett uppsatt köpebrev under den 10 september 1687, varigenom alla förbemälde arvingar, hustru Kerstin Andersdotter i Stusshyttan undantagandes, emot

ovan berörda penningesummor avhänt sig var sina arvsrätter, och tillägnat dem sinom svåger Erik Ersson, Anders Matssons hustrus styvfader, för en säker och okvald egendom, och skall hustru Kerstin i Stusshyttan hava fått ... delar på sin del, men efter 2 daler återstodo, hon intet velat lämna sin underskrift och bomärke ifrån sig, som likväl de övriga gjort, förmenandes sig således intet skyldig att öka något på den anno 1687 utgivne köpeskillingen.
Kom Anders Jöranssons hustru Anna Persdotter tillstädes, och då blev hon samt systern Marina Persdotter förente med kärandena, Per Andersson och Erik Persson, således att bägge förbenämnde systrar och deras män, Anders Jöransson och Anders Matsson, skola till kärandena och deras medintressenter ännu betala femtio daler Kmt, och därav hälften vardera, havandes Annika Persdotter gjort därå allaredan begynnelse med sex daler Kmts avleverering, betingade sig kärandena att få sådana utlovade 50 daler Kmt fullkomligen betalda till nästkommande Pålsmässa den 25 januari 1713. Då vilja de där emot giva kvitto och fullkomligt köpebrev ifrån sig, så att därpå alls intet skall vara till att tala eller ytterligare klandra.
Varmed de nu skildes ifrån Rätten, och deras i sådan måtto ingången förlikning vart i domboken intagen samt av Rätten kraftigast confirmerad och stadfäst, så att ingen därpå vidare kvälja skall, då de utlovade 50 daler Kmts förbättring fulleligen utlagd varder, och det vedergällt till nästa Pålsmässa om förmågan det någorlunda tillsäger, och vad jorden nu mera värd är kommer svarandena själva till godo, för deras hävds och meliontions skull.

SLÄKTINGARNA FRAMFÖR SINA KRAV PÅ INLÖSEN AV JORDEN

KLRD, 63, f 738v, 18 maj 1711

Sökte Hans Jöransson i Stusshyttan efter utverkad stämning på Anders Matsson i Norrnäfde och Erik Andersson i Garphyttan att få inlösa fullkomligen den jordedel i Garphyttan, som Anders Matssons hustru Marina Persdotter ärvt efter sina föräldrar, och han begynt taga penningar 48 daler Kmt uppå av Hans Jöransson, samt systern Anna Persdotter, Anders Jöranssons hustru på Garphyttan emottagit tvenne plåtar, men Erik Andersson, som hade 14 1/2 plåt att fordra utav Anders Matsson, på anbud vägrat sig dem att mottaga. Sägandes sig vara så när i börden, att han är säljarens, Anders Matssons hustru Marina Persdotter, till tredje led skyld å mödernet, ity att bägge deras mödrar varit syskonbarn, och han moders, Kerstin Hansdotters fader Hans Olsson broder med hustru Marina Persdotters moders, Elisabeth Andersdotters moder Marina Olsdotter, och de bägge födda utav Olof Persson på Garphyttan.
Men sig icke vara sinnad själv att behålla och bruka densamma jordedel på Garphyttan, utan göra byte med Mats Ersson på Born och uppdraga honom samma jord emot dess hustrus, sin systers Barbro Jötansdotters jord till sig i Stusshyttan. Dessutom Mats Ersson förut skall hava sin hustrus jordedel i Garphyttan behållen, och sinnad vara densamma jämte denna att upplåta sinom måg, Erik Anderssons broderson Anders Olsson, som tillförne äger besittningsrätt i Garphyttan, på vilket sätt enighet på alla sidor skall bliva.
Anders Matsson tillstod sig, som icke omträngde att inlösa jordedelen, hava fått för sin hustrus Marina Persdotters mödernes jord 48 daler Kmt av Hans Jöransson, så ock på fädernejorden av Erik Andersson 87 daler, emedan ingen annan honom anbud göra månde, men vilkendera utav dem närmast och bäst fogad vara lösningen att full-följa och jorden behålla, det

må de sins emellan lagligen utföra inför Rätten.
Ty menade sig Erik Andersson till skäl att vara till lösning först, att han är i börden, ty hans fader Anders Olssons moders, Marit Olsdotters moder Anna Olsdotter varit syster med hustru Marina Persdotters mormoder, hustru Marina Olsdotter och Hans Jöranssons morfader Hans Olsson, alla tre födda av Olof Persson i Garphyttan. Sedan att han förut är besutten jordägare på bemälde Garphyttan, men Hans Jöransson äger därsammastädes ingen fast fot, förrän nu, han under ett förväntat byte vill sig där intränga, vilket han dess mindre orsak och fog hava skall att påstå och bevisa, som han alla redan för detta vunnit dom att få med penningar utlösa sin svåger Mats Ersson på Born ifrån dess arvejord i Stusshyttan.
Här under inställde sig ock Olof Jöransson på Garphyttan, som jämte Erik Andersson ibidem utverkat stämning uppå Hans Jöransson i Stusshyttan, brodern Mats i Norrnäfde och Mats Ersson på Born, påståendes lösen utav ovannämnde Anders Matssons hustrus, Marina Persdotters mödernes jord till 48 daler Kmt, så väl som Mats Erssons hustrus arvejord till byte, räntandes bägge tillsammans 2 1/2 korgar allenast årligen, och därför inget säskilt inbruk skall kunma tåla, men Olof som tillförne för sin dessutom i det hemmanet havande jord årligen skattar 2 stigar 3 1/2 korgar kol, där medelst bliva hulpen till en säker och viss besittning av 3 stigar och 2 korgar årlig kolränta. Beropade sig vidare på bördsrätten för sina barn av äldre kullen, avlade med Brita Jöransdotter, Hans Jöranssons och Mats Erssons hustrus, Barbro Jöransdotters syster, med vilka som bemälde barn av äldre kullen, efter 2 och 3 Cap Ärvdebalken skall vara samarva och uti en ...ordning, och lika efter vem i släkten något arvfallande varde, så böra de jämväl ock, i förmåga av 6 Cap Jordebalken, förklaringen av den 6 maj 1689 och förenämnde rum i arvslagen, anses för lika när bördiga med dem till hustru Marina Persdotter och lika rätt till jord, som av deras skyldemän och kvinnor säljes, men av Mats Erssons hustrus eller barnens mosters jordedel påstås inlösen, för de mångfaldiga inbrukares olägenheters skull.
Förhoppandes alltså denne Olof Jöransson, som Erik Andersson, hjälp att bibehålla sig vid hustru Marina Persdotters fädernejord av 87 dalers värde, Hans Jöranssons förslag av byte med Mats Ersson för fåfänga och onödighets skull, då han förut erhållit dom uppå dess lösen ifrån Stusshyttan.
Till förklaring där uppå beropade sig Anders Matsson i Norrnäfde på här ovan införda utlåtelse, att han lämnar parterna var med annan lagligen utföra om företrädet till lösningen, det bästa de gitte och förmå.
Hans Jöransson utlät sig, som är Olof Jöranssons äldre barnkulls förmyndare, som deras bästa befrämja och söka bör, icke veta eller vilja förvägra Olof Jöransson för dem att inlösa Marinas mödernes jord, dock förbehåller dem att deras halvsyskon, eller yngre kullen, icke må tillägna sig någon del där uti.
Mats Ersson menade sig icke kunna tvingas att taga lösen för sin hustrus del, enär hans uppsåt intet är densamma själv vidare att bruka, utan inpå sin tillkommande måg Anders Olsson, där å hemmanet bofast, att transportera.
Resolution: Emellan Hans och Olof Jöranssöner finner Rätten skäligt att utsäga, det emedan Olof med Hans syster Brita avlade och ännu levande barn, uti en ...ordning med moderbrodern Hans Jöransson, likmätigt 2 och 3 Cap Ärvdebalken, och Hans jämväl, med förord att det sker dem till nytta och gagn, tillstädjer Olof framför sig att inlösa hustru Marina Persdotters till salu lösgivna mödernes jord, fördenskull i förmåga av 6 Cap Jordebalken och dess förklaring av den 6 maj 1689, och Hans Jöranssons eget begivande, må det honom fritt och obehindrat efterlåtet vara. Men Mats Erssons hustrus, Barbro Jöransdotters arvejord som Olof i lika måtto söker att

inlösa, kan honom under lösningsvillkor intet tillerkännas, så framt Matses förslag att få Anders Olsson till måg vinner sin fullbordan och framgång, utan det honom då fritt stå bemälte Anders Olsson, som tillförne där i hemmanet jordägare är, hellre uppdraga ombenämnde hustru Marina Persdotters fädernejord, som Erik Andersson och Hans Jöransson tvista om, så ehuruväl Hans tillförne ingen jord i Garphyttan äger, så och dom vunnit att lösa svågern Mats Erssons del jämte sig i Stusshyttan, lika som han förklarar sig icke behålla bemälde hustru Marina Persdotters fädernejord, utan upplåta Mats Ersson densamma i byte och vederlag emot dess hustrus systerdel i Stushyttan, och Mats Ersson åter densamma, hustru Marinas fädernes del, jämte sin hustrus del i Garphyttan överlåta sin tillkommande måg Anders Olsson, som Erik Anderssons broderson är, havandes byte efter 12 Cap Jordebalken företräde framför köp, dessutom ock Hans Jöransson finnes vara ett led närmare i börd och skyldskap med säljaren hustru Marina Persdotter.
Alltså kännes han närmare och bättre berättigad än Erik Andersson denne hustru Marinas fädernejord att inlösa, och igenom byte in uppå Mats Ersson att få transportera, på det han må den sedan kunna sin tillkommande måg Anders Olsson till bruk och nyttjande upplåta. Men om varken Mats Erssons förslag om mågsämja med Anders Olsson framgång vinna skulle, eller han framdeles vägra sig att uppdraga honom jorden, då förbehålles både Erik Andersson att yrka sin lösningsrätt till den del, och sammaledes Olof Jöransson i dess inlösningsrätt till Mats Erssons hustrus del.
Blivande å alla sidor pretenderade expenserna upphävda.

ERIK ERSSON BEGÄR LÖN FÖR SITT ARBETE PÅ HEMMANET

KLHA, V, AI:1, f 243, 22 maj 1690

Erik Ersson i Garphyttan, som gift varit med hustru Elisabeth, sal. Per Matssons efterleverska och levat med henne nu i 6 år, förekom, och sade han att efter inga arvingar dem emellan kommit, då vilja hans styvbarns målsmän taga jorden till sig och skaffa honom nu därifrån. Alltdärför han fordrar lön för den tid som han stått huset för.
Målsmännen Erik Andersson i Gisselbo och Olof Persson i Stusshyttan svarade och sade, att det var ingen gäld på huset när han dit kom, och nu medan han där varit, är av hustruns jord bortsålt för 110 1/2 daler och hus för 18 daler, frågar om Erik har någon egen jord.
Erik svarade, ty hon var något avlägsen och penningarna användes till ett hästköp, item i huset några upptärda, förutom 20 daler som på jord äro nedlagda.
Än sades vidare vara en hop gäld på huset, således påminte Bruksinspektoren Björk att huset står i skuld vid Avesta Bruk.
Resolverades: Det skall inventeras alla lösören och de värderas i gäldbetalningen, bliver därpå överskott så njuter Erik Ersson 2/3-delar därav för sin mansrätt. Men om det brister kan han intet fordra av barnens jord. I fall att gälden ej bliver i det lösa betald skall avskiftas barnens fädernes jord som bliver dem förbehållen. Och av hustruns jord kan då utmätas och avräknas inpå 2/3-delen av Eriks arbete lagt på svedjor, räknas honom till godo inpå gälden och löses av målsmännen. Men efter hustrun dödde först i Helgmässotiden må Erik njuta 2/3-delar av rågsådden. Men fodret bör uppställas på hemmanet om något överskjuter gälden.

ÄKTENSKAP PLANERAS FÖR MARINA PERSDOTTER I SKÄGGEBO

KLHA, VI, AI:1, opag., 6 maj 1698

Erik Nilsson i Skäggebo påstod att Anders Jöransson i Garphyttan och dess svägerskas, Marina Persdotters förmyndare Olof Persson i Stusshyttan samt Erik Andersson i Gisselbo, dem han sig till svars instämt, skulle antingen av honom taga lösen för deras lilla jordedel i Skäggebo, eller byta med honom emot vederlag i Garphyttan.
Svarandena invände, att en ...-dräng och skomakare Anders Ersson friar till Marina Persdotter, och väntar att få inlägga hennes och Anders Jöranssons del med sin, då han skulle komma sig till så stor del att han därför måste årligen utgiva 5 korgar kol, men det tvivelsmål och jävet hade de vid samma detta giftermål, att drängen och pigan han till äkta begärer äro till tredje led sins emellan skylda, förfrågade sig fördenskull om dem lovligt vara skall att bygga äktenskap tillsammans.
Resolution: Där så vore att Skomakare Anders Ersson begärer förbenämnde piga Marina Persdotter till äkta, kan sådant i anseende till den skyldskapen dem emellan är uti tredje led intet hindras och förvägras, utan må äktenskapet dem efter Cap 1 § 9 samt stadgan av den 30 december 1680 tillåta.
Men uppå en så ringa jordedel, som räntar allenast 5 korgar kol, kan Rätten dem ingalunda tillstädja sig att nedsätta. Anseendes stadgan av den 1 maj 1693, som intet medgiver hemmanen i denna landsort uti ringare del än en åttondels part att klyva, utan Erik Nilsson som större del i bemälte Skäggebo äger, må också i följe av samma stadga jordedelen efter mätesmannaorder inlösa och åter till sin egen inlägga.

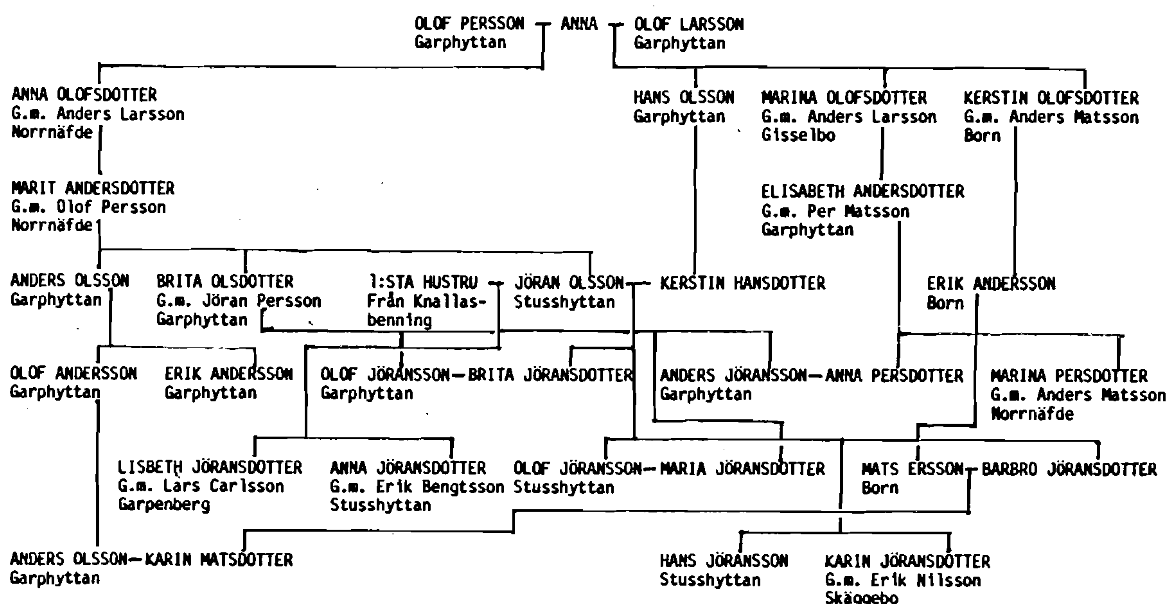
ERIK ANDERSSON FÖRSÖKER PÅ NYTT ATT FÅ LÖSA JORDEN

KLRO, 65, f 997v, 5 maj 1712

Den instämda tvist av Erik Andersson på Garphyttan emot Hans Jöransson på Stusshyttan, Mats Ersson på Born och brodersonen Anders Olofsson på Garphyttan angående någon del av Marina Persdotters arvedel vart således avgjord.
Ehuru väl nämndemännen Lars Ersson i Björsjö och Anders Andersson på Born den 28 nästlidne mars utgivne attest och muntligen gjorda berättelse går därpå ut, att Hans Jöransson i Stusshyttan uti deras åhöro sig för Erik Andersson förklarat, det han ingen mera jord är sinnad att i Garphyttan lösa, än så mycket svarat hade emot Mats Erssons hustrus del i Stusshyttan, det övriga ville han för sig väl efterlåta Erik Andersson att lösa, vilket Hans Jöransson väl själv tillstår således vara sagt och talat, varpå de ock hava handlat, och Erik straxt utgivit 18 daler Kmt, som hustru Marinas man Anders Matsson i Norrnäfde emottagit hade, och sedan våren 1711 med sig innehaft 22 daler 11 1/2 öre Kmt. Och om den del han finge mera kunde kosta, skulle av värderarna straxt på skattningen avfölja.
Men emedan hustru Marinas mödernes jord i Garphyttan, den ... hujus upprevad och skattad, intet högre i värdet än till 186 daler 16 öre Kmt, och således uppgår jämnt emot Mats Erssons hustrus arvejord i Stusshyttan, eller föga ting där emellan skiljer, varande Olof Jöransson på Garphyttan den 19 maj 1711 rättighet tillerkänd vara före någon annan att inlösa för sina barn hustru Marinas fädernes jord, som från Skäggebo till Garphyttan förbytter blivit. I ty är således ingen jord för Erik Andersson att lösa, sedan må han sina utlagda penningar igensöka av Anders Matsson i Norrnäfde, som dem mottagit. Uti expenser bör Erik Andersson betala till Mats Ersson på Born nio daler, men inga till Hans Jöransson, som genom sin utlovelse anledning givit till denna rättegång.

JÖRAN OLSSONS HUSTRUS ARVEJORD I GARPHYTTAN

Jöran Olsson hade två barnkullar. Den yngre kullen bestod av två söner och tre döttrar vilka ärvde moderns, Kerstin Hansdotters jord i Garphyttan. Andelarna var för sig kunde inte behållas på grund av förordningen om att ett hemman inte fick splittras i så små andelar. De försäljningar eller byten som detta förorsakade ledde till många diskussioner mellan de släktmedlemmar som ansåg sig berättigade att överta jorden.
Här återges målen mellan Jöran Olssons ättlingar, men andelarna förekommer även i många andra tvister om Garphyttejorden, t.ex. mellan Erik Andersson och brorsonen Anders Olsson, som var måg till Jöran Olssons dotter Barbro Jöransdotter och hennes man Mats Ersson i Born, som hade bytt till sig andelar från sina svägerskor.
För att lättare kunna förstå släktskapen mellan de inblandade personerna ges nedan även en släkttavla.

TVIST OM JORDEBYTE GARPHYTTAN, STUSSHYTTAN OCH SKÄGGEBO

KLRD, 31, f 700, 20 maj 1695

Tvistade sins emellan Hans Jöransson i Stusshyttan och Erik Nilsson i Skäggebo samt Olof Jöransson i Garphyttan om ett jordebyte sig emellan, viljandes Hans Jöransson i Stusshyttan att Erik Nilsson i Skäggebo skall med honom byta, och giva sin jord i Stusshyttan emot annan jord i Garphyttan, det Erik alldeles benekade, sägandes sig ej kunna bliva behållen därvid, men vill byta med Olof Jöransson och lämna honom sin jord i Garphyttan emot annan i Stusshyttan eller Skäggebo, därmed Olof förklarade sig nöjd.
Sist påstod Hans Jöransson att få en ny revning över jorden på alla ställen, efter den dem emellan ej skall rätt jämkad vara efter arvsdelarna, de andra nekade, sägandes dem emellan för 30 år sedan blivit delat, och somliga hävdat sedermera väl, somliga illa.
Resolution: Med den beskaffenhet, som om dessa stridiga parters jord i Stusshyttan eller Skäggebo och Garphyttan är, kan Rätten ej förmena dem att byta sig emellan som de bäst sämjas, och den ene vill den andre upplåta, efter det är samma hemman den ene med den andre äger jord uti. Dock att den fällda domen den 3 oktober 1694 vid Häradstinget i Brunnbäck emellan Olof Jöransson och Hans Jöransson efterleves. Någon vidare jämkning över jorden så vida på arvsfördelningen kommer kan nu, 30 år efteråt, ej tillåtas, men då de komma att byta, må de låta reva och skatta hävden på det till bytes gående som de bäst sämjas.

MATS ERSSON I BORN VILL ÖVERTA BRITA JÖRANSDOTTERS ANDEL

KLHA, VI, AI:1, opag., 21 okt 1697

Hans Jöransson i Stusshyttan och dess svåger Mats Ersson på Born haver den 21 sistlidne september ingått ett jordebyte således, att Hans Jöransson avträder till Mats Ersson sin ärftliga mödernes jord i Garphyttan, undantagandes den lilla Bäckkvarnen, var emot Mats Ersson till honom avträder sin ärftliga fädernes och mödernes jord i Stusshyttan, och förmena de att den enes jordedel emot den andres uppgår, men där vid revningen annat befinnas skulle, vilja de hålla varannan skadeslösa och med penningar uppfylla vad i jord brista kan.

KLHA, VI, AI:1, opag., 25 maj 1700

Besvärade sig Mats Ersson på Born att ehuruväl han anno 1697 den 21 september ingått jordebyte med sin svåger Hans Jöransson i Stusshyttan, uppdragandes honom sin fädernes och mödernes del därsammastädes, emot Hans Jöranssons möderne jord i Garphyttan, och sådant allt till följe av Rättens den 24 maj 1695 avsagda dom, som skall tillåta dem att byta sig emellan som de bäst sämjas.
Jämväl den 16 april 1699 med Olof Jöransson på Garphyttan sig förent att få lösa hans hustrus del på merbesagde Stusshyttan, vilken förlikning den 29 april samma år på laga Ting skall vara intecknad och stadfäst, samt han till följe därav köpeskillingen efter ågången rev och skattning deponerat, så ock åkrarna med 225 lass gödsel upphävdat. Jämväl erhållit Herr Executorens order till execution över förlikningen, så skall han likväl sådana byten och förlikningar intet få njuta till godo för Olof Jöranssons lösa och fåfänga invädningars skull.
Olof Jöranssons hustru Brita Jöransdotter svarade, Mats Ersson med så mycket mindra fog haver ingått jordebytet med Hans Jöransson som Rätten förut anno 1694 den 13 oktober bifallit det Olof Jöransson skulle byta med Hans Jöransson, emedan Mats Ersson utlåtit sig därmed nöjd, men anno 1695 den 24 maj på inga andra villkor efterlåtit Hans Jöransson och Erik Nilsson i Skäggebo något jordebyte upprätta än att 1694 års dom efterlevas måtte. I följe varav hustru Brita påstod bytet med Hans Jöransson att få fullkomna. Jävandes, förkastandes och alldeles ogillandes den förlikning som mannen med Mats Ersson gjort om hennes fasta egendom, henne oåtspord. Påtalandes jämväl Mats Erssons del på Garphyttan, den hon begärde av honom få lösa efter den så ringa vara skall, att därav går allenast 1/5-del uti 3 stigar och en korg kolränta, och alltså ingen full besittningsrätt vara månde, men Olof Jöransson skattar 2 1/2 stigar kol, och med Hans Jöranssons del full 3 stigar och 1 korg.
Resolution: Alldenstund Olof Jöransson haver 1694 och 1695 års domar på sin sida, att fullfölja bytet med sin svåger Hans Jöransson och i förmåga därav äldsta och bästa rätten. Men förlikningen sedermera med Mats Ersson ingången, av Olofs hustru jävas, som rätta jordägaren är, utan vars samtycke mannen Olof Jöransson inte befogad var emot 27, 28 Cap Jordebalken hennes jord att abalinera. Fördenskull kan ock samma jävade förlikning intet tillägna Mats Ersson bättre rätt än han förr hade, som i detta fall ingen var, emedan han frånsagt sig all talan på Hans Jöranssons jord, och utlåtit sig nöjd med det byte han med Olof Jöransson göra ville, vilket icke efter dessa domar fullföljas må.
Dock så att Mats Ersson njuter efter gode mäns skattning betalning för den förbättring han på hemmansdelen gjort. Men vad den lösen angår som Olof Jöransson bjuder Mats Ersson för sin del, så emedan han den inlagt och brukar med Lars Hansson Lustigs andel, som kontraktet av den 24 juni 1699 utvisar, som bägge göra tillsammans mer än ett åttondels hemman, ity kan detta tillbud intet rum hava så länge de bägge hållas tillhopa i en hand.

HANS JÖRANSSON ANKLAGAS FÖR ELAKA PÅFUND VID REVNING AV JORD

KLHA, VI, AI:1, opag., 16 sept 1702

Anklagades Hans Jöransson i Stusshyttan och Olof Jöransson på Garphyttan för den stora och lastbara egenvillighet samt elaka påfund de brukat den 12 augusti nästlidne, då Häradshövdingen med någon av nämnden och revkarlarna voro i Garphyttan att rätta grannarna emellan, samt efter en uppskovsdom av den 26 maj anno 1693, remitterad till execution den 16 september 1701, uppmäta all framlidne Jöran Olofssons i Stusshyttan fasta egendom och dess svärfaders, sal. Hans Olssons efterlämnade jord. Sedan i lika måtto avsätta vardera kullens möderne för sig, och vidare efterse huru vartdera barnet fått sitt fäderne, samt sist att prova huru var gjort sina behöriga utlagor.
Då dessa bägge personer, Hans och Olof Jöranssöner uppvist den av dem så kallade pantejorden, eller de tegar i Bortäkten som blivit Hans Olssons barn av äldre kullen till säkerhet satta för deras lösöresarv, så ock Olof Jöransson där ibland låtit inreva sin egen teg, som han sedan bekänna måste, till vilken oredas rättande en del av nästa dagen användas skulle.
Varigenom vederparterna på onödig kostnad bragtes, Rättens medel en stor sidvördnad bevisat, och tiden dem utur händerna drog och onytteligen förspilldes, som eljest straxt därpå vart utsatt att användas till en förrättning emellan grannarna uti Knutsbo.
Till sin förklaring i samma mål invände för sig Hans Jöransson, att han om skilja fårorna intet säker vara kunde, som i 12 åren ingen åker i Garphyttan brukat hade. Och Olof invände sammaledes sig icke så noga skillnaden träffa kunnat emedan alla åkrarna lågo härvade, och skillnaden icke fullkomligen kännbar. Därför bägge uppå sådana sina ursäkter anhöllo om tillgift och befrielse ifrån straff, emedan de icke uppsåtligen skola hava felat.
Resolution: Denna gång vill Rätten med Hans och Olof Jöranssöner, på deras flitiga avbön och andragna ursäkter, att de icke uppsåtligen utan av ett hastigt förseende, samt Hans Jöransson i synnerhet av någon okunnighet om rätta skillnaden, efter han på lång tid jorden i Garphyttan icke brukat, utvist den så kallade pantjorden annorlunda än beskaffenheten fordrade, överse, och förmodar att de icke av argt uppsåt, utan som berört är av ett hastigt förseende kommit till orätt visande, och således emedan alla gärningar komma att anses efter deras intention, akt och mening, som dem gjort, giver dem nu lösa ifrån plikt.
Dock med åtvarning både till dem och andra, att de akta sig en annan tid ifrån orätt utvisande vid jordrev och jämkningar, eller löpa de i fara för plikt och skadestånd och omkostningars upprättande till vederparterna, om de något uppsåtligt fel därvid begå.

MATS ERSSON PÅ BORN ÖVERTAR BRITA JÖRANSDOTTERS ANDEL

KLRD, 40, f 362, 29 april 1699

Uppviste Mats Ersson på Born en förlikning med sin svåger Olof Jöransson på Garphyttan, ingången den 16 hujus, varigenom Olof avstår honom sin hustrus jordedel uti Hans Olofssons mantal på Garphyttan till inlösen, efter redan begången rev och skattning, sig allenast 1699 års bruk förbehållandes, vilken parternas vänliga förening dem till säkerhet och efterlevnad intecknades samt av Rätten stadfästes.

Enligt målet på föregående sida upphävdes detta jordeköp sedan Brita Jöransdotter protesterat mot det, och meddelat Rätten att hon inte lämnat sitt samtycke.

ARVSSKIFTE EFTER HUSTRU BRITA JÖRANSDOTTER

KLRD, 47, f 783, 13 okt 1703

Hans Jöransson i Stusshyttan, Mats Eriksson på Born och Erik Nilsson i Skäggebo talade på deras sal. systers och svägerskas hustru Brita Jöransdotter på dess giftorätt uti hennes mans Olof Jöranssons bo i Garphyttan, vilket de såsom förmyndare för deras systerbarn veta vilja för barnets eftertals skull i framtiden varuti det bestå må, helst efter det de veta att Olof Jöransson och deras syster hava förvarat och förtjänt något av Olof Jöranssons barnaarv av hans första gifte, för det de samma barn fött och därom omvårdnad haft.
Olof Jöransson framlade Länsman Johan Giertz och nämndemännens Lars Erikssons i Björsjö samt Anders Anderssons på Born attest under den 7 september sistlidne, så lydande, att de först upptagit skulden som stigit till 144 daler, var emot de uppskattat Olof Jöranssons egendom i lösören, kreatur, husgerådssaker, hölador och vad mera skriva de, som de anslagit till skuldens betalning.
Resolution: Såsom att giva en sådan attest intet gör fyllest för ett inventariums upprättande.
Alltså skola samma gode män ännu en gång begiva sig till Olof Jöransson, och först noga och grannlagligen anteckna och upptaga vart stycke för sig i alla husgerådspersedlar, samt boskap, hus, kreatur och fast jord om hon finnes, var hon belägen är, och därjämte skatta allt sådant och göra en summa därav, men sedan avdraga skulden och specificera namn, by och bonde på var och en som i Olof Jöranssons hus något att fordra haft, och huru mycket han må vara till var och en skyldig, vilket inventarium till så väl egendomens som till skuldens riktighet och visshet Olof Jöransson sedan om påfordras lagligen beediga skall.

Saken förekom inte vid något senare Ting, vilket troligen betyder att den gjordes upp i godo.

HANS JÖRANSSON ERKÄNNER GAMMAL SKULD TILL SYSTERN

KLRD, 47, f 779v, 13 okt 1703

Hans Jöransson i Stusshyttan, vilkens syster var i livstiden Olof Jöranssons i Garphyttan laggifta hustru som lämnat en son efter sig, vars arvinge fadern Olof Jöransson nu blir. Kändes skyldig att betala till Olof Jöransson de tre halvspann säd, som han intet kan varken med ed eller andra bevisningar gå ifrån sig eller bevisa att han betalt till dess syster, Olof Jöranssons framlidne hustru medan hon ännu levde.
Varandes med denna skulden så beskaffat, att Olof Jöranssons hustru har lånat till brodern Hans Jöransson och svågern Erik Bengtsson fem halvspann säd medan hon ogift piga var, en tunna därav har brodern fått, och en halvspann Erik Bengtsson. Denne har betalt sin halvspann, men Hans Jöransson kan intet bevisa, eller tilltror sig ännu gå eden därpå att han mera än en halvspann allenast betalt på samma dess sädeslån, som han för sin del av systern gjort haver. Alltså betalar han ännu till Olof Jöransson de på samma lån resterande 3 halvspann, och för det övriga stiger Olof Jöransson på sin döde sons vägnar i fullt arv med dess svåger i den delen löst och fast, som Olof Jöranssons hustru ärftligen i dess livstid, eller hennes son i möderne efter henne, haver på moderns systerdels vägnar tillfalla kunnat, Cap 2 Ärvdabalk

Olof Jöransson och Brita Jöransdotter hade endast en son, som dog strax efter moderns död.

OLOF JÖRANSSON KRÄVS PÅ LIKVID FÖR SIN SYSTERS ANDEL

KLHA, VI, AI:3, mål nr 10, 20 maj 1718

Erik Johansson ifrån Grådö fordrade efter föregången stämning av sin svåger Olof Jöransson i Garphyttan fillkomlig betalning för sin hustrus Maria Jöransdotters arvsandel i Garphyttan, som anno 1715 den 27 april är vorden skattad för 100 daler Kmt, med avrad därför den tid Olof bemälde del brukat och innehaft, jämte värderings- och orsakade tingskostnader.
Här över sig Olof Jöransson förklarade, att han på denna Erik Johanssons hustrus i Garphyttan andel allaredan i penningar utgivit 50 daler och något över, dessutom haver Eriks hustru, benämnde Maria Jöransdotter, en oxe à 30 daler av obytt lösöre till sig tagit, det svaranden påstår i avräkning på dess andels betalning beräknas böra, eller sin andel däri bekomma. Påståendet om sådana kreatur ej tillstås av Erik Johansson eller dess hustru vara tagna, må sådant med livlig ed erhållas och besannas, så ock anhållandes en efterlåtelse att efter råd och lägenhet och förmåga denne Erik Johanssons återstod på dess andel i Garphyttan efter hand betala. Största flit använda så att han det förderligaste som ske kan förnöjd bliva må. Fordrande även expenser och tingskostnad.
Erik Johansson repellerade, att dessa påtalta kreatur voro dess hustrus, benämnde Maria Jöransdotter, efter sin förre man i morgongåva jämte annat förvärvade och skänkta, på vilket ju intet åtal gjordes, dessutom den nu kallade oxen då allenast en liten kalv, av benämnde sin hustru med eget foder uppfödd, samt sedermera i betalning gått för någon gäld vid Garpenbergs Bruk. Förmenande alltså att denne svarandens invändning för oskälig och alldeles onödig, helst hustrun, merbemälde Maria Jöransdotter, förutom det även förmält är, underhållit sin sal. mans, Olof Jöranssons moder och styvfader med föda och uppehälle, när bröderna det besväret sig icke påtaga ville. Så att den del Maria i Stusshyttan ärvt till största delen därmedelst blivit förstörd, skolandes bytesskriften av Länsman Zachris Aronsson och Lars Ersson i Björsjö, upprättad den 20 november 1708, tydeligen utvisa att Maria Jöransdotter skulle först undantaga de kreatur som hon efter sin sal. man i Stusshyttan fått hade.
Resolution: Såsom Olof Jöransson själv tillstår sig ännu med något på Erik Johanssons hustrus, Maria Jöransdotters ärftliga andels i Garphyttan betalning återstår, samt utsätter sig efter hand och förmåga det att betala, ty bör han tillse och högsta flit använda, det som bytts och i värderingslängden befintliga återstod på hennes andel, samt med det förderligaste må Erik Johansson fullkomligen betald bliva. Men angående Olof Jöranssons pretention att oxen så, emedan han varken något åtal därom gjordes vid bytet, men enär hustru Maria den som då allenast en kalv varit bortförde, eller ock sedermera i den tid densamma på sitt eget foder uppfödde, ty förklarar Rätten detta Olof Jöranssons påstående otillbörligt och utan ... honom i så måtto.

TVIST OM ARV EFTER ANDERS JÖRANSSON SOM DOG BARNLÖS

KLRD, 78, mål nr 9, 24 april 1721

Olof Jöransson i Garphyttan och Maria Jöransdotter i Grådö kärade till sin svägerska Annicka Persdotter angående arv efter deras avlidne broder Anders Jöransson, som förliden sommar barnlös död blivit, och änkan igenom testamente vill sig åtägna.
Förfrågandes de sig därför, juruvida brodern varit befogad att borttestamentera de uti testamentet antecknade lösörespersedlar, jämte de trenne stycken bodar som han efter sina föräldrar ärvt och sedan till sig hemfört samt där uppsatt.
Besvärandes sig eljest däröver att svägerskan borttagit gärdslen, så att intet därav kommit dem tillgodo, på den jordedel, som dem efter

brodern tillfallit.
Var emot hustru Anna Persdotter uppviste testamentsskriften, daterad den 25 juni 1720, det mannen till henne lämnat sina lösören tillika med årsväxten, en tröskla-da, tvenne små bodar och ett vedlider, jämte den där utinnan liggande ved, med anhållan att få därvid förbliva.
Helst som hon uti 33 år skall under dess sjukdom gått honom väl tillhanda, skolande dess contraparter intet vara befogade att göra något åtal på de tvenne bodarna, som mannen ärvt efter sina föräldrar, efter de varit alldeles bofälliga och utav ringa värde när de dem bortflyttade och förbättrade. Såsom ej heller på gärdslen efter de under testamentet skall böra begripas, och även mannen i sin livstid bättre hävdat dess egen än hennes jord.
Resolution: I förmåga av Kungl. Maj:ts stadga av den 3 juli 1686 kännes Anna Persdotter vara befogad allt i allo njuta mannens henne i förenämnda testamente tillägnade, både i årsväxten samt under lösören, tillika med de under äktenskapet uppbyggda husen, undantagandes de tvenne bodar, som Anders Jöransson efter föräldrarna till arv fallit, för vilka hustru Anna Persdotter bör förnöja kärandena efter det pris som gode män kunna skatta dem varit värda när de flyttades och innan någon reparation på dem anlades.

HUSTRU MARITS ARVEJORD I NORRNÄFDE

KLHA, III, AI:3, f 852, 10 april 1657

Confirmerades den förlikning som Olof Persson i Norrnäfde och Håkan på Stusshyttan gjort hava med hustru Marit i Garphyttan. De hava givit hustru Marit för sin lott i Norrnäfde en äng i Stusshyttan, Mats äng benämnd, och yttermera Olof Perssons arvingar i Stusshyttan uti förlikning, efter de detta klandrat, 1/2 skeppund stångjärn.

MATS ANDERSSON FÖRLORAR SIN ÄNG I GÅLSJÖ

KLRD, 47, f 779v, 13 okt 1703

Mats Andersson i Garphyttan har till sig löst den 28 oktober 1697 av dess svärmoders syster hustru Kerstin Johansdotter och hennes son Erik Andersson i Södernäfde ett änge väster om Gålsjötäkten, Gålsjöröjningen kallat, som han betalt med 110 daler Kmt.
Detta änge påstår Samuel Olsson i Gålsjön att få av Mats Andersson inlösa, alldenstund därav intet mera än 2 1/4-dels korg kolskatt varde, och Samuel står för alla därpå kommande utlagor och knekthåll.
Mats Andersson invände, att det var ovisst om detta änge lyder hellre under Gålsjön i Grytnäs socken än Grådö i Hedemora socken, emedan större delen därav faller inom Hedemora rå. Dess förutan skall Mats Andersson hava sedan han löst detta änge, kostat mycket därpå, med dikning, röjande, och nya gärdesgårdars uppsättande omkring detta änget, och därtill med en lada i samma änge uppbyggd, som allt nu lockar Samuel Olsson att med begärlighet stå efter detta änget, vilket han likaväl vedersakat att köpa när Mats Andersson honom det hembudit, förr än han därpå omtalte kostnader göra begynte.
Resolution: Samuel Olsson, in på vars ägor vid Gålsjön detta änge ligger, för vilket han ock skattar, kan väl inte hindras med mindre han änget igen till Gålsjön därav det och sitt namn haver, inlösa får, och varde det utfört sedan mot Grådöborna i Hedemora socken det bästa han gitter, ifall de skulle vidare förmena sig hava någon rätt till vad de likväl tillförne sålt och sig avhänt hava, som intet troligt synes, utan likare är, att detta änge en urålders gammal inäga för Gålsjö varit, ehuru det då inom eller utom sockenlinjen falla må.
Men skall dock Samuel Olsson vara skyldig att betala all Mats Anderssons därpå gjorda förbättringar.

DISKUSSION OM DEN SÅ KALLADE OLOFSDELENS FÖRDELNING

KLHA, VI, AI:3, opag., 1 okt 1713

Emellan Erik Andersson och Olof Jöransson i Garphyttan på den ena, och Mats Ersson på Born, dess måg Anders Olofsson, Lars Larsson, Olof Matsson, Karin och Anna Olofsdöttrar i Garphyttan, jämte Hans Jöransson i Stusshyttan på den andra sidan, var emot annan kärande och svarande, resolverades och avsades, att ehuru dessa senare neka sig icke hava hindrat den så kallade Olofsdelens utrevning, och utlagornas uträkning efter reven, dock likväl som Länsman Petter Gagner och Hans Matsson i Nybyn, under den 9 oktober 1712, betyga det de ingalunda ville att jämkningen skulle gå för sig, sedan de säga sig uppå två tredjedelen hava för mycket, och de andra på tredingen därav komma att lida, utan drogo ut på tiden med trätor och förvirringar både med räkning och annat, och att de ej heller till det ringaste velat taga sig av omkostnaderna. Varför också de andra nödgats ypphöra med vidare revning till dess de skulle försöka Rätten, att dem påläggas måtte sin andel uti omkostnaden, att byta och utverka ett visst utslag av ovannämnda Olofsdel, som kommer parterna emellan allt bryderi till väga både utlagor och soldathållet. Samt hindrar en rätt jämkning grannarna emellan, förrän den kommer att slås till hela byn och delas i trenne delar.
Ty skall tillfölje av Rättens anno 1702 den 17 september utfallna och laga dom Olofsdelen indragas och slås till hela hemmanet, samt likvideras parterna emellan, samt tillses och uträknas vem mer eller mindre löst än vederbort efter gamla föreningen emellan Hans Olofsson och hustru Anna i Norrnäfde, samt det uppå alla deras omkostnad efter quota, vid tio dalers Smts vite, för var och en som sig fördrista skulle något oskäligt hinder och inkast där utinnan att göra, på det den för detta anno 1702 beviljade fullkomliga byareven och jämförelsen nu vinna sin fullbordan, allra sist innan Michelsmässan i nästkommande år 1714, under vilken rev bäst skönjas lärer, om något utav Ingevalds och Olof Hanssons inlösta jordedelar är Erik Andersson förbihållet, som han klagar, vilket honom då fyllas och tillställas måste.
Jämväl rannsakas ock då, om änget Lövängen är av utmarken intaget, sedan Hans Olofsson blev död som Erik Andersson förebär, då de androm lämnas jämgott uppgräsland där emot.
Sammaledes förfares med Matses äng, nämligen Erik Andersson och Anders Olofsson enskilt om någon del där utinnan finnes av Erik Andersson till nyo uppröjd av mark och mo.
Den omkostnad som i höstas gjordes och nu på denna tingssökning användes, för vilket således med att Erik Anderssons samt Olof Jöranssons grannar och i detta mål vederparter, som i förledne höstas ... och med rannsakan icke fortfhålla ville, ändock de förut i Sockenstugan därom ansagda voro, skola över den då gjorda kostnaden med honom likvidera och emot den summan, då likvidationen bliver tillika med rättegång. Expenserna vid detta Tinget, ... daler Kmt, som igenom sin obenägenhet och gensträvighet emot revens fullföljande de Erik Andersson förorsakat, skola de härnäst utlägga lika, innan han i de övriga kostnaderna med dem efter quota instiger och sin andel förskjuter.

Den omnämnda domen av den 17 september 1702 finns återgiven på sidan 8 i detta häfte.

ANDERS OLSSONS HUSTRUS MÖDERNE

KLHA, III, AI:19, f 33, 7 maj 1677

Samuel Ersson i Knutsbo och Anders Olsson i Garphyttan beviljades fasta på hälften av den lind deras moderfader fått i ... av sin halvbroder Olof Eriksson i Näfde.

Det gäller säkerligen inte Anders Olssons morfar utan hans hustrus. Hon och Samuel Ersson var syskon.

KONFLIKTER MELLAN ANDERS OLSSONS ÄTTLINGAR

Anders Olsson hade två söner Olof och Erik vilka delade faderns hemman mellan sig, samt två döttrar som blev gifta i andra byar.
Delningen av hemmanet gick långt ifrån friktionsfritt som de följande sidorna visar. Modern levde till år 1709 varför hennes jord ej blev delad medan Olof Andersson levde. Olofs son Anders gifte sig med en dotter till Mats Ersson i Born, som hade fått tillstånd att förvärva jord i Garphyttan under förutsättning att han sedan överlät den till mågen Anders Olsson. Han fördröjde dock överlåtelsen och brukade själv jorden vilket Erik Andersson inte kunde acceptera. Olof Anderssons änka gifte om sig med Mats Andersson från Born och det blev konflikter, dels mellan honom och styvsonen, dels också med Erik Andersson.
Även om moderns skötsel under hennes tid som änka blev det diskussioner mellan Erik Andersson och hans systrar och svägerska.

MATS ANDERSSON PÅ SINA STYVBARNS VÄGNAR MOT ERIK ANDERSSON

KLRD, 40, f 364v, 29 april 1699

Tilltalade Mats Andersson på Garphyttan sin hustrus förra mans broder Erik Andersson ibidem, påståendes att hans styvbarn må få participera med bemälde sin farbroder uti en systerdel som han sig tillbytt utav sin svåger Anders Bengtsson i Gisselbo, samt lika med honom inlösa den treding som hans moder och Mats Anderssons styvbarns farmoder ännu besitter, och under äktenskapet med mannen Anders Olofsson inlöste av Erik Andersson i Gisselbo för 150 daler kopparmynt.
Erik Andersson förmente sig intet vara skyldig att avstå honom någon del av systerns Malin Andersdotters del, som han sig utav Anders Bengtsson tillbytt för en jordedel Erik på sin systers vägnar inbördat av Johan Hansson i Skäggebo, vilken sig den förpantat hade av Mats Ersson i Stusshyttan där jorden belägen var, vilken jord Anders Bengtsson åter i vederlag uppdragit åt sin broder Erik Bengtsson för hans jord i Gisselbo, bekommande på sådant sätt sin jord tillhopa i Gisselbo och Erik sin tillsammans i Stusshyttan, sedan Erik Andersson med Stusshyttedelen hade utbytt sin syster Malin och svågern Anders Bengtsson.
Påståendes Erik Andersson såväl som Anders Bengtsson där enständigt uppå att dessa byten må beständiga bliva, helst Mats Andersson aldrig velat inlösa husen som på Anders Bengtssons hustrus del byggda äro, begärande jämväl Erik Andersson att få behålla sin moders jordedel i hennes livstid, eftersom Mats Andersson på tillbud redan tillförne sig det skall hava avsagt, vilket Mats dock nekade.
Resolution: Ehuruväl Mats Andersson invänder sin antecessor i giftet haver varit så överens med sin broder Erik Andersson, att de skulle lika och jämt lösa den jord som kunde inom börden och mantalet till lösning gå, dock likväl såsom Anders Bengtssons hustrus del intet är gånget till köp för penningar, utan Erik Andersson emot sin börds köp av jord i Stusshyttan sig den tillbytt, ty erkännes hans skifte ständigt, och befrias han i förmåga av det 12 Cap Jordebalken ifrån kärandens tilltal om inlösning uti lika del där utinnan emot honom. Men av moderns del uti den jord som köpt är ifrån Erik Andersson i Gisselbo, må de om moderns parter den för penningar avstå vill, efter 6 Cap Jordebalken var för sig lika efter arvskvoten jämt lösa, där icke Erik Andersson övertalas kunde att lämna sin broders barn större portion därav, sig till fyllnad och erhållande av lika villkor och del i mantalet emot honom.

ERIK ANDERSSON MOT SVÄGERSKAN OCH BRORSONEN ANDERS OLSSON

PARTERNAS SKRIVELSER TILL HÄRADSRÄTTEN

FRÅN ANDERS OLSSON

KLHA, G 2, opag., 1710

Ädel och Högaktad Herr Häradshövding, så ock den Högt ärade och Lovlige Häradsrätten.

För den Högaktade och Lovlige Häradsrätten haver vi undertecknade låtit kalla vår svåger och faderbroder Erik Andersson i Garphyttan
1) Att vi måtte få inbörda lika rätt i hemmanet, eller åtminstone 1/3-del efter fäderne och möderne, emedan vi ej utbekomma den rätt som vi borde äga efter möderne. Jämväl vore det ock mycket riktigt att betala utlagorna efter, och synes vara billigt efter som våra svägerskor och fastrar hava tagit lösen, och han Erik aldrig står vid det gode män oss emellan dela, utan sätter oss dit där obelägna platser äro.
2)Begära vi nu ånyo en rätt rev och skattning efter som Erik ej ville rätta vägen i höstas och inte heller revkarlen Erik Andersson i Brunna komma för andra besvärs skull.
3) Vi måtte utbekomma vår rätta andel i husen efter salig faderfader.
4) Begära vi tjänst ödmjukeligen att Erik måtte oss jämlik god skog tillställa, emedan han haver den alltsammans borthuggit efter möderne.
Bönfaller vi nu allt därför för den Lovlige Häradsrätten, det han täcktes oss uti ovan nämnda punkter förhjälpa och bispringa.

Vi förbliver Ädel och Högaktad Herr Häradshövdings samt ock den Högt ärade och Lovlige Häradsrättens
Tjänstödmjuke tjänare och tjänarinna

Mats Andersson i Garphyttan
Sara Johansdotter
Anders Olofsson

FRÅN ERIK ANDERSSON

KLHA, G 2, opag., 1710

Äreborne och Högaktade Herr Häradshövding, samt äreborne och Högt Ärade Herrar och Dannemän som denne Höglovlige Tingsrätten bekläda, Höggunstige Herrar.

Såsom jag är citerad av min broders hustrus barn vägnar för åtskilliga sorter, vilket jag här under med all ödmjukhet mig vill förklara, nämligen:
1) Alldenstund haver min svägerska bekommit min broders del efter vårom moder uti jordägorna, vilket jag henne icke nekat, utan som hon insått en tredjedel utav vår moders arvejord.
2) Vad som min svägerska pretenderar uti tvenne systerdelar, så visar den Högaktade Lagmansdomen så väl som förlikning tillika med köpebrevet, vad skäl och fog jag haver att leva efter och vad som jag utgivit haver till den ena systerdelen. Men vad den andra systerdel anbelangar efter vår moders arvejord, så har jag betalt henne 66 daler 16 öre Kmt, som följande kvittens lärer visa. För vilka penningar jag efter min systers goda samtycke har brukat den jordedelen till dess den blivit betald till sista penning med den första, efter som jag ej löst halvparten efter vår sal. fader.
3) Vad gård med hus vidkommer, så påstår jag tillika med mina systrar hava min andel där uti så väl som mina brodersbarn, varför jag med mina systrar citerat min svägerska vice versa.
4) Som min svägerska söker mig för större huggning, så haver jag därvid ingen åverkan brukat mera än till utlagornas erläggande och gårdens nödtorftigheter.
Här följa må vad som jag stämt min svägerska vice versa:
1) Om gårdens hus som ovan bemält är. Men icke om det anmält att jag gjort en stor omkostnad uti byggnad in på min anpart, som måste

undantaga en stuga jag hunnit ihopsätta helt och hållet uti sitt fullkomliga postyr med allt dess besvär.
I lika måtto haver jag takat min moders husdel, det alla syskonen skulle hjälpas åt att göra, vilket oss skriftligen emellan upprättades vid Brunnbäck, det skriften lärer visa.
2) Sedan beklagar jag mig över min svägerska som vid revningen förde en gruvelig otidig mun, såväl emot de främmande som mig, vilket de ärlige män kunna betyga som det hörde huru hon oss alla överföll med skamfulla ord. Allt därför är billigt hon därför finge näpst.
3) Haver jag ock köpt av min sal. moder lösningsdelen uti den jorden som hon tillika med min sal. fader inlöst, och haver jag henne därför betalt 70 daler Kmt som kvittens visar.
4) Här påfordrar jag betalning för en bössa av min svägerska, som min sal. broder tagit av mig uppå köp för 7 daler, vilken bemälte bössa han i sin livstid brukat och av henne sedan bortsålts, men jag icke den ringaste penning bekommit.
För det sista påstår jag mina expenser igen, det jag med all ödmjukhet nedfaller för den Högaktade Herren och Häradshövdingen och Höglovlige Tingsrätten täcktes mig uti detta mål vara mig behjälplig, så att min rättmätiga sak må bliva bestående vid den Högaktade Lagmansdom som gjord är.

Var emot jag förbliver Ärborne och Högaktade Herr Häradshövdings och Lovlige Tingsrättens
ödmjuke tjänare

Erik Andersson
Garphyttan

INFÖR HÄRADSRÄTTEN

KLRD, 61, f 625v, 27 april 1710

Emot Erik Andersson i Garphyttan anförde så muntligen som skriftligen sina vidlyftiga besvär dess svägerska, men nu för tiden Mats Anderssons hustru ibm, Sara Johansdotter på egna och barnens vägnar som hon äger efter Eriks broder Olof Andersson, berättandes sig icke haver kunnat njuta någon rätt delning efter modern och farmodern hustru Margareta Ersdotter, icke heller en proportionerlig inlösen av tvenne systerdelar efter lagmansdomen den 29 juli 1699, fordrandes därjämte av svågern utfå barnens tillbörliga andel av jorden tillsammans och inte på så vitt kringspridda och olägliga platser, som Erik efter eget behag vill visa dem till, påståendes andel i husen, såsom ock ersättning för skogsåverkan med mera..
Varemot åter svågern Erik Andersson efter utverkad vice versa stämning även önskar en ny och rätt delning i jordägorna, fordrande även ersättning för moderns skötsel i många år, vilken pretention svägerskan dock bestrider, efter han sin moders jord innehaft, som henne väl skulle föda. Vidare påstår Erik att återfå en lösen, som hustru Sara lovade honom att återställa, efter den skall vara hos hennes broder Johan Johansson i Grådö, Hedemora socken i förvar.
Och som Häradshövdingen anmodas att låta i egen närvaro anställa en laglig delning och skifte dessa parter emellan över deras omtvistade jordedelar, ty blev det och dem tillsagt, att den företagas skall vid läglig tid i sommar, då Häradshövdingen i lika måtto vill tillse vad vid samma tillfälle må kunna uti det övriga parterna emellan likvideras, men vad i detta senare då icke effektueras kan, kan de vid annat Ting sig infinna, att där om Rättens definitiva utslag avbida.

Målet togs åter upp vid hösttinget 1711, se nästa sida.

ÅTER INFÖR HÄRADSRÄTTEN

KLRD, 63, f 785, 25 sept 1711

Uti den tvistiga sak emellan Mats Andersson i Garphyttan med sinom styvson Anders Olsson å den ena, och Erik Andersson därsammastädes å den andra sidan, var med annan kärande och svarande, angående lika delaktighet Anders Olsson och för honom styvfadern fordrar jämte dess faderbroder Erik Andersson uti såväl fadermoderns, hustru Margareta Ersdotters under äktenskapet inlösta som från Norrnäfde till Garphyttan förbytta jord, så uti tvenne systerdelar, avseende att få jorden tillsammans uti ett stycke i varje skifte bredvid faderbroderns, men icke att bliva lagd på bägge sidor om honom, som skall vara delt och skett, varigenom ock han då på olägliga platser, som faderbrodern efter eget behag vist honom till skall vara indelt ..., påståendes jämväl sin fulla och rätta arvslott uti husen både efter farfadern och farmodern samt en plikt av faderbrodern för det han över sin andel i skogen skall hava tillstatt.
Här emot faderbrodern Erik Andersson påyrkar en ny och rätt delning över både jordägorna och husen efter bägge avlidne föräldrarna, så och fordrar vedergällning för moderns skötsel i många år, samt bägge parter var av annan expenser och omkostningar, varom tvistas.
Är detta Grytnäs Häradsrätts äntliga dom och utslag, avsagt på Gästgivaregården i Avesta den 28 september år 1711:
Med vad parterna å bägge sidor uti föregående mål, både under vårtinget i förledet år 1710 den 28 april, vid själva besiktningen den 18 hujus och å Tinget anfört, är med nogaste flit åhört och i behörigt övervägande taget, varmedelst Rätten befunnit, det mesta och förnämsta tvisten dem emellan består där utinnan, att Anders Olsson och för honom styvfadern Mats Andersson påstår fri och jämn delaktighet med faderbrodern Erik Andersson uti moderns inbytta och under äktenskapet inlösta jord i Garphyttehemmanets inbördande från de andra medarvingarna, samt roligt behållande och besittande, så ock om lika participation uti en systers, Anders Bengtssons i Gisselbo hustrus fädernes andel, efter förlikning den 29 juli år 1699 inför Ädle och Högaktade Lagmansrätten ingången och stadfäst.
Vad för den skull först jämlikheten uti inlösandet av moderns lösning så väl som inbytta jord angår, så ehuruväl Erik Andersson uppviste en sedel under framlidne Länsman Olof Olssons i Södernäfde och revkarlens, framlidne Johan Olofssons i Persbo namn och bomärken, daterad 16 maj 1694, av sådant innehåll att han med sin moder då likviderat en vret efter fadern, både i kreaturen, skogsarbetet, såsom kol och milor, samt alla lösören efter likvidation han fått att fordra 24 daler Kmt, som efter moderns död av kvarlåtenskapen uttagas skulle, men borde där emot giva modern 3 stigar kol och en halvspann korn.
Noch en uppsats under moderns, hustru Margareta Ersdotters namn, daterad den 6 maj 1698, att hon av Erik i försträckning bekommit reda penningar 7 daler 16 öre Kmt, tre fjärdingar säd till 9 daler 24 öre Kmts värde, 3 daler 24 öre att betala Erik Stephensson i Norrnäfde dess fordrade expenser med, 3 daler 8 öre till utlagor, gör tillsammans 25 daler, varförutan Erik Andersson bekännes hava utsått på moderns åker tre halvspann råg, därav dock en halvspann avdragas borde för hennes fordran efter ovannämnda förlikning.
Item en annan förteckning under moderns och sitt eget namn jämte Länsman Olof Olofssons och Hans Matssons i Nybyn av den 25 februari 1697, över gjord omkostnad av in... medel på en mur medan han i bröd med modern var, bestigande för ..., en järnhäll och murmästarens arbetslön till 18 daler Kmt, förmenandes Erik Andersson moderns lösningsjord med slika pretentioner ej allenast fullbetald vara, utan ock sig få ett överskott till att fordra, samt befogad vara sin betalning av jorden enkannerligen att njuta, av skäl och orsak att

modern honom den skall hava lovat efter sin död, och uti uppsatsen av den 6 maj 1698 nämnt jorden till hans .... Uppvisandes jämväl ytterligare en specifikation på 66 daler 16 öre Kmt, som systern, hustru Anna Andersdotter i Bengtsbo, på åtskilliga tider mäst i redbara penningar och allenast 14 1/2 dalers värde i spannmål och en get av honom bekommit, varmed han förmenar hennes del i moderns inbytta jord var betald, ty fädernejorden hennes haver han och brodern Olof Andersson i livstiden till hälften vardera inlöst, så och anno 1698 den 4 juni Erik tillbytt sig den systerns både fädernes och mödernes jord, som Anders Bengtsson i Gisselbo till äkta haver, viljandes allt sådant för sig enskilt behålla, och icke jämte sig insläppa brodersonen Anders Olofsson till lika bördslösen.
Dock likväl, som ej allenast bemälde Erik Anderssons broderson, utan jämväl de andra medarvingarna, systern hustru Anna i Bengtsbo och svågern Anders Bengtsson i Gisselbo, som nu intet stämda äro, bestrida Eriks ovanberörda fordringar efter modern, som de nu på Tinget tillstädes förmäla låtit, erkännande dem icke för riktiga, mindre för gällande uppå jordlösen. Förklarandes ock hustru Anna Andersdotter i Bengtsbo genom sin son Anders Persson, att haver hon bekommit de förberörda 66 1/2 daler Kmt, så äro de likväl intet på jorden i Garphyttan, varken utgivna eller mottagna, utan lånta och försträckta att betalas på vad sätt de helst och bäst kunna förenas om.
Invändandes Anders Olofsson att byte vara skett emellan hans fadersyster hustru Anna i Bengtsbo på sådant sätt, att hon skulle utfå sin mödernes jord i Garphyttan åt Erik Johansson i Grådö emot vederlag av dess hustrus jord i Bengtsbo, och han åter uppdraga sin syster, hustru Sara, bemälde hustru Annas jord i Garphyttan i vederlag in på hennes arvejord i Grådö. Doch stärktes sådan invändning varken med bytesbrev eller vittnen, är alltså intet fullbordad, än det eljest varit påtänkt, utan hustru Sara dömd att taga lösen för sin jord i Grådö.
Utlåtande sig Anders Bengtsson i Gisselbo fuller hava genom bytet anno 1698 bekommit 50 daler Kmts värde inpå sin hustrus mödernes jord, som till Garphyttan ifrån Norrnäfde bytt var, men förmenar densamma, och i synnerhet huset tillhörande, icke vara därmed betalt, fast mindre hennes arvsrätt i lösningsjorden.
Alltså och emedan Erik Andersson för sig icke uppte gitter något köpebrev av modern i livstiden givit uppå någon dess jord, fast mindre haver brevet där över att beropa sig på, ty finner Rätten alls intet fog för honom att utehålla sin broderson Anders Olofsson ifrån jämnaden i lösningen jämte sig av bägge fadersystrarnas, hustru Annas i Bengtsbo och hustru Malins i Gisselbo arvsrätter i deras moders lösningsjord, ej heller uti hustru Annas i Bengtsbo arvsrätt i moderns inbytta jord, utan prövar skäligt efter 6 Cap Jordebalken, att bägge må bliva i samma bördslösen lika delaktiga, alldenstund de ... äro, efter 1 Cap Ärvdebalken, ståendes Erik Andersson fritt om sina efter modern gjorda pretentioners riktighet med samtliga sina medarvingar efter föregången stämning lagligen att utföra, och ... för vad han då vinner av lösören eller hus, som till gälds förnöjelse förr tillgripas böra än själva jorden, jämlikt 27 Cap Tingsbalken och 6 punkten uti 1669 års Executionsstadga.
Anbelangandes Anders Bengtssons i Gisselbo hustrus arvejord efter fadern, samt arvsrätt uti moderns ifrån Norrnäfde till Garphyttan inbytta jord, så påstår fuller Erik Andersson, i förmåga av sitt ingångna byte anno 1698 den 4 juni och denna Rättens dom av den 29 april 1699, för sig enskilt att behålla, helst emedan brodersonens Anders Olofssons styvfader Mats Andersson och moder hustru Sara Johansdotter skola hava eftersatt och försummat att vid förut satt dag den 1 september, efter förlikningens tydliga innehåll, som den 29 juli året förut var inför den Ädle och Högaktade Lagmansrätten

ingången och stadfäst, att betala och klarera på styvbarnens vägnar, och till deras bästa få av det som beprövas kunde av Erik Andersson för systerns Malin Anersdotters, Anders Bengtssons i Gisselbo hustrus egendom utlagd.
Men alldenstund Mats Andersson där emot invände, sig å föreskrivna tiden bjudit Erik Andersson bemälte jordedels halva värde, 75 daler Kmt, och då han vägrade samma penningar emottaga, av fruktan att Mats på sådant sätt varde sig på hemmanet inträngandes, insatte dem uti Fjärdingsman Per Olofssons i Rembo hus, ehuruväl hustru Malins fädernes jord efter Befallningsman Carlbohms beordran den 20 augusti 1699 uppskattad den 25 näst påföljande september befanns mindre värd vara. Tyckandes sig icke för nöden vara penningar att utlevere-ra på mödernes jorden som ändå intet var till arvslotten, utan modern levde långt över den tiden in till för tre år sedan vid pass, och ehuru bägge därom tävlade inför bemälde Befallningsman, blev dock en sådan ny förening dem emellan träffad, att Erik Andersson skulle hålla brodersbarnen halva jordedelen tillhanda så länge de till ... kunna densamma emottaga och bruka, samt med egna penningar betala kunde, men Erik Andersson emellertid nyttja och betjäna sig av hela delen, som en skrift av Befallningsman uppsatt och Erik i händer levererad klarligen utvisa skall om han den framtar. Tillbjudandes sig eljest Mats Andersson allt detta edeligen besanna.
Och ändå att Erik samma skrift icke uppvisa ville, förebärandes sig icke hava samtyckt vad Befallningsman skrivit, och ej heller därvid kunna bindas, eget bejakande förutan, nekandes alldeles emot en sådan ny förening, så styrker likväl det Matses berättelse, att Erik sedermera ingen lagfart över denna jordedel sökt, varande där igenom hälften därav brodersonen förbehållen, och bördsfatalierna dem ännu öppna, helst och styvfadern Mats Andersson, som icke deras förmyndare var, utan faderbrodern Erik Andersson själv hade ... ... så ock deras bästa förese, vill kunna igenom 1889 års förlikning förvärva dem deras förmån att Häradsdomen kan till att ..., så Erik Andersson samtyckte och eftergav barnen inlösningen till hälften, men icke så lätteligen göra dem samma förmån ... ..., emedan han ingen disposition över deras medel och förmåga hade, och själv icke var egentligen skyldig att sitta i förskottet för dem, eller, som han säger, intet fick Eriks tillåtelse att lägga sina penningar där ned.
Ty prövar ock Rätten skäligt i detta mål, 6 Cap Jordebalken och 1 Cap Ärvdebalken jämlikt, att brodersonen som är med Erik Andersson ..., må till förlikningens fullgörande ännu få leverera honom halva penningen, 100 daler Kmt, tillbaka med vad mera föreningen innehåller om intresse och avrad, så framt det ännu tillbaka står, och där emot tillträda fadersysterns, hustru Malins halva fädernes och mödernes inbytta jord, ej mer än ena av uppbuden.
Som fördenskull dessa parter då komma till lika bördslösen, och var sin halvpart av föräldrarnas hemman och fasta egendom vid Garphyttan, så bör och en ny delning däröver gå, så att de både i åker och äng jämna delar i varje skifte få, jämväl och av mödernes och systrarnas hus var sin halvpart så väl som och av dem, vilka anno 1684 odelta lämnades. Blivandes samma nya delning över hus och jord dem emellan att förrättas, Länsman Peter Gagner samt ock Daniel Matsson med sin broder Hans Matsson anförtrott. De där ock syna, rannsaka och pröva måste, om Erik Andersson över sin andel skogen pålitat, samt om det befinnes, så jämka dem emellan att brodersonen Anders Olofsson får där emot sin fyllnad som skäligt är.
Tvisten om fädernes husen berör först den nya stugubyggningen uppe på gården av tvenne rum bestående, vilken Erik Andersson vill draga under delning. Men emedan densamma anno 1684 om hösten är brodern Olof Andersson tillslagen vorden för dess i hemmet gjorda tjänst i 4 år och hustruns i tvenne, samt hans uppå samma stugubyggning använd enskild omkostnad med mate-

rialers och fönsters anskaffande, timring och murningslön till 36 daler 16 öre Kmt, samt bräder till tak och bord dessutom, varöver han ändå sin andel uti en annan stuga eftergiva måste innan den tvisten slutas och förenas kunde, som bytesskriften innehåller, varvid det allt sedan in till 1707 i samfällda 25 års tid berott, så att den terminal fatali som 15 Cap Ärvdebalken till jämnad delning föreskriver långt överskriden är. Ty är och bör denna stugubyggning höra Olof Anderssons barn och arvingar oklandrat till.
Men i den välvda källaren och backstugan, som då odelta lämnades, så väl som en ...byggd källare, jämväl i moderns hus, stuga vid porten, ett rum av de gamla bodar neder på gården, ett stolphärbre och ett litet fähus, såsom och uti systrarnas hus, ett rum av de gamla bodar ned på gården, stora fähuset och foderlidret, samt vad det för flera hus vara må modern och systrarna tillhört, äga parterna lika som i jorden lösa halvparten var, och som de intet begripligen kunna disponera hälften i vart hus, alltså de ovanberörde gode män dem husen emellan fördela. Skulle Erik Andersson förmena någon skälig talan vara därpå, att systrarnas delar i ladugården försummade blivit, emedan modern dem nyttjat, då böra samtliga arvingarna sökas om vedergällning därför, och icke Olof Anderssons barn allena.
Enär bevis därå framtas, att Olof Andersson vid ombytet med husen lovat jämte Erik bota och omlägga taket över det gamla, men samma loven icke fullgjort, utan hade ansvaret in på Erik Andersson lämnat, så skall i det målet laga utslag meddelas om parterna sins emellan icke förenas kunna.
Å sin sida haver och Erik Andersson under vice versa aktion påyrkat en ny och rätt delning över jordägorna och husen, utan tvivel enlig med hans påstående att vinna under sig bägge systrarnas mödernejord, och Malins fädernejord tillika, samt hela moderns lösningsjord. Men som här ovanför deciderat och avgjort finnes, huruledes han och brodersbarnen berättigade äro att lösa lika och hälften var av allt vad till lösen går, så bör och delningen därefter ske, som ävenväl avsagt är.
Den vedergällning Erik fordrar för moderns skjutsande i många år havar han icke fog att söka brodern Olof Anderssons barn allena om, utan bör det målet stämma och hålla sig till samtliga arvingarna.
Uti expenser och omkostningar för denna rättegång, kännes broderns Olof Anderssons barn och arvingar befogade att njuta utav faderbrodern Erik Andersson fem daler silvermynt.

NY RÄTTEGÅNG

KLRD, 65, f 998, 6 maj 1712

Det hade Erik Andersson i Garphyttan instämt Mats Andersson ibidem, dess hustru Sara Johansdotter och sin broderson Anders Olofsson för det de efter förlikningen inför Lagmansrätten anno 1699 den 29 juli icke fulleligen anbudit de penningar de lovat utgiva, eller för någon dem uppräknat i den förelagda tiden, jämväl 3 veckor efteråt låtit uppreva jorden, erbjudande han sig edeligen att besanna, det fulla summan honom icke anbuden blivit inom tidens lopp, och sig sedan icke lovat hålla sin broderson Erik Bengtssons jordedel tillhanda.
Jämväl citerat dem om betalning för en bössa, en halvpanna malt vid Garpenbergs gård tagen och en psalmbok som återfordras.
Varöver sedan svarandena sig förklarat.
Resolverades och avsades: Att alldenstund i den av Lagmansrätten anno 1699 confirmerade förlikning ingen viss summa utnämnes och uttryckes, som Mats Andersson uppå sina styvbarns, Erik Anderssons brorsbarns vägnar till faderbrodern utgiva och erlägga skulle, utan förmånen att Erik Andersson efterlåtit brodersbarnen att få emot betalning inbörda jämte sig halvparten av fadersysterns Anders Bengtssons i Gisselbo hustrus arvedel i Garphyttan, efter som beprövas kunde av Erik för samma

jordegendom vara utlagt. Innehållandes fuller av handlingar emellan Erik Andersson och Erik Bengtsson i Stusshyttan den 4 juni 1698, att Erik Andersson hade löst jord av Mats Ersson i Stusshyttan för 200 daler Kmt, som han uppdragit Erik Bengtsson för ovan berörda systerdel i Garphyttan, men intet huru mycket denna systerdel värd var, eller att den emot berörda 200 daler fullkomligen uppgick, eller efter mödernes arvet icke fallet var, därför Mats Andersson som sig förpliktat hade penningar för sina styvbarn till den 8 september att utlägga, förvissad bliva ville huru mycket han säkert kunde av boet bortleverera, såsom seende sig vid deras myndiga år komma för levereringen att stå dem i ansvar, hos executoren sig därom förfrågat, och den 20 augusti samma år fått av Befallningsman Carlbohm resolution och order att Länsman sal. Johan Giers förordna skulle tvenne gode män att uppskatta jorden efter domens innehåll, varefter penningarna sedan borde komma att betalas, men som med värderingen dröjde, lät Mats på föresatt dag bjuda Erik Andersson 75 daler Kmt, som han säger, men Erik föregiver det allenast ... daler varit hava, dem Erik vägrat emottaga, och den 23 september uppskattades halva systerdelen i fädernes hus och jord tillsammans för 65 daler Kmt, men den 3 november samma år vart Erik Andersson immiterad i hela systerdelen, att possidera densamma till brodersbarnens myndiga år, då de sin halvpart därav, jämte den övriga sin jord bruka kunde, vilket uti immissionen berättas Erik Andersson intet velat förvägra det, och styrkes därav, att han och icke heller hade den av sig inlösta Garphyttejorden lagfarit, men han den till Erik Bengtsson uppdrog.

Alltdärför, och i avseende på de flera skäl som uti Häradsrättens sista dom parterna emellan utfallen är den 28 september nästlidet år 1711, vilken Erik Andersson med sin nu ånyo uttagna stämning synes indirekt vilja söka att rubba, Rätten denna hans eftertalan icke till någon del avses kan, utan hava parterna å båda sidor förbemälde laga kraft vunna dom sig till efterrättelse ställa, och efter utverkad exekutionsorder av den 21 november och 19 december till fullbordan att yrka och pådriva.

Angående den omtvistade bössan, så emedan Mats Anderssons hustru Sara Johansdotter förklarar sig anno 1710 den 27 april fuller hava levererat sin svåger Erik Andersson den att utkasta, så skall dock det på intet annat besked vara känt, än att han först måtte bevisa sig till densamma berättigad.

Föregivandes Erik nu sig hava fått den av sin fader då han under förra danska fejden som utskottskarl utgick, och sig under avtagandet haver haft henne med sig till Husby, men där ifrån henne åter hemsänt, emedan han och de andra utskottskarlar då skall få musköter ifrån Säter, görandes sig nu därav en ägande rättighet till samma bössa.

Men alldenstund nämndeman Anders Andersson på Born betygar brodern Olof Andersson, men icke bägge deras fader, hava avhandlat honom samma bössa för 7 daler Kmt, och dess svåger Frans Johansson i Grådö, hemma hos Olof Andersson i den tiden honom tjänte, hava om händer fått, varandes ifrån förra danska fejden in till 1710 då Erik Andersson denna bössa först efterfrågade något över 30 år.

Ty är det nu förlegad fordran, som efter Kungl. Resolutionen av åren 1629, 1680 och 1691 intet vidare påtalas må.

Vidkommande den halvspann malt, som Erik Andersson fordrar betalning för, så emedan parterna å båda sidor tillstå, att till moderns begravning vid Garpenbergs Kopparbruk bärgades tre halvspann malt, dem Erik därsammastädes sedermera betalt, men själv alltså allt behållit hela årsväxten av moderns jord i det året hon död blev, oansett han hennes jord på sådana villkor brukade, att henne en tredjedel därav årligen förbehållen vara skulle, vilken hennes treding i det året hon frånföll, hade bort komma samtliga syskonen till skiftes. Varöver att redogöra, de andra nu även vice versa

Erik Andersson instämt.
Alltdärför, som därmed sin talan skäl hava, att Erik borde för samma tredjedels årsväxt göra dem reda och riktighet, såsom och i byte måtte likvidera om maltet, och av vad av växten densamma malten överskjuter, syskonen jämte honom bekomma sina rätta och laga arvsdelar, där de icke mera med honom förenta blivit och sin talan falla låtit, emot det han maltet betalt och modern till tjänst varit.
Den psalmbok, eller så kallade manuale, som tvistas om, förebär Erik Andersson för 2 daler 26 öre Kmt vara köpt och sig skänkt av fadern, men svägerskan hustru Sara Johansdotter invänder den vara sig förärad av sin sal. man Olof Andersson icke långt efter de uti äktenskap sammankommo, troendes att varken mannen henne den givit, så framt han icke den själv ägt och av föräldrarna fått, eller sig tillbytt eller och själv köpt. Ej heller att brodern för detta opåtalet kunnat se henne den nyttja och bruka, samt hava låtit i hörnen densamma med mässing beslå för dess längre varaktighets skull. Och som 20 år nu förlupit sedan hennes förra man Olof Anderssson, Eriks broder, med döden avgick, ty anses jämväl den pretentionen förlegad och efter ovan högstbenämnde resolutioner intet vidare att yrka och påtala.
Beträffande smälttängerna, som hustru Sara Johansdotter och sonen Anders Olofsson påstå sin sal. man och fader Olof Andersson allenast ägt, invände svågern och faderbrodern dem bägge hava gjort och smitt av en göt, som Erik till tvådelarna och Olof till tredingen tillkom, såsom tillverkade medan Erik var i hus och bröd tillsammans med modern, varpå ehuruväl han inga bevis haver, likväl för troligt antagas kan, uti en sak av så ringa värde, helst eftersom tvenne personer vid ett sådant arbete och en så stor stång nog erfordras.
Därför som de numera ingen hammarsmedja haver, och denna smälttång intet behöva, står dem fritt densamma till att sälja och penningarna således sins emellan dela, att Erik och brodersonen behålla var sin treding därav, och den tredje tredingen falla systrarna mellan efter arvsrätten. Eller om ingen köpare finnes, dela på järnet i lika proportioner.
Uti expenser av denna sak, skall Erik Andersson erlägga till vederparterna sexton mark kopparmynt.

GRÄLET FORTSÄTTER

KLRD, 65, f 1002v, 6 maj 1712

Över de instämda tvistigheter emellan Erik Andersson i Garphyttan på den ena, och Anders Bengtsson i Gisselbo, änkan hustru Anna Andersdotter i Bengtsbo och Anders Olofsson i Garphyttan på den andra sidan, var emot annan kärande och svarande, angående skötsellön Erik Andersson fordrar för den omvårdnad och tjänst han modern på de sista ... åren av hennes livstid bevist, jämväl lika lön emot brodern Olof Andersson medan de levde tillsammans i oskifte bo med modern, så och betalning för vad han modern uti hennes livstid försträckt.
Var emot de andra syskonen påstå var sina delar att undfå av allt vad modern anno 1684 av oskifte undantog, som i bytesskriften förmäles, med det övriga som på moderns del föll, och de med Erik ännu ingen del skola hava fått av, så ock uti årsväxten som föll det året modern blev död.
Är detta Grytnäs Häradsrätts utslag, avsagt under ordinarie Tinget på Gästgivaregården i Avesta den 18 maj 1712:
Det berättar Erik Andersson, att allt ifrån den tid brodern skildes med modern och satte sitt eget hushåll, skall han hava hållit deras moder hästskjuts till och ifrån kyrkan, utstått mycket arbete med hennes åkers tillbrukande och besående samt årsväxtens inbärgande åt henne, lejt och anskaffat tvenne soldater för hennes andel, jämväl låtit beta hennes kreatur, både stora och små. Dessutom försträckt henne på sin lösningsjord 25 daler Kmt, kostat på

en mur i hennes stuga 18 daler, betalt revkarlar 4 daler, och henne utav hans arvspartsdelar hava innehaft 24 daler Kmts värde, som gör tillsammans 71 daler Kmt, begärandes att syskonen icke må få insteg uti moderns fasta egendom förr än de fulleligen betalt och förnöjt honom dess berörda fordran 71 daler Kmt, och givit honom en skälig vedergällning för moderns skötsel, samt refunderat honom dess uppå denna rättegång gjorda omkostningar, förbehållandes sig jämväl av oskifte vardagsstugan, som anno 1684 honom skall vara tillslagen bliven för dess gjorda tjänst hos modern i 4 år, lika som brodern Olof för sin å samma tid gjorda tjänst fick den bästa stugan, som han med bytesmännens, Samuel Erssons i Knutsbo och Per Olofssons i Rembo vittnesbörd bevisa vill.

Var uppå hans syskon sig förklarat, att under den tid han var i bröd med modern, skall han hava byggt åt sig ett stolphärbre, tvenne sina hus under redskapslider och ett fähus, förutom vad mera han sig tillägnat, förkovrat, fått sig till enskild nytta behålla tvenne ... av utsmidet därefter, så att han under sammanvarandet i bröd med modern löst jord av Erik Andersson i Gisselbo och hustru Anna Andersdotter i Bengtsbo för ... daler Kmt som han brukar sig till godo, så och nyttjat för sig själv moderns lösningsjord av 50 dalers värde i 15 år utan ringaste avgift, förmenandes honom således hava haft lön stor nog, om han än gjort modern någon tjänst, som sadlat en häst eller något slikt, som en son är skyldig att tjäna sina gamla föräldrar uti. Sedan de skildes åt och modern i 9 år, eller där över, levde för sig själv, haver han brukat hennes jord på sådana villkor, att han njutit tvådelarna och hon tredingen av årsväxten. Påståendes syskonen vice versa utav Erik Andersson att få njuta sina arvsrätter uti tredingen av årsväxten i det året modern död vart, avrad utav moderns lösningsjord, och att vad han under bytet anno 1684 för sig undantog, nämligen ett stolphärbre, ett bordtäcke, tvenne väggbonader, ett åkläde, ett hyende, en förlåt, en kopparfotpanna, en mässingskittel, en mässingspanna, en tennask, ett tennfat, en mässingsskopa. Eftergivandes en vinpanna som modern låtit Erik bekomma.

Var över Erik sig åter förklarade att bordklädet haver modern under likvidation honom efterlåtit, samt koppar och mässing med vad mera hon påstått, hade emot en silverkopp hon fick tillbaka, som förmäles uti en uppvist skrift av den 23 februari 1697, vilken skall under arvsskiftet vara fallen på hans lott. Hyendet och förlåten skall med vad mera till delning vara uppgivna, och intet vid moderns död vara behållet.

Prövade Rätten skäligt uti allt detta parterna således att åtskilja, det emedan de gode män av nämnden som uppåt den gränden bo, veta betyga att parternas moder varit rörig allt in emot den tid gulsoten henne påkom, och de andra henne ...boende barnen icke mindre än Erik Andersson lånt henne häst till och från kyrkan, samt varit henne till tjänst i vad de kunnat, havandes Erik fått ett ... för det hans dotter skötte moderns kreatur.

Dessutom hon haft uppehälle av sin enskilda egendom och årliga växt, för vilken egendoms nyttjande Erik Andersson årsväxten bekommit, och dessutom nyttjat för sig enskilt all hennes jordedel utan avgift. Fördenskull kan honom med skäl någon vidare särskild lön icke bestås, helst som han och syskonen omsider eftergivit sin talan uppå tredjedels årsväxten i det året modern döder blev, emot maltet Erik vid Garpenberg betalade, oansett samma tredjedels årsväxt till ett högre värde än maltet kunnat bestiga.

Och avrad utav moderns lösningsjord som Erik under hennes livstid brukat, må de dess mindre fordra, som intet bevisar att modern gjort pretention där uppå, och velat honom den beräkna, och därmed besvaras vardagsstugan, som Erik dess mindre sig förbehålla eller göra pretention uppå, som han anno 1694

den 23 maj igenom förlikning samtyckt att den skulle efter moderns död systrarna tillfalla, sedan brodern Olof Andersson anno 1684, tio år förut sin del i samma stuga eftergivit.
De 24 daler Erik Andersson återstående på sitt arv, visas att modern anno 1694 den 16 maj inför tvenne gode män tillstått, item 25 daler han henne till åtskillig nödtorft lånt, varpå sedel av den 6 maj 1698 uppvistes. 18 daler för gjord omkostnad med murning uti hennes vardagsstuga, och 4 daler Kmt till revkarlar utgivna, som gör tillsammans 71 daler Kmt, och dessutom en spann råg skall, om Erik med sin livlige ed besanna gitter att allt sådant haver sin tillbörliga riktighet, och sådant ännu intill denna dag obetalt är, och han förnöjt modern i sin livstid de ... stigar kol den ena sedeln förmäler, att njuta betalning av sina medarvingar pro quota, både för 71 daler och rågspannen, så framt efter modern så mycket icke odelt är som där emot förslår.
Varför syskonen åter påstå att få sina andelar uti det modern anno 1684 av oskifte undantagit, eller ock eljest efterlämnat, som ännu obytt är, alltså står dem för sådant att uppgiva Erik Andersson i betalning så långt det hinner om de vilja, och sedan betala var sin del av det honom i det obytta, och proportionaliter betala hela Erik Anderssons fordring, kunnande Erik icke obligeras att göra syskonen reda på var av moderns lösören, dem som i behåll vore när hon döder blev, ägandes icke svara för vad hon i livstiden sig till uppehälle använde, eller i annan måtto skingrat och förvandlat.

ERIK ANDERSSON AVLÄGGER EDEN

KLRD, 65, f 1021, 2 okt 1712

Avlade Erik Andersson på Garphyttan den ed som Rättens dom av den 8 nästlidne maj honom ålagt, betygandes vid Gud och Hans Heliga Evangelium, att de 24 daler Kmt han fordrat såsom återstående på dess arv, och hans sal. moder anno 1694 den 16 maj inför tvenne likvidationsmän tillstått, som 24 daler 8 öre Kmt han modern till åtskilliga poster bekomma låtit, i tanke att få därför jord i betalning, som sedeln av den 6 maj 1698 utvisar, så ock 18 daler Kmt till murning uti moderns vardagsstuga, och 4 daler till revkarlar utlagda, som göra tillsammans 70 daler 8 öre Kmt, och dessutom en spann råg han fordrar betalning för, hava sin tillbörliga och fullkomliga riktighet, och allt sådant honom ännu obetalt vara. Men han förnöjt modern i dess livstid ... stigar kol den ena sedeln förmäler om.
Ty böra, efter förra domen, dess medarvingar honom sådant efter quota förnöja och betala, om numera efter modern intet är så mycket odelt att lämna honom i betalning, som där emot förslår.
Dock ankommer intet Anders Bengtsson i Gisselbo något i de 4 dalerna till revkarlarna att utgöra och betala.

ERIK ANDERSSON I NY PROCESS OM HEMMANSDELNINGEN

HANS SKRIVELSE TILL HÄRADSRÄTTEN

KLHA, VI, G3, opag., 1713

Ädle och Högaktad Herr Häradshövding med samtliga den Högt Aktade Rätten

Ehuruväl den Ädle och Lovlige Rätten så ofta tillförne varit besvärad med denna vidlyftiga sak emellan mig och mina grannar, ty beder jag ödmjukeligen om ursäkt att jag nu åter blivit förorsakad att låta instämma Mats Ersson på Born och dess måg Anders Olsson, som är min broders son, samt hans styvfader Mats Andersson och hans styvmåg Lars Larsson, som även äger min broders dotter, för den inbrukning och trängsel som sker på den lilla jordedel jag besitter, som ej tål så många åbor, som den Ädle och Lovlige Rätten nogsamt är bekant, och sista häröver utverkade Häradsdom närmare vid handen giver.
Att min broderson Anders Olsson förmedelst byte skulle besitta sin egen del och ej tillåta sin svärfader Mats Ersson att göra något intrång. Men som det ej blev efterlevat, utan Mats Ersson lika fort slår och bortförer fodret, samt igenom ovanliga vägar insläpper kreaturen och gör varjehanda olägenhet. Ty beder jag ödmjukeligen att få lösa den förommnämnda Marinas del efter min broderson den ej själv brukar, helst som jag den förr begynt lösa och därpå nedlagt stort arbete med hävdande och gödslande. I lika måtto har jag och av god vilja tillåtit min broderson lösa min systers del, den Mats Andersson begynner lösa, vilken tillförne är därifrån lagligen avsagd och i 4 års tid varit där ifrån. Nu kommer han även att tränga sig in i byn, som även sker mig till stor olägenhet och förfång, och ber ödmjukeligen få bliva bibehållen vid lösning därav, efter Anders Olsson det ej fullföljer. Såsom och utlösa sin svåger Lars Larsson, att han finge igenlösa sin faders jord som borta står, och ej trängas på denna lilla delen. Vill intet så Anders Olsson, så begärer jag lov därtill, på det att sådan förvirring och olämpa både i åker och äng med stängandes och betandes må förtagas, såsom enär jag vid åker- eller vretesrenarna tjudrar min häst så släpper de sina lösa, med mera som ej kan uppräknas.
Ty vore bäst att jag och min broderson kom att bruka var sin halvpart av våra sal. föräldrars egendom, då kunde och tegarna jämt delas oss emellan. Men nu är mig tilldelat den sämsta och mest utöknade jorden, så att jag sedan sal. moders död måst kosta på trenne åkrar 27 lass gödsel, där emot de andra fingo de bästa och av mig väl upphävdade åkrar, för vilken hävd, som för gödsel, jag ödmjukeligen begärer betalning.
Dessutom, och när delningen hölls, så skulle jag allt hava min del på södra sidan, både i åker och äng, alltså när vi kommo där någon god jord var, så slogs tegarna i 2 delar, men när vi kommo där svag jord var, såsom i Fåfäng-vreten, där måste jag behålla en stenbacke på södersidan och min upplöjda åker kom på deras del. Såsom och i Bergssveden där de slog min lott i 2 delar efter det var väl uppgödslad jord. Hade jag där fått mina stycken tillhopa som på de andra ställen, så kunde jag någorlunda kommit till min hävd igen, att det ena har bättrat det andra.
Gärdesgården angående, som Lars Larsson emot min tillsägelse och vilja borttagit, som var kring den tomt mig påföll efter min sal. moder, beder jag ödmjukeligen han den måtte ditsätta igen och vedergälla skadan jag tagit igenom svins påtande, och att ingen sådan flyttning må tillåtas.
Eljest och jag har låtit instämma samtliga grannarna och begärer att de med skäl må visa för vars skull de förhindrade delningen på Olof Olsson-delen när Välaktade Länsman och nämndemän samma delning förrättade, och huru de komma att hava borta av den halva femtedelen, som sal. fader och fadersyster löste av Ingevald Olssons del, så-

som och av Olof Hanssons del, som var Hans Olssons son av mellankullen. Efter egendomen bör slås i 3 delar, ty Olof Hanssons del har vi fuller ut, men det han borde ärva efter sin faderbroder Olof Olsson, den har vi borta, som närmare kan uträknas i släktlinjen.
Beder och ödmjukeligen att samtliga grannarna måtte hjälpas åt att bestå omkostnaden, som vid sista revning erlades, såsom tingskostnaden, så förr som nu, och att denna tvistighet vid behörigt vis må nu en gång för alla ändas.
Vad eljest vidkommer det de mig vice versa stämt, såsom och Olof Jöransson, så kunna vi till det målet ej svara, efter de ej äro medstämda som äro intreserade.
I mellantiden lämnar jag allt detta under den Ädle och Lovlige Rättens Högrättvisa Justice, och avvaktar häröver en höggunstig resolution, och förbliver
Ädle och Högaktade Herrens
och den Lovlige Rättens
ödmjukaste tjänare

Erik Andersson i Garphyttan
Olof Jöransson ibm

ETT FÖRSÖK TILL JORDFÖRVÄRV

KLRD, 30, f 1256v, 11 okt 1694

Hans Jöransson i Stusshyttan och Olof Matsson i Garphyttan i Grytnäs socken kärade till Erik Andersson och Olof Jöransson ibm angående någon jord i Garphyttan, som de söka att inbörda, den för 40 daler Kmt skall såld vara.
Svarandena uppviste ett häradsfastebrev av den 11 juni 1678, samt sedermera Lagmansfasta vunnen på samma ägor. Allt därför kunde Rätten dem ej något inbördande tillåta, utan lämnade svarandena orubbade med sin lagfångna egendom

Avser Anders Olssons och Olof Jöranssons köp av Margareta Ingevaldsdotters del juni 1677, se sida 19, som alltså ett år senare fick laga kraft.

INFÖR HÄRADSRÄTTEN

KLHA, VI, AI:3, opag., 1 okt 1713

Besvärade sig Erik Andersson på Garphyttan över stor olägenhet av inbrukeri och intrång honom därsammastädes vederfaras skall igenom Mats Ersson på Born, Mats Andersson och Lars Larsson i Garphyttan med Eriks brodersons samtycke och bifall, vilken ock igenom byte skulle besitta sin egen del och icke tillstädja sin svärfader Mats Ersson något intrång göra, men emedan det icke efterläts, utan bemälde Mats Ersson lika fort slår och bortförer fodret, samt igenom ovanliga vägar insläpper kreaturen och varjehanda olägenhet gör. Ty påstår Erik att få lösa Marinas del som brorsonen icke själv brukar, efter Erik den förr begynt lösa, samt med hävdande och gödande arbete därpå nedlagt. Och ehuruväl Erik av god vilja för detta skall hava tillåtit sin broderson att lösa sin systerdel, skall och brodersonens styvfader Mats Andersson begynt att lägga penningar på densamma, som tillförne blivit lagligen avsagd, och i 4 års tid varit där ifrån, trängandes sig åter in i byn, Erik till olägenhet och förfång. Alltså påstår han likväl nu att bliva behållen vid lösningen, den Anders Olofsson icke fullföljer, utan där även inlåtit jämte sig uti hemmansbruket sin svåger Lars Larsson, och honom inte utlöser, så att han åter må få inlösa sin faders pantsatta jord och icke trängas med dem, begärandes Erik i fall dess broderson Anders Olofsson ännu intet vill, att få lösa honom på det att all förvirring och olämpa både i åker och äng med stängande och betande må förtagas.
2) Klagandes att honom den sämsta och mest öknade jorden, var emot hans broderson och svägerska skola hava fått de bästa av väl upphävdade åkrar, för vilken hävd och gödsel han begär betalning. Angivandes vidare att där god jord var slogos tegarna i tvenne delar, men där svag jord var, såsom i vreten Fåfängan, där fick han behålla en stenbacke på södersidan och hans

upplöjda åker kom på brodersonens del. I Bergssveden slogs hans lott i tvenne delar efter det var väl uppgött, men om han hade fått sina stycken tillhopa, då skall han någorlunda hava kommit till sin hävd igen, att det ena bättrat det andra.
3) Tilltalar Erik Andersson Lars Larsson enskilt om en gård han utom Eriks vilja och samtycke borttagit och stängslena omkring den tomt Erik tillföll efter hans moder. Påståendes den må flyttas på sitt förra rum igen, och Lars vedergälla den skada som igenom svinens påtande skett, samt att sådan flyttning vidare intet tillåtas må.
Varöver sig förklarade Mats Ersson på Born, att han allenast i sommar slog något till ... åt mågen Anders Olofsson, men ville han här efter därmed sig icke befatta.
Mats Andersson i Garphyttan sade sin hustru hava sålt sin arvejord i Grådö och lagt värdet neder i Garphyttan, så ock under sin förra mans, Olof Anderssons livstid löst med honom därsammastädes någon del, förnött där sin bästa ålder, och intet gärna kunna skiljas där ifrån.
Anders Olofsson invände, sig icke heller kunna förskjuta sin moder, utan av en sonlig vördnad skyldighet där sig förbunden finner, att låta henne efter sin åstundan bliva kvar, och framdeles vilja och hava bättre möjlighet avlösa sina syskon deras möderne, då han ... ... ärver den del, är ock ännu nybolad och av ringa förmögenhet att utlösa sin svåger Lars Larsson, samt därför måst på en tid lämna honom sin hustrus, Anders systers jord själv att nyttja och bruka.
Någon synnerlig hävd och gödning vet han sin faderbroder icke hava lagt på någon åker som sig tillfallit, och hävden förut icke avbrukad var.
Kom dock nu inför Rätten överens med faderbrodern Erik Andersson att vilja uti Mellanvreten, Tyvreten och Bergsveden låta genom gode män byta sig och honom emellan, uti tvenne lotter allenast, så att vardera får allt sitt tillhopa.
Lars Larsson förmente sig befogad att få behålla sin hustrus, Anders Olofsons systers jordedel, enär han inte dess utan kan vara fullsutten, jämväl och sig berättigad till gården han avförde omkring tomten å dess hustrus lott tillfallen vara skall.
Resolution: Såsom Mats Ersson på Born nu andra gången inför Rätten sig förklarat benägen att låta sin måg Anders Olofsson bekomma under hävd, vård och brukning hans del i Garphyttan. Alltså till förekommande av varjehanda olägenheter som inbrukeriet medföra dem, vilka i stadighet vid hemmanet sitter, måste han äntligen låta samma lösning efter denna dag sin fullbordan vinna, så framt han sjäv icke vill bliva där ifrån åtskild, om det icke gör honom fullsutten.
Men Anders Olofssons moder, som sålt sin arvejord i Grådö och värdet i Garphyttan nedlagt, samt under äktenskapet med sin förre man därsammastädes löst jordedelar, och henne ingen annan lägenhet och hemvist sig vet, må med sin man därifrån icke drivas, innan Gud och tiden henne någon annan lägenhet öppnar. Ty att den plikt och vördnad som emot sina föräldrar Anders Olofsson efter Guds ord, som naturlig och värdslig lag, visa måste, och ingalunda tillåta honom dem att utskicka och husvilla göra.
Varandes med svågern Lars Larsson helt annan beskaffenhet, så att han icke med fog kan och må sig in på hemmanet tränga jämte Erik Andersson och Anders Olofsson, ty att bägges deras hela fädernes hemman ger allenast årligen kolränta 8 stigar och 1 korg kol, var av ... tillkommer 7 stigar 1/2 korg kolränta, som tvärt emot 1693 års förordning av den 1 maj icke klyvas eller någon del därav honom utur händerna rivas må, utan Anders Olofsson bör avlösa sin svåger Lars Larsson dess hustrus, sin systers del, med skäligt värde efter mätesmannaorder, vilket värde han sedan lägger uppå sin faders pantsatta lösen, på vilket sätt Erik Anderssons och Anders Olofssons åker- och ängesskiften bliva orubbade och orevna, och Lars sam-

KONFLIKT MELLAN ERIK ANDERSSON OCH LARS HANSSON LUSTIG

KLRD, 57, f 654v, 25 sept 1708

Avskedades emellan Erik Andersson på Garphyttan, kärande, och dess grannar Olof Jönsson med dess styvson Olof Jöransson och Lars Hansson Lustig med sin son Lars Larsson, svarande, angående åverkan med Erik Anderssons lindors uppkörande, ohägn och intrång på dess skogsdel, samt upphuggna och nedfällda träd.
Att ehuruväl Erik Andersson med länsman Zachris Aronssons skriftliga attest visar huruledes, som under rannsakning dessa grannar emellan den 3 nästlidne juli befunnits, utav Eriks lind, näst intill Olof Jönssons belägen, vara 6 alnar uppkörda neder på sveden sett från råstaken ovan till stående. Varigenom linden neder på änden så mycket mindre vorden är.
Item att 12 alnar brett å båda ändar är uppkörd på den så kallade Olsdelen av Olof Jöransson.
Så och för det tredje att Lars Hansson trängt ifrån Erik Andersson en del av skogen i Slogsveden in på tredje lotten.
Och likväl, emedan Länsmans rannsakning dess mindre givas kan, som han varit allena och ingen av nämnden eller någon annan god man jämte sig haft, och Olof Jönsson så väl som dess styvson Olof Jöransson förklara villan i plöjningen å den ena linden vara, så om emot Erik Andersson något förnär skett, därigenom förorsakad är att å andra änden inom råstaken varit.
Men vad på den så kallade Olsdelen är plöjt vordet, vara Olof Jöransson tillhörig jord.
Nekandes jämväl Lars Hansson emot det ringaste intrång uppå någon skog Erik Andersson i Slogsveden tillhörig, men det han tillägna vill, som honom rätteligen tillkommer.
Fördenskull, så framt samtliga grannarna icke vilja, eller finna sig lägenhet hava till att bevilja den före detta beviljade reven uppå sin bekostnad, svarandena Olof Jöransson, Olof Jönsson och Lars Hansson innan Helgesmässa vid 5 daler Smts vite låta igenom de gode männen nämndeman Hans Matsson i Nybyn och Erik Andersson i Brunna Hedemora socken jämte Länsman Välbetrodde Zachris Aronsson hålla en ny rannsakning över detta mål och ärenden som Erik Andersson i Rätten framfört, och sedan av de förordnade rätta sammanhanget i själva orten är utrett och inhämtat, vill Rätten å nästa vårting parterna med slutligt utslag åtskilja, så framt de inför bemälde gode män i vänlighet icke förenas kunna.
Den nya porten som Olof Jönsson åt täkten upprättat, de andra grannarna till ohägnad och skada, måste till undböjande av sådant igenspikas och alldeles tillsluten hållas, vid laga plikt av 40 daler Smts vite tillgörandes, helst efter som han ändå annan väg åt täkten haver att pålita.

Forts. från föreg. sida

manväger sitt fädernes hemman.
Att Lars Larsson borttagit gården omkring sin svärmoders tomt, som den kallas, innan han sagt de vedergående först till och deras samtycke därtill inhämtat, är icke synnerligen väl gjort, eller anständigt och skickeligt i grannskapet, och underställes först de gode mäns, som komma att förrätta reven i byn, besiktning och omprövande, och vad beskaffenhet samma gård var, innan Rätten efter Erik Anderssons påstående dömer Lars att föra den tillbaka, ej honom med plikt belägger för avförslen.
Sist, som Erik Andersson och dess broderson Anders Olofsson nu inför Rätten överenskommit att låta gode män byta sig således emellan uti Tyvreten, Bergssveden och Mellanvreten, att få såväl sitt helt och hållet tillhopa uti ett stycke var om sig, så bör och deras avtal och förening vinna sin varaktiga fullbordan. Blivande expenserna som Erik Andersson pretenderat i detta mål alldeles upphävda.

ANDERS OLSSON I PROCESSER MOT MODERN OCH STYVFADERN

OM ARVET EFTER FADERN

KLHA, VI, AI:3, opag., 26 april 1715

Emellan Anders Olsson i Garphyttan kärande, och dess styvfader Mats Andersson med sin hustru, Anders Olssons moder Sara Johansdotter, så och morbrodern Erik Johansson i Grådö svarande, vart uti följande deras tvistigheter slutet och avsagt.
Angående 50 daler Kmt, utav 80 daler som skola blivna burna till Grådö att läggas i gäldbetalning, efter Anders Olssons morfader, Mats Anderssons svärfader och Erik Johanssons fader, sal.Johan Fransson, uppå vilka 50 daler Anders Olsson nu reda och riktighet fordrar av styvfadern Mats Andersson, modern hustru Sara Johansdotter och morbrodern Erik Johansson, emedan han finner ut att memorial uppsatt anno 1693 den 30 maj efter sin fader Olof Andersson det slulle Erik Johansson i Grådö leverera till sterbhuset 20 daler Kmt.
Invändandes och förmenandes Mats Andersson och hustru Sara Johansdotter sig ingalunda plikta för dem ansvariga att vara, emedan Erik Johansson dem skall hava njutit i betalning av avlidne Olof Andersson i livstiden för sin hustrus jord i Bengtsbo, på sådant sätt, att Olof Anderssons syster Anna Andersdotter, som gift var till Bengtsbo men i Garphyttan arvfallen till jord av 150 dalers Kmts värde, skulle emot sådana penningars utlevererande av brodern Olof Andersson till dess svåger Erik Johansson på dess hustrus jordedel i Bengtsbo av 200 daler Kmts värde, låta brodern Olof få dess förnöjelse utav sin arvejord i Garphyttan, men som den andra brodern Erik Andersson klandrade sådan handel, och av systern Annas del ville lösa hälften emot Olof Andersson, alltså skall Erik Johansson då redan förut hava uppburit av Olof på sin hustrus jord i Bengtsbo 20 daler Kmt över halva värdet av hustru Anna Andersdotters jordedel i Garphyttan, härom han med systern hustru Sara avbyttes mannen uner arvsskiftet anno 1693, således skall ha likviderat, att sedan först 12, därnäst 14 daler avdragne voro på berörde summa avräkna och dess 4 daler på gjort arbete, så att 50 återstodo. Vidare avgingo 25 för hustru Anna Andersdotters hus, då 29 resterade, och enär åter 9 för gjort arbete bestods Erik Johansson blevo tjugo övriga, som uti memorialet å barnens lösören och utestående fordringar intogos, samt Erik då kände sig skyldig lämna alltså Mats Andersson och hustru Sara Johansdotter in på honom att förklara sig vidare däröver och därför att redogöra. Men alldenstund Erik Johansson nekar sin avlidne svåger Olof Andersson betalning å sin systers hustru Anna Andersdotters arvejord och hus i Garphyttan mera hava utlevererat än 20 daler Kmt, som in emot hälften därav svara kunde, och för värdet gälla skulle uppå Erik Johanssons hustrus jord i Bengtsbo, ändock han dem icke emottog och uppbar. Men dess fader dem såsom ett lån tillställdes, och Erik dem sedan kvitta hustru Anna Andersdotter till en leverering uppå sin hustrus jord i Bengtsbo, som till 200 daler Kmt värderats, och brodern Olof Andersson där emot lämnat hennes halva jord och hus i Garphyttan, nekandes sig där utom något mer av Olof Andersson i avräkning på sin hustrus fasta egendom i Bengtsbo för hustru Annas arvspretention i Garphyttan hava bekommit, men uppå gjort arbete flera resor penningar och betalning njutit, ty att han hulpit honom timra upp några hus i Garphyttan och annat mer arbete honom till gagn gjort, nekandes och sig under arvsskiftet efter honom, där tillstädes varit hava om icke på arbete stadd, ej heller någon likvidation bevistat, men 20 daler Kmt som av honom fordras och uti det påberopade memorialet antecknade och uppförda stå, eljest och ifall så varit hade bytesmännen lätt hava funnit, att laga förskrivning därpå eller åtminstone låta honom under samma memorial

teckna sitt namn och bomärke till bevis och vedermäle, att han hade varit där hos tillstädes och skulden vidkänt. Fördenskull och emedan en tid omlupen är sedan 1693, och än längre sedan penningarna levererades, ty ställes detta ärende först under likvidation inför Länsman Petter Gagner och nämndeman Hans Matsson i Nybyn, till försökning om parterna då kunde än bättre påminna varandra om rätta beskaffenheten av dessa penninglevereringar än nu på Tinget skett är. Varom icke skall Erik Johansson å nästa Ting därefter med livlig ed sig därmed befria, det han utom de åttio daler han kvitterat och gottgjort uppå sin hustrus arvejords värde i Bengtsbo, inga andra åttio daler varken utav sin svåger Olof Andersson njutit och uppburit, eller vet sin sal. fader å sina vägnar bekommit och emottagit hava, och därpå sedan bliva allt tilltal om ovanberörda fordrade 20 daler fri. Berörande tvådelarna utav 30 daler Kmt uppburna för ett ängsstycke, som Anders Olssons fader haft i pant av Mats Anderssons änka i Gisselbo, men återlöst är, så nekar intet styvfadern Mats Andersson, sägandes jämväl sig aldrig nekat hava till att giva styvbarnen reda härpå, utan fordrar där emot avräkning och vedergällning för de omkostningar han å deras vägnar vid Garphyttan gjort, samt med de 20 daler Kmt han uti en ganska dyr tid skall hava köpt foder för åt deras boskap, som han med Anders Anderssons och Mats Erssons på Born attest säger sig betyga kunna, och därför remitteras parterna även väl därom under likvidation inför ovannämnde gode män, samt tillika om 10 daler för änget Backa och 7 daler för Matsänget. Item om de åtskilliga lösörespersedlar i säd, järn, kläder och mera dylikt, som Anders Olsson borde njuta, men klagar sig ännu icke bekommit hava.
Så och om de 36 daler Kmt Anders Olsson av sin moder undfångit då hemmanet sönderklövs, med vad flera pretentioner dem emellan uti tvist stå kunna.
Därför de rätta byteslängderna och arvshandlingarna under likvidationen granskas måste, samt parterna Anders Olsson, Mats Andersson med sin hustru Sara Johansdotter och Erik Johansson ifrån Grådö sig på den tid och ort inställa skola, samt jämte dem Erik Andersson i Garphyttan, vilken barnens förmyndare varit, som ovannämnda likvidatorer förelägga. Så lagandes att de intet hinder å något sätt göra, med mindre berörda likvidation allra sist till nästkommande Vårmässotid må vara avslutad och fulländad vid fem dalers vite tillgörandes, på det att om någondera parten densamma uti allt icke åtnöjandes varde, den då under nästa höstting må hava tillfälle och lägenhet uppå den allaredan gångna stämningen sina besvär där emot att andraga och Rättens ändliga utslag därom avbida. I mellantiden förbehålles parterna deras å alla sidor fordrade rättegångskostnad vid detta Ting med det mera som då tillkomma kan.

JOHAN FRANSSONS I GRÅDÖ LÅN

KLHA, V, AI:1, f 401, 25 sept 1691

Johan Fransson i Grådö bekänner med utgiven skrift av den 21 september nästlidne sig vara skyldig att betala till sin äldste son Erik Johansson 120 daler Kmt emot den skuld som dess son för honom betalat hos Kyrkoherdens och Prostens sal Elof Skragges änka, dygdesamma Matrona hustru Elisabeth Hedman. Och haver Erik Johansson uppburit samma penningar som han avlagt av sin svåger Olof Andersson i Garphyttan på sin hustrus arv. Emot vilka penningar Johan Fransson tillsäger honom att njuta av oskifte i dess fasta egendom så mycket som där emot svara kan.
Emot denna skrift inkom och protesterade sedan Erik Andersson i Garphyttan, och säger han sig hava förskjutit penningar emot sin broder Olof Andersson att lika med honom bibehålla och försvara bördsrätten.

OM SYSTERNS MARGARETA OLOFSDOTTERS HEMMANSDEL

KLHA, VI, AI:3, opag., 26 april 1715

Efter utverkad stämning yrkade och påstodo Mats Andersson och Lars Larsson på Garphyttan att där må njuta Lars hustrus, Mats styvdotters arvspretention och anpart uti tvådelarna på hemmanet, emedan som Lars uti tredingen efter förra domen av den 2 oktober 1713, ej skall kunna participera, hållandes de för billigt att Anders den förra delen avstår emedan han dessutom på tredingen skall kunna vara fullsutten, som nämndemännen Daniel Matsson i Olofsbo och Johan Andersson i Norrnäfde prövat och befunnit.
Berättande Mats Andersson att Lars för någon tid sedan pantsatt honom samma egendom inom tvådelarna belägen emot 48 daler Kmt att nyttja och bruka så länge Mats på Garphyttan vistas och där boendes är.
Fordrandes bägge Mats och Lars ut expenser och kostnader 16 daler.
Varemot vederparten Anders Olofsson i Garphyttan invände, den lilla egendomen han nu besitter, såväl i tvådelarna som i tredingen, och ogörligen kunde komma till att rubbas, helst han med sin faderbroder Erik Andersson skall hava sammanbytt sina ägor, och under 4 stigars 1/2 korg ränta. Mats Andersson och Lars Larsson jämte honom vara inbegripna, och där nu sammanbragta jorden skulle komma till att klyvas, då skulle ingendera vara på sitt behållna, utan som 1713 års dom lyder, att Lars Larsson skall taga lösen och styvfadern låta sig nöja med moderns del. Alltsa begärer Anders Olofsson att därvid förbliva må, och svågern Lars Larsson icke tillåtas att göra något byte med honom och sedan sälja jorden åt styvfadern, utan om styvfadern ej vill låta sig nöja med sin del, och svågern icke vill efterleva domen och taga lösen, må styvfadern försöka sig på annat ställe, men icke tränga honom, samt svågern inlösa sin faders pantsatta jord, men icke giva tillfälle till intrång, och bägge plikta för sin motsträvighet.

Resolution: Såsom Anders Olofssons och dess systers, Lars Larssons hustrus, Margareta Olofsdotters ärvda jord efter fadern Olof Andersson räntar årligen 4 stigar och 1/2 korg kol allenast, lika som och Erik Andersson ärvde efter fadern Anders Olofsson och modern Margareta Eriksdotter räntar lika där emot, och vardera så väl Erik Andersson som Olof Anderssons barn hava sin jordedel uppå tvådelarna, men mest in uppå tredingen som hela Garphyttehemmanet är fördelt uti, och därom Rätten anno 1713 den 2 oktober dömt och avsagt, det skulle tvärt emot förordningen av den 1 maj 1693, den jorden som berörde 4 stigar 1/2 korg kolränta årligen avgår, icke klyvas, eller någon del därav ryckas och rivas Anders Olofsson utur händerna, utan han avlöse sin svåger Lars Larsson dess hustrus anpart med skickligt värde efter mätesmannaorder, det han sedan använda kunde på sin faders pantsatta jordägors återlösning, att på det sättet både Erik Anderssons och Olof Anderssons åker- och ängesskiften bleve orubbade och orevna, och Lars sammandroge sitt fädernes hemman.Eljest vorde och Anders Olofsson uppå sin fädernes jord inte behållen och fullsutten, utom om det emellan honom och svågern Lars Larsson fördelas skulle, finge svågern av honom jord till 1 stig 1 1/2 korgs kolränta, antingen den då uttoges av tvådelarna eller tredingen, och Anders allenast 11 korgars ränta varå han och sin moder med sig innehade, samt därför befruktandes vore att faderbrodern Erik Andersson, som vid åtskilliga tillfällen vist sig mycket trängtande efter mera jordinlösen uti hemmanet, vorde honom med inlösningstvist anfäktandes, och ovisst om vad han utom sin fädernes och mödernes jord, och svärfaderns Mats Erssons innehaver och nyttjar, men icke ännu fullkomligen äger, kunde honom ifrån utlösningen frälsa och till hjälp komma.
Allt därför bör icke allenast fast

MÅLET OM ANDERS OLSSONS FADERSARV ÅTERUPPTAGES

KLHA, VI, AI:3, opag., 7 okt 1715

Förekom Anders Olsson på Garphyttan, som under vårtinget den 26 nästlidne april av Rätten förvist blev till likvidation med styvfadern Mats Andersson, modern hustru Sara Johansdotter och morbrodern Erik Johansson ifrån Grådö, om fordrade tjugo daler Kmt, denne Erik uti byteslängden av den 30 maj 1693 står införd skyldig till sin avlidne svågers Olof Anderssons på Garphyttan sterbhus, och till barnen utleverera skulle, såsom en rest och återstod, uppå undfångna penningar av svågern i livstiden å sin hustrus jord i Bengtsbo, den Olof inlösa ville, och sin andra svåger Anders Matsson i Bengtsbo tillställa såsom vederlag och byte emot dess hustrus, sin systers Anna Andersdotters arvejord i Garphyttan. Besvärade sig nu Anders Olofsson, att icke hava kunnat, under likvidationen inför Länsman Gagner och Hans Matsson i Nybyn få någon reda och riktighet uppå ovanberörda penningsumma, därför han i anledning av vårtingsdomen åter måst infordra sina föräldrar och morbroder inför Rätta därom.
Men även här nekade Erik Johansson i förstone, nu som förra gången, till någon rest av 20 daler Kmt, och alltså ingen betalning av sådant capital, mindre tjugotvå års intresse därav bestå och samtycka vilja, utan erbjöd eden, det han utom kvitterade och uppå sin hustrus arvejords värde i Bengtsbo, inga andra 80 daler varken sett eller bekommit av svågern Olof Andersson, eller vet sin sal fader å sina vägnar uppburit och njutit haver. Dock när protokollet, hållet å förra tingsstället Brunnbäck den 25 september 1691 uppslogs och för honom upplästes, vad Häradshövdingen under någon annan handels eftersökande, därutinnan om detta ärende funnit hade, nämligen inteckning då var där skedd, över fadern Johan Franssons i Grådö den 21 nästföregående september utgivna skuldebrev uppå 120 daler Kmt, som han erkände sig skyldig att betala till sin äldste son Erik Johansson, emot den skuld sonen för honom betalt hos prostens sal. Elof Skragges änka Elisabeth Hedman, vilka utlagda penningar Erik Johansson uppburit av sin svåger Olof Andersson i Garphyttan på sin hustrus arv, tillsägandes fadern honom att njuta av oskifte uti sin fasta egendom, så mycket som där emot svara kan, efter protokollets tydliga innehåll. Vilket Erik Johansson nu hemställdes att eftersinna, och väl samt grundligen med sig överväga och betänka, innan han den tillbudna eden går, förklarade han sig omsider benägen huvudstoden de fordrade 20 daler Kmt sin systerson till att förnöja, dock utan intresse, hellre än uti en så gammal och avglömd sak, att underkasta sig edgång.
Varvid och detta mål med bägge sidors åsämja alldeles avstannade.

Forts. från föreg. sida

stånda, och parterna till efterrättelse lända, vad för detta anno 1713 den 2 oktober dömt är. Utan ock Mats Andersson och Lars Larsson, som under begäran att få utreva Lars hustrus del av tvådelarna och intet av tredingen, försöka till att bry och villa Rätten, samt kvälja den förra domen, varför de bägge för sådana redan begångna dombrott, kännandes saker åt var sina 3 mark Smts plikt, efter 39 Cap Tingsbalken, varandes Mats Andersson för sina till Lars Larsson lånta 48 daler Kmt intet just befogad till underpant och hustruns jord, utan bliver skadeslös då han får sin betalning i capital och intresse, antingen av de penningar Anders Olofsson för hennes jord utlägga skall, eller av andra medel, och skola Mats Andersson samt Lars Larsson i detta mål vedergälla Anders Olofsson förorsakade expenser var sina 9 daler Kmt.

ERIK ANDERSSON I TVISTER OM HUSTRUNS ARVEJORD I SÖDERNÄFDE

PARTERNAS SKRIVELSER TILL HÄRADSRÄTTEN

KLHA, VI, G 1, opag., 1705

Ädel och Högaktad Herr Häradshövding, samt Högt Ärade Herrar och förståndige gode män som den Lovlige Rätten bekläda.
Såsom min broders måg Erik Andersson i Garphyttan förmenar sig vilja behålla sin svärfaders och på honom belöpande arvsrätt i vårt mantal, som är allenast 1/3-del för honom till arvs, och kan belöpa ungefär 1 stig kol.
Med sal. broder var en sådan förening ifrån 1672 till 1686, att han hade tre skogsängar och en liten tomt vid byn. Under samma tid gjorde jag alla utlagorna som på hemmanet kom. Ifrån 1686 skedde en annan förening, att salig broder tog av vårt mantal 1/3-del till bruk, och i anseende därtill att jag inlöst pantsatt hus och jord för 90 daler Kmt, och då skulle jag årligen giva honom två daler till påökning. Men för det jag inlöst och betalt skulle jag få utom arvsrätten därför så mycket mer av jorden, vilket sal broder och jag voro väl överens.
I min ungdom måste jag emottaga för hemmanet ett stort besvär, vår sal. styvfader levde i äktenskapet med vår moder i 18 års tid. Efter dess död lämnades hemmanet mycket försvagat, förmedelst skogen tagit i ängarna överhanden, gärdesgårdarna förlorade, samt lämnat sterbhuster i stor gäld och skuld. Sådant måste jag med stort ungdomsarbete, släpp och drag söka sterbhuset att avbörda.
Är alltså inför den Högtärade Lovlige Rätten min allra ödmjukaste förfrågan om jag skulle få efter mätesmannadom utlösa Erik Andersson i Garphyttan utur vårt mantal i Södernäfde, ty han haver god hjälp med jord dessutom.
Avvaktande i ödmjukhet den Högaktade Lovlige Rättens höggunstige betänkande och resolution, varemot jag förblivande
Den Högtärade och Lovlige Rättens
Underdånige Ödmjuke tjänare

Anders Ersson
Södernäfde

KLHA, VI, G 1, opag., 1705

Ädel och Högaktad Herr Häradshövding, samt Välaktade beskedlige och förståndige gode män som Lovlige Rätten administrera.
Gunstige gynnare
Till ödmjuk förklaring uppå min hustrus farbroders Anders Erssons och mina svågrars, Per och Olof Hanssöner i Södernäfde, utverkade citation angående inlösen av min hustrus arvejord under Lars Larssons och Mats Hanssons mantal i Södernäfde, varmed så beskaffat är, att sal. svärfader Olof Ersson ägde uti Lars Larssons mantal sin brodersdel, varav i skatt utgår 3 stigar och 3 korgar kol, vilken del mig och bemälde mina tvenne svågrar till arv fallit, men svärfaderns broder, bemälde Anders Ersson, brukar någon del därav för avrad. Och sal. svärmoder ägde, såsom enda arvinge, uti Mats Hanssons mantal så stort jordetal som skattar av sig 7 stigar och 2 korgar kol, var uti jag med svågrarna lika arvtagare är, görande hela kolräntan tillhopa 11 stigar och 1 korg, varav belöper på vardera systerdelen 3 stigar och 3 korgar, förmenas således med var systerdelen full besittningsrätt följa och vederparterna intet fog hava till att påstå inlösen av min hustrus del, efter den med svågrarnas del lika stor och jämgod är, och där de intet vilja stå vid det slutna ackordet den 22 september förledet år, att giva i avrad årligen en tunna råg och en skrinda hö bägge tillhopa, som mig tycktes icke obilligt eller för högt vara, vilket dock till Lovlige Rättens gunsträttvisa beprövande lämnas, där utinnan ett visst kvantum att determinera, så förmodar jag mig fritt stå att uppdraga någon annan samma del till brukning för avrad. Dock vill jag förunna mina svågrar densamma framför någon annan på behaglig tid, till dess antingen mina barn kunna själva den besitta eller i mellantiden jordebyte ske kan, dem till bättre fördel i Garphyttan under det mantalet jag nu åbor.

Eljest är svärfaders broder, ovannämnde Anders Ersson av mig instämd att ifrån sig giva den del han härtills av svärfaderns arvejord under Lars Larssons hemman till brukning om händer haft, så mycket där uti på min hustrus del belägen, den som brukar det övriga och må bruka detsamma, och allt komma under en viss brukares hand, jämväl påstår, att om han något inlöst som sal. svärfader kan hava bördsrätt uti och kännas berättigad vara i lösen delaktig med, att mig förbehålles giva penningar därför och efter arvskvoten del där uti taga.
Avvaktar här även Lovlige Rättens gunsträttvisa utslag, förblivande Lovlige Rättens ödmjuke tjänare

Erik Andersson
Garphyttan

INFÖR HÄRADSRÄTTEN

KLRD, 51, f 1342, 25 maj 1705

Över tvisten om Erik Anderssons i Garphyttan hustrus Karin Olsdotters ärftligen tillfallna jord i Södernäfde uti Lars Larssons hemman belägen, som hennes faderbroder Anders Ersson ibm inlösa vill, och sammaledes den del han i Mats Hanssons hemman i Södernäfde äger, vilken svågrarna Per och Olof Hanssöner lika så för lösen sig bemäktiga söka. Denna Erik Andersson igenom vice versa stämning förunnar sig å hustruns vägnar vara befogad att behålla, helst hennes del å bägge ställena skall ränta 3 stigar och 3 korgar kol, med påstående att återfå den delen som av samma arvslott Anders Ersson till bruk innehaver, den han jämte vad mera hustrun tillkommer under svågrarnas bruk under skälig avrad upplåta vill till dess barnen myndiga bliva, att han dem besittningen betro kan, påståendes jämväl sig vara befogad efter proportion av arvsrätten att inlösa någon del av det Anders Ersson mer än honom competerat, skall kommit i possession av, uti vilket mål Anders Ersson sig nu till ansvar bekvämade, ändock han så egentligen därom icke stämd var, och ity framlade de köpekvitton han på inlösta delar sig förvärvat, var uti han förmente brodersbarnen icke kunna sig rubba. Anbudandes Erik Andersson åt svågrarna Per och Olof så vida benägen avstå hustruns jord å bägge ställena i Näfde om de där emot giva honom fullt vederlag igen uti Garphyttan därest han boendes är.
Resolution: Över tvisten om Erik Anderssons hustrus arvejord uti bägge mantalen, Lars Larssons och Mats Hanssons i Södernäfde avger 3 stigar och 3 korgars kolränta, som i denna orten medföra en full besittning och något däröver, så kan Rätten intet påbörda Erik Andersson eller hustrun därför lösen taga, varken av Anders Ersson eller av Per och Olof Hanssöner, dessutom lovas och tillbudes, mot jord som de uti Garphyttan äga att få byta sig till dessa hustru Karin Olofsdotters arvedelar i Näfde, dem å båda sidor till lägenhet och nytta ankomma må.
Börandes och Anders Ersson avstå vad han av samma Erik Anderssons hustrus jord i Näfde brukat och nyttjat, samt i förmåga av 6 Cap Jordabalken samt andra Cap Ärvdabalken av Erik sig vedergälla och med penningar betala låta för vad jord han inlöst därsammastädes, som Eriks svärfader Olof Ersson i anseende till bördsrätten varit befogad att äga, vilket efter de av Anders Ersson innehavda köpebrev och dokumenter proportionaliteter observeras måste, jämte vederlag efter mätesmannaorder för därpå till äventyrs gjord förbättring under Anders Erssons possessionstid.

MOT SVÅGRARNA

KLRD, 61, f 661, 26 sept 1710

Olof och Per Hanssöner i Södernäfde påstodo emot svågern Erik Andersson i Garphyttan utlösa dess hustrus Karin Olsdotters arvejord i Södernäfde, vilken de emot avrad nyttjat och innehaft, viljandes de åt honom inlöst jord i Garphyttan igengiva, yrkande Rättens bifall uti sitt påstående njuta.
Varandes efter deras föregivande samma jord tillhörig pigan Marina

Persdotter i Garphyttan och för Erik Andersson alldeles läglig, emedan han med henne haver i åker- och ängesskiften teg om teg. Beklagandes sig därjämte Hanssönerna att svågern dem skall betungat med allt för dryg avradsavgift i 5 års tid, men egentligen Olof Hansson att han för ett år sedan måst giva Erik Andersson en fjärding säd och 12 öre penningar för det han allenast drygt fem veckor till avradens avlevererande över den förut satta tiden. Till vilken beskyllning om ett slikt olaga ocker Erik Andersson dock nekar.
Påståendes Erik i förmåga av vice versa stämning att bliva bestående vid besittningen av sin jordedel i Södernäfde, förmenande sig därtill vara berättigad efter Häradsrättens dom den 25 och 26 maj 1705, för vilkens kväljande han plikt påstår, jämte ersättning för tillskyndad rättegångsbesvär och kostnad.
Resolution: Vid den händelsen att Olof och Per Hanssöner kunna på besagda sätt skaffa svågern Erik Andersson jord igen i Garphyttan, utan något dess förfång och skada, så bör det deras skyldighet, efter anbud, tillstå samma ärende fordeligen verkställa, och det så mycket hellre som Kungl, Maj:ts nådiga intention och påbud om skatteägors bylagshållande under samma hemman, dess mera där igenom främjas. Havandes och Erik Andersson på Häradstinget anno 1705 i maj nogsamt förklarat sig kunna därmed nöjd vara, att förmedelst ett sådant jordebyte komma till bättre bekvämlighet, som berörde Häradsdom innehåller, men att någon plikt för samma deras kväljande Olof och Per däravåkomma må. därtill giver varken ... anledning eller Olof och Per Hanssöners denna gång förda talan.
Expenserna bliva jämväl upphävda.

GARPHYTTANS HEMMAN I BÖRJAN AV 1700-TALET

Resultatet av alla dessa processer blev följande sex hemman. De angivna storlekarna har tagits från den rev som gjordes över hela Grytnäs socken år 1765 och som kommer att redovisas i nästa avsnitt. De angivna storlekarna gäller exklusive skogen.

1. OLOF JÖRANSSON, f.d. Jöran Perssons hemman.
49 spannland, 15 snesland

2. LARS LARSSON, f.d. Lars Hansson Lustigs hemman.
40 spannland, 1 snesland

3. OLOF MATSSON, hälften av f.d. Mats Elianssons hemman.
19 spannland, 18 snesland

4. ANDERS OLSSON, hälften av f.d. Anders Olssons hemman. Under 1700-talet tillkommer den jord Anders Olssons hustru ärvde efter sin far Mats Ersson i Born.
46 spannland, 16 snesland.

5. ERIK ANDERSSON, den andra hälften av f.d. Anders Olssons hemman.
44 spannland, 4 snesland.

6. Tillkommer 1765 genom avstyckning från nr 4.

7. ANDERS MATSSON, den andra hälften av f.d. Mats Elianssons hemman
29 spannland, 18 snesland.

1 spannland ungefär 1/4-dels Har

Nr 1 Sexman OLOF OLSSON

	Stång-talet			Reducerad jord		
Kjerrgärde	-	10	2	-	10	2
Dito	-	13	6	-	13	6
Dito (Tre andelar är här summerade)	-	16	9	-	8	5
Dito	-	1	7	-	1	1
Dito	-	6	8	-	2	3
Dito	-	4	7	-	3	1
Dito	-	3	4	-	2	3
Dito	-	1	8	-	-	9
Dito	-	4	8	-	2	4
Norrwreten (Två andelar är här summerade)	-	9	7	-	9	7
Dito	-	1	7	-	-	9
Nywreten	-	4	6	-	3	1
Dito	-	5	2	-	3	5
Dito	1	5	3	-	12	7
Dito (Tre andelar är här summerade)	-	11	9	-	3	-
Dito Storåkren	-	10	-	-	5	-
Dito	-	2	2	-	-	7
Dito	-	8	-	-	-	5
Stortäckten	-	1	2	-	-	6
Dito	1	3	-	-	4	3
Dito	-	14	6	-	1	8
Bastutomten	-	2	-	-	1	3
Kålgården	-	2	4	-	-	3
Gamla gårdstomten	-	12	2	-	1	5
Norrtäppa	-	12	8	-	1	6
Marckhustägten	-	2	7	-	-	3
Refgärdstäppa	-	9	-	-	-	6
Kjälltäppa	-	5	-	-	-	6
Norrwreten, ännu	-	4	4	-	4	4
Nywreten, dito	-	2	-	-	1	3
Öster om åhn	-	12	-	-	1	5
Dito	-	18	7	-	1	2
Jöns swed och Fåfänga	3	15	-	-	9	4
Dito	1	10	5	-	1	9
Marckus täppa	-	2	1	-	-	4
Smesweden	-	16	4	-	2	-
Dito udden	-	1	4	-	-	1
Kålgården	-	3	6	-	1	8
Quarntäppan	-	4	6	-	-	3
Hummelgård	-	1	2	-	-	2
Stubbtäppan	-	8	-	-	-	3
Hubbusänget	6	1	8	-	15	2
Dito	6	1	8	-	7	6
Matsänget	-	7	9	-	-	5
Milfalssweden	1	16	4	-	2	3
Kakaränget	-	11	4	-	-	7
Skinnarmåssan	1	9	4	-	1	8
Hagsweden	5	5	-	-	13	1
Upp i swedjarne	3	16	-	-	4	8
Dito	1	18	-	-	4	8
Dito	1	18	-	-	1	2
Påföres för andelen i skog och tvenne squaltor					10	5
Summa	49	15	-	9	4	-

Nr 2 OLOF LARSSON

Kjerrgärde	-	11	9	-	11	9
Dito	-	4	7	-	4	7
Dito	-	10	5	-	7	9
Dito	-	12	-	-	8	-
Dito	-	11	4	-	5	7
Dito	-	5	4	-	2	7
Norrwreten	-	4	8	-	4	8
Dito	-	3	2	-	1	6
Dito	-	2	5	-	1	3
Nywreten	-	5	6	-	3	7
Dito	-	10	-	-	6	7
Dito	-	4	5	-	1	1
Dito	-	6	3	-	1	6
Dito	-	4	-	-	2	7
Dito	-	5	9	-	2	-
Stortägten	-	2	7	-	1	4
Dito	-	5	3	-	1	3
Dito	-	13	-	-	1	6
Dito	-	5	2	-	-	7
Dito	-	5	-	-	-	6
Dito	1	1	-	-	3	9
Gålen	-	4	-	-	1	3
Marckus tägt	-	3	-	-	-	4
Bastutomten	-	3	3	-	2	2
Kjälltäppan	-	3	4	-	-	4
Kålgården	-	9	4	-	1	8
Kjälltäppan	-	17	6	-	2	2
Lilla täppan	-	2	8	-	1	4
Hedwreten	-	14	-	-	-	9
Dito	-	12	-	-	-	4
Herrbergstomten	-	8	4	-	1	1
Öster om ån	1	2	5	-	2	8
Fåfänga och Jöns swed	3	4	-	-	8	-
Dito	1	1	5	-	1	3
Smedudden	-	10	-	-	1	3
Hummelgård	-	-	4	-	-	1
Hubbusänget	5	-	-	-	12	5
Dito	4	17	2	-	6	1
Skinnarmåssan	1	3	8	-	1	5
Hagsweden	4	5	-	-	10	6
Upp i svedjarna	1	15	1	-	4	4
Dito	3	11	-	-	4	4
Påföres för andelen i skog tvenne squaltor				-	8	1
Summa	40	1	2	7	11	3

Nr 3 ERIK OLSSON

Kjerrgärde	-	5	8	-	5	8
Dito	-	4	6	-	3	5
Dito	-	6	2	-	4	1
Dito	-	2	7	-	1	8
Dito	-	2	4	-	1	2
Dito	-	5	7	-	2	9
Dito	-	5	1	-	2	6
Norrwreten	-	3	5	-	3	5
Dito	-	1	2	-	-	6
Dito	-	1	-	-	-	5
Nywreten	-	2	5	-	1	7
Dito	-	6	-	-	4	4
Dito	-	7	9	-	2	7
Dito	-	2	8	-	-	9
Stortägten	-	1	3	-	-	7
Dito	-	2	9	-	1	-
Dito	-	11	8	-	1	5
Dito	-	11	6	-	2	2
Kjällantomten	-	1	2	-	-	2
Kalftäppa	-	2	-	-	-	1
Kålgården	-	5	6	-	1	1
Bastutomten	-	-	5	-	-	3
Norrtägten	-	3	-	-	-	4
Dam Kålgården	-	2	4	-	-	3
Quarntäppa	-	5	2	-	-	3
Hedwreten	-	7	-	-	-	4
Öster om åhn	-	11	3	-	1	4
Fåfänga och Jöns swed	1	10	-	-	3	8
Dito	-	11	4	-	-	7
Smedudden	-	2	2	-	-	1
Öster om åhn	-	4	-	-	-	3
Hummelgård	-	-	4	-	-	1
Ragars täppor	-	6	-	-	-	8
Dito	-	7	-	-	-	4
Hubbusänget	2	8	5	-	6	1
Dito	2	9	3	-	3	-
Skinnarmåssan	-	11	9	-	-	7
Hagsweden	2	2	5	-	5	3
Upp i swedjarna	1	10	8	-	1	9
Dito	-	15	4	-	1	9
Dito	-	15	4	-	-	5
Påföres för andelen i skog och tvenne squaltor				-	3	6
Summa	19	18	-	3	14	6

Nr 4 ANDERS OLSSONS ENKA

Kjerrgärde	-	6	9	-	6	9
Dito	-	5	5	-	5	5
Dito	-	4	8	-	4	8
Dito	-	8	4	-	8	4
Dito	-	2	3	-	1	5
Dito	-	4	5	-	3	-
Dito	-	7	2	-	3	6
Dito	-	4	-	-	2	-
Dito	-	4	6	-	2	3
Dito	-	2	6	-	1	3
Dito	-	10	5	-	3	5
Dito	-	4	9	-	1	6
Norrwreten (Tre andelar är här summerade)	-	12	7	-	12	7
Nywreten	-	2	6	-	1	7
Dito	-	2	6	-	1	7
Dito	-	8	1	-	2	7
Dito	-	6	-	-	3	-
Dito	-	2	8	-	-	7
Dito	-	3	-	-	-	8
Dito	-	2	-	-	-	1
Dito, slog	-	1	-	-	-	1
Stortägten	1	-	5	-	5	1
Dito	-	1	3	-	-	7
Dito	1	16	-	-	6	8
Dito	-	5	5	-	-	7
Norrtägten	-	4	2	-	-	5
Kjälltäppa	-	3	8	-	-	5
Marckus tägt	-	-	9	-	-	1
Nywreten	-	12	2	-	8	1
Smetomten	-	3	5	-	-	7
Humlegården	-	1	8	-	-	2
Öster om åhn	-	11	8	-	1	5
Dito	-	7	5	-	-	5
Röntåmta	-	1	1	-	-	1
Smedtomten	1	7	-	-	5	1
Marckus täppa	-	6	1	-	1	1
Kålgården	1	-	3	-	3	8
Bergsweden	1	-	-	-	1	3
Dito	-	10	5	-	-	3
Fåfänga och Jöns swed	3	15	-	-	9	4
Dito	1	5	5	-	1	6
Matsänget	-	5	4	-	-	3
Kakar dito	-	7	2	-	-	5
Dam täppan	-	10	-	-	-	3
Hagtäppan	-	8	8	-	-	3
Humlegården	-	-	4	-	-	1
Hubbusänget	5	16	-	-	14	5
Dito	5	16	-	-	7	3
Skinnarmåssan	1	8	-	-	1	8
Hagsweden	5	-	-	-	12	5
Upp i swedjorna	3	12	5	-	4	5
Dito	1	16	-	-	4	5
Dito	1	16	5	-	1	1
Påföres för andelen i skog och tvenne squaltor				-	9	5
Summa	46	18	3	8	13	1

Nr 5 unge ERIK ANDERSSON

Kjerrgärde	-	5	5	-	5	5
Dito	-	4	8	-	4	8
Dito	-	7	-	-	7	-
Dito	-	2	8	-	1	4
Dito (Tre andelar är här summerade)	-	15	8	-	7	9
Dito	-	5	2	-	2	6
Dito	-	3	9	-	2	-
Dito	-	2	5	-	-	8
Dito	-	4	5	-	1	5
Dito	-	9	2	-	3	1
Norrwreten (Tre andelar är här summerade)	-	12	7	-	12	7
Nywreten	-	2	6	-	1	7
Dito	-	5	-	-	2	5
Dito	-	7	-	-	2	3
Dito	-	2	8	-	-	7
Dito	-	3	5	-	-	9
Dito	-	2	3	-	1	5
Dito	-	1	-	-	-	1
Dito	-	2	-	-	-	1
Stortägten	-	1	3	-	-	7
Dito	-	2	5	-	-	6
Dito	1	16	5	-	6	8
Dito	-	5	6	-	-	7
Norrtägten	-	8	4	-	1	1
Kjälltäppa	-	3	8	-	-	5
Marckus tägt	-	-	9	-	-	1
Kålgården	-	-	8	-	-	1
Nywreten	-	12	2	-	8	1
Trägård	-	2	5	-	1	1
Kålgård	-	11	-	-	2	1
Öster om åhn	-	8	2	-	1	-
Dito	-	8	-	-	-	5
Smedsweden	-	11	5	-	1	5
Röntåmten	-	3	2	-	-	4
Kalftäppa	-	5	-	-	-	3
Hummelgården	-	1	8	-	-	2
Dito	-	-	6	-	-	1
Bergsweden	1	-	-	-	1	3
Dito	-	10	5	-	-	3
Öster om åhn	-	6	-	-	-	8
Fåfänga och Jöns swed	3	5	-	-	8	1
Dito	1	5	5	-	1	6
Kakaränget	-	6	2	-	-	4
Matsänget	-	15	-	-	-	9
Hummelgård	-	1	-	-	-	1
Hubbusänget	5	16	-	-	14	5
Dito	5	16	-	-	7	3
Skinnarmåssan	1	8	-	-	1	8
Hagsweden	5	-	-	-	12	5
Upp i swedjarna	3	12	-	-	4	5
Dito	1	16	2	-	4	5
Dito	1	16	2	-	1	1
Påföres för andelen i skog och tvenne squaltor					8	8
Summa	44	4	3	7	19	3

Nr 6 JAN ANDERSSON

Kjerrgärde	-	9	9	-	9	9
Dito	-	3	2	-	3	2
Dito, Husåker	-	7	7	-	2	6
Dito	-	8	2	-	4	1
Dito	-	2	-	-	-	3
Norrwreten	-	7	2	-	7	2
Dito	-	1	9	-	1	9
Nywreten	-	18	6	-	9	3
Dito	1	-	-	-	5	-
Dito, tåmt	1	1	-	-	2	6
Stortägten	-	7	2	-	2	4
Kjälltäppan	-	2	6	-	-	3
Berghagen	-	10	-	-	-	3
Marckustägten	-	6	8	-	-	9
Kålgården	-	14	-	-	2	6
Smedtomten	-	6	-	-	1	1
Hedwreten	1	19	-	-	2	4
Fåfänga och Jönssweden	2	2	-	-	5	3
Dito	-	13	3	-	-	8
Hummelgård	-	-	4	-	-	1
Hubbusänget	3	3	8	-	8	-
Dito	3	3	8	-	4	-
Skinnarmåssan	-	15	4	-	1	-
Hagsweden	2	15	-	-	6	9
Upp i swedjarna	2	-	-	-	2	5
Dito	-	19	8	-	2	5
Dito	-	19	9	-	-	6
Påföres för andelen i skog och tvenne squaltor					5	7
Summa	26	7	9	5	2	6

Nr 7 OLOF OLSSON

Kjerrgärde	-	9	2	-	9	2
Dito	-	5	5	-	3	3
Dito	-	7	7	-	5	8
Dito	-	6	8	-	4	5
Dito	-	4	5	-	3	-
Dito	-	3	4	-	1	7
Dito	-	5	8	-	1	9
Norrwreten	-	5	-	-	5	-
Dito	-	2	3	-	1	2
Dito	-	1	-	-	-	5
Nywreten	-	9	4	-	6	3
Dito	-	4	4	-	3	-
Dito	-	4	8	-	1	2
Dito	-	10	4	-	3	5
Stortägten	-	2	3	-	1	2
Dito	-	4	6	-	1	5
Dito	-	17	5	-	3	3
Dito	-	18	3	-	2	3
Rofgårdstäppa	-	6	4	-	-	8
Kalftäppa	-	2	-	-	-	1
Norrtägten	-	4	2	-	-	5
Dam kålgården	-	2	4	-	-	3
Kjällartomten	-	1	2	-	-	2
Kålgården	-	5	6	-	-	4
Bastutomten	-	2	-	-	1	3
Öster om åhn	-	17	-	-	2	1
Dito	-	6	-	-	-	4
Smedudden	-	2	2	-	-	1
Dito	-	1	-	-	-	1
Quarntäppa	-	9	8	-	-	6
Hedwreten	-	9	2	-	-	6
Fåfänga och Jöns swed	2	-	-	-	5	-
Dito	1	5	3	-	1	6
Hummelgård	-	-	4	-	-	1
Ragars täpper	-	6	-	-	-	8
Dito	-	7	-	-	-	4
Hubbusänget	3	15	-	-	9	4
Dito	3	15	8	-	4	7
Skinnarmåssan	-	17	4	-	1	1
Hagsweden	3	5	-	-	8	1
Upp i swedjarna	2	7	2	-	3	-
Dito	1	3	5	-	3	-
Dito	1	3	5	-	-	7
Påföres för andelen i skog och tvenne squaltor					5	7
Summa	29	18	-	5	9	5